

Pispalalainen

1/2010

Asemakaavan linjasta päätetään nyt!
Lue vaihtoehtoista sivuilta 8-23 ja ota kantaa.

V A S T A V I R T A ~ K L U B I

MA – PE ★ 15 – 02

LA – SU ★ 12 – 02

TIETOKILPAILU JOKA TIISTAI

21:30

TUU SINNE NYT.

Pispalan valtatie 39 • muu ohjelma - www.vastavirta.net

ENTISTÄ TANAKAMPI

Tietovisat ke klo 19.07

Huutovisa la klo 15.00

Tahmelan viertotie 2

puh. 222 3353

avoinna ark. 15-24, la 12-01, su 12-23

Livemusiikkia viikonloppuisin! www.kujakolli.fi

Pispalalainen 1/2010

Päätoimittaja

Hannu T. Sepponen

Toimitussihteeri

Satu Juoperi

Toimituskunta

Satu Juoperi,
Ilpo Mikkonen,
Veikko Niskavaara,
Asko Parkkonen,
Janne Rahkila,
Nelli Salmi
Marita Sandt,
Hannu T. Sepponen
Päivi Takkunen

Kansikuvat

Ilpo Mikkonen

Taitto

Nelli Salmi

Painopaikka

Tampereen offsetpalvelu Oy

Painosmäärä

4 500 kpl

Julkaisija

Pispalan kumppanuus ry

Jakelu

Suur-Pispalan alue

Pispalan verkkosivut

www.pispala.fi

Pispalalainen verkossa

www.pispala.fi/pispalalainen

Ilmoitukset

Katso mediakortti lehden verkkosivuilta.

Lisää Pispala-juttuja

www.mansetori.fi/pispala

Toimitus

Pispalan kirjastotalo
Tahmelankatu 14
33240 Tampere
puh. 03 223 9654
pispalalainen@gmail.com

Seuraava numero ilmestyy
joulukuussa 2010.

Toimitus ottaa vastaan aineistoa,
juttuvinkkejä ja palautetta.

Palveluyhteiskunta

Pispalassa ollaan suomalaisittain erikoisessa kaupunginosassa, jossa voidaan asua keskellä kaupunkia, järvi- maisemassa ja samanaikaisesti melkein maalla. Nämähän ovat huumoria lentävästä lauseesta, joka tähdentää, ettei kaikkea voi saada kerralla.

Pispalassa kaiken täydellisyysden keskellä on asioita, joita puuttuu ja pitäisi olla – ja joita on ollutkin.

Kevättalvella, kun palvelua ylläpitävän yrityksen kannattavuus petti, huomattiin, että postin yksityistämisen on haavoittuva laji. Onneksi postipalvelu saatiin Salen tiloihin. Yksityinen lääkärikeskus muutti liiketalon uuden käytön myötä muualle, apteekki oli muuttanut jo aiemmin Epilään, josta sittemmin Lielahteen.

Terveysasema Epilän risteyksessä on jo vuosia palvellut vain osaa Pispalasta, minkä lisäksi asema on monen

muun tapaan kesällä kiinni. Paloasema palveli koko läntistä aluetta, mutta sitäkään ei ole palautettu, vaikka lääninhallitus niin edellytti.

Hyhkyn koulua uhkaa ala-asteen kahden luokka-asteen siirto Kaarilaan.

Pankkiautomaattia Pispalassa ei ole ollut koskaan. Epilän risteyksestäkin automaatti on siirretty kauemmas, alueelle jossa on vain murto-osa Pispalan asukasmäärästä. Jopa veikkauspisteistä useimmat ovat kadonneet.

Palveluelinkeinoista ja -yhteiskunnasta puhutaan paljon, mutta sekä markkinalogiikan että yhteisen päätöksenteon voimalla toimitaan niin, että palvelut kaikkoon kauemmas asuinalueilta keskitettyihin yksiköihin ja ostoskeskuksiin. Se koettelee yksilön ja kuluttajan uskoa valintojen vaikutukseen. Valtio olemme me – keitä ovat markkinavoimat?

Hannu T. Sepponen

Sisällysluettelo

Pääkirjoitus.....	3
Kopsa konservoi kansallisaarteita.....	4
Maa- ja aurinkolämmitys – kokemuksia Pispalasta.....	6
Asemakaavan linja on työn alla.....	8
Pispalan asemakaavoituksen tilannekatsaus.....	9
Suojelu- ja rakennusoikeusvaihtoehtojen vaikutukset.....	13
Kysymyksiä asemakaavasta – kaavoittajat vastaavat.....	14
Kommentteja asemakaavaan ja vastauksia ympäristöministeriöstä.....	16
Yhdyskuntalautakunnan jäsenet.....	18
Pispalan asemakaavoituksen ongelmakohtia.....	18
PirPerPolin kaavakommentti: Pispala maailmassa.....	21
Konsultti tekee Santalahden kaavan.....	23
Panostusta korjausrakentamiseen.....	24
Meirän Tampere -näyttely.....	26
Uimakoulu Tahmelan rannassa kesä- ja heinäkuussa 2010.....	26
Palanut talo palaa elämään.....	27
Hyhkyssä vastustetaan luokkasiirtoja.....	27
Karnevaaliohjelma.....	28
”Pispala on hienoin paikka, missä olen asunut”.....	30
Maassa maan tavalla ja maasta pois?.....	31
Anarkismia ajan virrassa.....	32
Jouko täytti 50 vuotta ja tekaisi Suomen ennätyksen.....	32
Pispalan joukkue Reiska-jalkapallon MM-kisoihin.....	33
Hirvitalon kesä.....	34
Sarjakuva: Kummitusjuhlat Pispalassa.....	35
Ahjola – toimintaa ja harrastuksia jo 80 vuotta.....	36
Nukketeatteria tanssisalissa.....	37
Kesäteatteri kirjoittaa tunteita.....	38
Talo tuulisella harjulla.....	40
Pispala Folk soi kymmenennen kerran.....	42
Harju kaikuu uusia rytmejä.....	43
Tampereen kitarafestivaali levittäytyy Pispalaan.....	43
Tapahtumailmoituksia.....	44
Hei, me pelastetaan.....	45
”Our culture in Pispala is special”.....	46
First day of summer.....	47
Pispalan EU-delegaatio Brysselissä.....	48
”Tahmelassa lämpösempäkin aina kuin muualla”.....	50

KOPSA KONSERVOI KANSALLISAARTEITA

Jouni Kopsa on tehnyt taidetta pienen ikänsä. Hän on harrastanut öljymaalausta, kuvannut Pispalan katumaisemia sekä tehnyt piirustuksia ja pieniä veistoksia. Ensimmäisiä lyijylasitöitä hän kokeili 1980-luvun alussa. Harrastuksesta on tullut puoli ammattia.

Jouni Kopsalle uskottiin Tampereen tuomiokirkon värilasi-ikkunoiden korjausurakka muutama vuosi sitten.

Jouni kertoo Hugo Simbergin ja Magnus Enckellin töiden olleen jo aikanaan ravisuttavan mielenkiintoisia. Kun materiaaleja oli saatavana lasiliikkeistä, syntyivät hänen ensimmäiset kokeilunsa. Ne menivät yksityiskoteihin Mäkipikadulle.

Hugo Simbergin suunnittelema Pyhäinhengen kyyhky. Kuusi metriä halkaisijaltaan oleva värilasi-ikkuna Tampereen tuomiokirkon eteläseinällä.
Kuva: Jukka Ritola © Aamulehti

Näyttelyiden myötä tilausasiakkaita on tullut etäämmältäkin. Kuluva-
na vuonna Kopsalla on ollut näyttely
Lempäälässä ja Kuhmalahdella, ja elo-
kuussa on tulossa yhteisnäyttely Pau-
la Huhtasen ja Matti Tohkan kanssa
Telakalle. Syksyllä Maailmantangon
aikaan töitä on esillä Kahvila Runossa.

Tuomiokirkon värilasi-ikkunoiden
konservointi vuosina 2005–2006 on
Jounin mielestä merkittävin työ, jossa
hän on saanut olla mukana.

Kyse on kansallisiin aarteisiin kuu-
luvista taideteoksista, joihin suoma-
laisilla liittyy vahvoja tunnelatauksia.
Erityisesti Hugo Simbergin työt he-
rättivät ristiriitaisia tunteita jo val-
mistumisaikanaan, ja rakennuttami-
sesta vastannut lautakunta hyväksyi
ne niukin naukin. Nykyisin kirkkoa
pidetään laajalti maan kauneimpana,
ja erityisesti *Haavoittuneesta enkelistä*
on muodostunut eräs suosituimmista
suomalaisista taideteoksista.

Kirkon seinien sisäpinnat konser-
voitiin 1980-luvulla. Kun vaarana oli,
että *Haavoittunut enkeli* olisi poistettu
varojen puutteessa, arkkitehtiopiskeli-
jat järjestivät varainkeruun, ja maala-
uksen konservointi saatiin toteutettua.

– Kyseessä oli tärkeälle kansalliselle
näyttämölle sijoittuva entisöintihan-
ke, joten vastuuni työssä ja materiaali-
en käsittelyssä oli suuri, kertoo Jouni.

Työ tehtiin Tampereen seurakun-
tayhtymän toimeksiantona. Alkuvai-
heessa tehtiin selvitystyö korjaustar-
peesta Museoviraston kanssa. Kopsan
työtoverina oli lasiartesaaniksi val-
mistunut Niina Salo. Työ oli tarkkaa
puuhaa, ja se vaati täsmällisen doku-
mentaation alusta alkaen. Lasit, vau-
riokohdat ja konservoinnin jälkeinen
tila kuvattiin. Kyseessä olivat kirkko-
salin lyijylasi-ikkunat. Mukaan eivät
kuuluneet käytävillä ja lehterien alla
olevat ikkunat.

Vaurioina todettiin katkenneita
ja murtuneita lyijykiskoja sekä sik-
si löystyneitä ja haljenneita lasia.
Niitä ei vaihdettu, vaan ne puhdis-
tettiin ja käsiteltiin erityisellä lasili-
malla. Lyijykiskoja olivat koetelleet
painovoima, painevaihtelut, tuuli, lämpötila-
vaihtelut ja jäätymiset. Materiaali oli

haurastunut ja väsynyt.

Kevättalvella 2005 aloitettu konser-
vointityö tehtiin noin vuodessa.

Kopsan lyijylasitöitä on esimerkiksi
Pikilinnassa, mutta suurin osa niistä
on yksityiskodeissa.

Taipumus kuvallisiin harrastuksiin ja
taiteeseen on seurannut Kopsaa nuo-
resta pitäen. Asiaan kuuluu käsityön
taitaminen myös erilaisissa ammateissa.
Jouni kertoo, että pientilalla kasvane-
na sai tottua puutteeseen. Kun eteen
tuli jonkin tarvekalun puute, isä tapasi
sanoa: ”Tee se!” Ja niin piti tehdä.

Metalli- ja rakennustöissä Kopsa tu-
tustui useisiin materiaaleihin ja niiden
käsittelyyn. Varsinaista koulutusta lasi-
töihin hän ei ole saanut, mutta on itse
opettanut sitä niin Sampolassa ja Ah-
jolassa kuin Kangasala-opistossakin.

Myöhemmin Jouni opiskeli pronssi-
valutekniikkaa parin vuoden ajan.

– On ollut hauskaa huomata, että
valujätöksiä voi käyttää lasitöissä.
Muutenkin pronssia, kuparia ja mes-
sinkiä käytetään yhä enenevästi uusissa
teoksissa.

Osan töissä käytettävistä metalliosis-

Tarkkuutta vaativaa työtä.

Kuva: Jukka Ritola © Aamulehti

ta Jouni hankkii itse, ja osan hän saa
lahjoituksena. Soinin romuliike on tär-
keä hankintapaikka, mutta patinoitu-
neita metalliosia hän on saanut esimer-
kiksi Järvikylän kartanosta Joroisilta.

Metalliosioita tulee töihin lisää,
ja samalla niissä korostuu kollaasin
omainen rakenne. Tilaustyön saatu-
aan Jouni Kopsa keskusteluttaa asiak-
kaan kanssa tämän toiveista ja työn
aiheesta. Hänen näyttelyissä olleis-
sa töissä korostuvat jossakin määrin
kanta-aottavat teemat, kuten äskettäin
Kuhmalahden näyttelyssä.

Kopsalla on ollut verstaas Santalah-
dessa seitsemän vuotta. Nyt hän on
saanut tiloihinsa lasinsulatusuunin,
jonka avulla hän voi luoda uutta otet-
ta töihin lasia sulattamalla.

Tällaisessa taiteessa käsityön tulok-
sena syntyy vain yksilöllisiä teoksia.
Kahta samanlaista ei ole eikä tule.
Kopsalla itsellään on kotona vain yksi
itse tehty lyijylasityö, kaikki muut
ovat maailmalla.

Voimanantaja. Teos on rakennettu
eräjärveläisen mummunmökkin
ikkunanpokiin, ja kehys on Joroisten
Järvikylän kartanon ikkunalistaa.
Kuva: Krista Kaitasuo

Katon aurinkopaneelit ovat lämmitysjärjestelmien ulospäin näkyvä osa. Ne muuttavat vanhan talon ilmettä jonkin verran.

Maa- ja aurinkolämmitys – kokemuksia Pispalasta

Aloittaessamme puolisoni Satu Hassin kanssa nykyisen Pispalan-kotimme, Pispankatu 14, remontoinnin, halusimme säilyttää kulttuurihistoriallisesti arvokkaan "Sylvilän". Toisaalta halusimme tehdä talosta mahdollisimman energiatehokkaan, eli energiapihin, ja valita ympäristöystävällisen lämmitystavan.

Lämmitysjärjestelmää valittaessa syksyllä 2007 mietimme kolme vaihtoehtoa: kaukolämpö, maalämpö ja pellettilämmitys. Suoraa sähkölämpöä tai öljylämmitystä emme missään vaiheessa harkinneet. Meillä on tallella kaikki talon tulisijat, mutta pelkästään niiden varaan ei voi nykyään perustaa talon lämmitysjärjestelmää.

Muutamaa vuotta aikaisemmin olimme lukeneet Tampereen teknillisellä yliopistolla tehdyn tutkimuksen, jonka mukaan hiilidioksidipäästöjen määrän kannalta maalämpö ja kauko-

lämpö ovat suunnilleen samanarvoisia.

Kyselimme kaukolämpöä Tampereen sähkölaitokselta useampaan kertaan, koska lähimpään kaukolämpöputkeen ei ole hirveän pitkä matka. Saimme puhelimitse alustavan arvion liityntäputken hinnasta. Se oli samaa suuruusluokkaa kuin maalämpöpumppu porakaivoineen. Koska kaukolämpö olisi käyttäjän kannalta kaikkein huolettomin, pyysimme siitä myös varsinaista tarjousta. Sitä sähkölaitos ei suostunut lähettämään useista pyynnöistä huolimatta, joten kaukolämpö putosi pois.

Valinnaksi maalämpö

Maalämpövaihtoehdosta oli selvitettävä, kuinka syvällä tonttimme alla kallio on. Lämpökaivon poraus kallioon on huomattavasti halvempaa kuin sora-maahan. Jos soraa on enemmän kuin muutama metri, on sen osuudelle pantava teräksinen suojaputki, ettei maan paine katkaise lämmönsiirtoputkia. Valmista tietoa sorakerroksen paksuudesta ei saanut mistään. Tilasimme koeporauksen, ja koereikä tehtiin kahteen kohtaan. Poraaja sanoi kallion löytyneen toisesta paikasta kuuden ja toisesta kahdeksan metrin syvyydeltä.

Tämä ratkaisi valinnan maalämmön ja pelletin välillä. Pellettejä varten kun tarvittaisiin varasto, kattilaa pitäisi huoltaa ja sen tuhkat tyhjentää. Kaukolämmön putoamista pois emme surreet aivan hirveästi, koska maalämmön vuotuiset energiakustannukset osoittautuivat noin puolta edullisemmiksi. Vaikuttaa siltä, että kaukolämpö ylihinnoitellaan kilpailun puutteessa.

Yritimme saada maalämpöpumppuista ja aurinkolämpökeräimistä tarjoukset ”avaimet käteen” periaatteella, mitä suositellaan lehtijutuissa, ja näin tekee myös valtion ”virallinen” energiansäästöneuvoja Motiva. Kukaan meille tarjouksen tehneistä yrityksistä ei kuitenkaan suostunut tarjoamaan koko pakettia. Niinpä lämpöpumppu, lämpökaivot ja aurinkolämpökeräinjärjestelmä piti kukin tilata eri firman kautta.

Soraharjusta lisäkustannusta

Pihallemme tehtiin kaksi lämpökaihoa. Niitä porattaessa selvisi sitten totuus sorakerroksen paksuudesta. Se osoittautui olevan 54 metriä. Tästä seurasi lämpökaivojen hintaan noin 6000 euroa lisää. Kaivojen syvyys on kaksisataa metriä, josta siis 54 metriä on soramaassa ja 146 metriä kalliiossa. Meluisa poraus kesti kolme päivää – anteeksi naapureille, jotka joutuivat kestäämään raastavaa meteliä useita päiviä. Lämpökaivojen kokonaishinnaksi kertyi 18 000 euroa, josta kolmasosa on sorakerroslisää.

Talon lämmöneristystä lisättiin sen jälkeen, kun LVI-suunnittelija oli tehnyt laskelmat lämmitysjärjestelmää varten. Sen vuoksi lämpöpumppumme (Lämpöässä V 20.0) on jonkin verran ylimitoitettu. Pumpun kompressorin ottama sähköteho on noin 6 kW, joten se tuottaa lämpöä noin 20 kW. Lämpöpumppumme on nyt ollut käytössä kaksi vuotta, ja kompressorin on tänä aikana pyörinyt 3700 tuntia. Pumppu on siten tuottanut lämpöenergiaa lämmitykseen ja lämpimään veteen lähes 70 000 kWh, ja tähän se on kuluttanut sähköä noin 20 000 kWh. Energian kulutus on keskeneräisen remontin takia normaali-

lia suurempi, esimerkiksi yläpohjan lämmöneristys on ollut kunnossa vasta alle vuoden. Jatkossa lämmitykseen pitäisi siis mennä noin 12 000 kWh/v.

Talomme katolla on neljä aurinkolämpökeräintä, joista kunkin pinta-ala on 2,3 m². Keräimet ovat Viessmann Vitosol 200 F -tasokeräimiä, joiden huipputeho lähes 7 kW. Keräimissä kiertää lämmönsiirtoneste, ja ne lämmittävät samaa 750 litran varaajaa kuin lämpöpumppu. Jos keräimistä saadaan riittävästi energiaa, lämpöpumppu ei käy lainkaan. Ainakin touko–elokuussa niistä saa lämpimän käyttöveden. Viime vuonna viimeiset päivät, jolloin keräimistä sai lämpöä, olivat marraskuussa ja ensimmäiset helmikuussa. Tänä vuonna ensimmäinen ”aurinkokeräinpäivä” oli 5.3. Talomme kokonaisenergiasta aurinkolämpökeräimet tuottanevat vuodessa noin kymmenen prosenttia.

Aurinkolämpöjärjestelmä maksoi asennuksineen noin 6000 euroa. Siitä saatava energia on noin 3500 kWh vuodessa. Jos tämä energia tuotettaisiin sähköllä, jonka hinta on 0,1 euroa/kWh, maksaisi se 350 euroa. Siten hankinnan ”kuoletus” veisi 17 vuotta ilman mitään korkoja. Kun lämpöpumppu ottaa vain kolmasosan energiastaan sähköstä, vie kuoletus meidän systeemissämme tällä sähkön hinnalla 50 vuotta. Keräimiä on tullut nopeasti lisää markkinoille, ja ilmeisesti systeemin saisi nykyisin noin puoleen hintaan.

Valitettavasti järjestelmä saatiin toimimaan kunnolla vasta viime vuoden kesäkuun alussa, vaikka kaikki laitteet oli asennettu jo edellisenä syksynä, koska laitetoimittajien keskinäinen tiedonkulku klikkasi. Syyskuun loppupuolelle asti keräimet tuottivat merkittävästi energiaa, kesäaikana lämpöpumppua tarvittiin vain pilvisinä päivinä. Tänä keväänä ensimmäiset aurinkolämmöt keräimistä saatiin jo maaliskuussa, mutta vasta huhtikuussa energiamäärät alkoivat olla merkittäviä. Toistaiseksi (19.4. mennessä) tänä keväänä ei ole ollut yhtään päivää, jona talo olisi lämminnyt pelkien keräimien varassa ilman lämpöpumppua. Aurinkoisina kirkkaina päivinä yöt ovat olleet kylmiä.

Investontien kuoletusajat

Lämmitysjärjestelmämme kokonaishinta kaikkine asennuksineen on noin 40 000 euroa. Tästä puuttuu alakerran lattialämmitysverkon ja ylempien kerrosten patteriverkoston osuus. Hintavertailu on vaikeaa. Kaukolämmöstä ei saatu tarjousta, eikä pelleteistäkään sitä kysytty, mutta olettaisin sen jään halvemmaksi. Suora sähkölämmitys olisi tietenkin halvin asentaa, mutta epäekologisena sitä ei missään vaiheessa edes harkittu. Jos talomme lämmitettäisiin suoralla sähköllä, kuluisi sähköenergiaa noin 28 000 kWh vuodessa enemmän kuin nykyisin. Jos sähkön hinta on 0,1 euroa/kWh, säästämme nyt 2800 euroa vuodessa. Ilman korkoja laitteet on säästetty 14 vuodessa, ilman ylimääristä porausta 12 vuodessa. Sorakerroksen aiheuttama ylimääräinen poraus tekee tuossa 2 vuotta ja lämpöpumpun ylimitoitutus, ja siitä seurannut ylimääräinen toinen porareikä, noin 5–7 vuotta. Jos lämpöpumppu olisi mitoitettu oikein, kuoletusaika pienenesi siis melkein puoleen. Mutta sähkön hinta nousee varmasti ja lyhentää kuoletusaikaa.

Pispalassa maalämpöjärjestelmän hankinta tulee paksun sorakerroksen takia kalliimmaksi kuin tavallisesti, vaikka saattaa kallio olla lähelläkin. Arvelisin, että kaikissa paikoissa täällä ei kannata paksun sorakerroksen takia edes harkita maalämpöä. Suoran sähkölämmityksen, öljyn tai pellettien lisäksi vaihtoehto on lähinnä niin sanottu ”ilmasta veteen” lämpöpumppu. Kaukolämpöä kaupunki ei valitettavasti näytä haluavan myydä pientaloihin.

Karnevaalipäivänä 29.5. kello 14–17 talossa on avoimet ovet. Lämmitysjärjestelmiin ja muuhun remontiin voi tutustua asukkaiden opastuksella.

Kirjoittajalta voi kysyä asiasta lisää: jukka.valjakka@tut.fi

Aiheeseen liittyviä nettisivuja
Energiaratkaisut: www.motiva.fi/
Suomen lämpöpumppuyhdistys: www.sulpu.fi/
Pellettienergiayhdistys: www.pellettienergia.fi/
Vanhan rakennuksen korjaus: www.rakennusperinto.fi/

Asemakaavan linja on työn alla

Pispalan palikkaleikin uudet säännöt ovat nyt valintavaiheessa, on vaikuttamisen aika. Kuvassa näkyvä Rinnekadun varsi on yksi kaavoittajan koealueista, johon kaavan eri suojelulinjauksia on kokeiltu. Kuva: Mauri Keltto.

Pispalan asemakaavoitus on vihdoinkin siinä vaiheessa, että päästään ottamaan kantaa kaavoittajan ensimmäisiin vaihtoehtoihin suunnitelmiin. Kaavaluonnokset eivät vielä ole esillä, vaan ensin päätetään koko Pispalan kaava-alueen periaatelinjasta: suojelun tasosta ja samalla rakennusoikeuksien tasosta.

Kaavoittaja asettaa 27.5. nähtäville Suojelu- ja rakennusoikeus -periaatevaihtoehdot, joissa esitetään kolme vaihtoehtoa kaavan linjaksi. Kaikilla osallisilla (yhdistykset, tontinomistajat ym.) on mahdollisuus juhannukseen asti esittää asiasta omat mielipiteensä ja kannanottonsa kaavoittajalle. Niiden pohjalta asian valmistelua jatketaan ja kaavan linja tulee päätettäväksi yhdyskuntalautakuntaan syksyllä.

Nyt on siis vaikuttamisen aika meille kaikille! Lautakunnan kokoonpano löytyy sivulta 18.

Seuraavilla sivuilla kaavoittaja kertoo tiedotteessaan pääasiat nähtäville tulevista vaihtoehtoista. Koko aineisto tulee esille kaupungintalon lisäksi Pispalan kirjastotalolle (Tahmelankatu 14). Siellä on esillä myös tähän asti tuotettu muu kaavan valmisteluaineisto.

Lisätietoa aiheesta löytyy myös Pispalan nettisivuilta: www.pispala.fi/kaavoitus.

Kokoamme sivustolle yhteiseksi tietopankiksi myös kaavasta jo tehtyjä ja tehtäviä mielipiteitä ja kannanottoja eri tahoilta, niin yhdistyksiltä kuin yksityisiltäkin. Lähetä kannanottosi tätä varten osoitteeseemme: pispalalainen@gmail.com tai postilla: Pispalalainen-lehti, Tahmelankatu 14, 33250 Tampere. Älä unohda lähettää kannanottoasi kaupungille viralliseen käsittelyyn. Pispalalaisen toimitus

Pispalan asemakaavoituksen tilannekatsaus

Teksti: Riikka Rahkonen
ja Ulla Tiilikainen

Suojelu- ja rakennusoikeus – periaatevaihtoehdot nähtäville

Pispalan asemakaavan uudistamisen pohjaksi laaditut suojelu- ja rakennusoikeus -periaatevaihtoehdot tulevat nähtäville mielipiteiden ja lausuntojen saamista varten 27.5.–24.6. väliseksi ajaksi Palvelupiste Frenckelliin, Pispalan kirjastolle sekä kaupungin internetsivuille.

Nähtäville tulosta julkaistaan kuulutukset kaupungin ilmoituslehdissä (Aamulehti, Tamperelainen, Demari). Vaihtoehdot esitellään yleisötilaisuudessa 3.6., ja lisäksi järjestetään erityisesti koetonttien kiinteistöjenomistajille tarkoitettu päiväystyö 8.6. Palvelupiste Frenckellissä. Kiinteistönomistajilla on myös mahdollisuus sopia henkilökohtainen tapaaminen kaavoittajan kanssa.

Nähtäville tulee kolme periaatevaihtoehtoa, joita on tutkittu koetonteilla asemakaavoituksen I-vaiheen kaava-alueilla. Aineisto on koottu raportiksi, joka sisältää vaihtoehtojen ja kaavamääräysten esittelyn lisäksi suojelu- ja rakennusoikeustarkastelun lähtökohdat, tavoitteet ja kehitysvaiheet, koetonttien inventointiin perustuvat kuvaukset, vaihtoehtojen alustavan vaikutusten arvioinnin sekä haasteet jatkotyölle. A3-kokoisen raportin lisäksi vaihtoehdot ovat nähtävillä kaavakarttoina. Osa aineiston tekstiosuudesta julkaistaan jo tässä.

Pispalan monimuotoisuus ja tonttien erilaisuus tekevät kaavoituksesta erityisen haasteellista. Siksi on nähty tarpeelliseksi laatia erillinen selvitys, jossa tutkitaan vaihtoehtoja suojelumerkinnöille ja rakentamisen tehokkuudelle. Tavoitteena on löytää ratkaisumalli, joka täyttäisi suojelutavoitteet ja olisi kiinteistönomistajille tasapuolinen ja kohtuullinen.

Nähtävillä olevat vaihtoehdot eivät ole vielä kaavaluonnoksia. Vaihtoehdoissa on keskitytty suojelu- ja rakennusoikeuskysymyksiin. Muut kaavassa ratkaistavat asiat tutkitaan kaavaluonnosten laatimisen yhteydessä.

Työ on jatkoa Ramboll Finland Oy:n 2008 laatimalle Pispalan rakennusoikeustarkastelulle. Nyt nähtävillä olevien vaihtoehtojen laatiminen aloitettiin Tampereen kaupungin Suunnittelupalveluissa kesällä 2009. Työ on ollut aikaa vievää, ja sitä ovat osaltaan hidastaneet kaavoituksen henkilövaihdokset ja kaupungin sisäinen organisaatiomuutos.

Vaihtoehtojen lähtökohdat

Pispalan asemakaavamuutoksen lähtökohta on Pispalan status valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä. Valtakunnallinen inventointi (RKY 1993, RKY 2009; www.rky.fi) ei ole riittävän yksityiskohtainen asemakaavoituksen pohjaksi, vaan tämä edellyttää yksityiskohtaisempia selvityksiä. Suojelu- ja rakennusoikeus -periaatevaihtoehtojen muodostamisen lähtökohtana on ollut Pirkanmaan maakuntamuseon vuonna 2008 I-vaiheen kaava-alueilta laatimat rakennetun ympäristön inventointi ja arkeologinen inventointi. Rakennetun ympäristön inventoin-

nissa on arvotettu sekä yksittäisiä rakennuksia, pihapiirejä että kortteli- ja aluekokonaisuuksia. Arvottamisessa on huomioitu kohteiden kulttuuri- ja rakennushistoriallista sekä kaupunkikuvallista merkitystä. Inventoinnissa on myös arvioitu kohteiden muutoksensietokykyä. Inventointi toimii perustana harkittaessa millaisia ympäristön osia ja erityisiä piirteitä kaavoituksella halutaan säilyttää.

Suojelu- ja rakennusoikeus -periaatteiden muodostamisessa on huomioitu myös asemakaavaprosessin aikana saatuja mielipiteitä ja näkemyksiä (mm. KaOs-projektin aikana koottu Pispalan kehityskuva -raportti, työryhmien raportit, asukaskysely sekä eri vaiheissa saadut kirjalliset mielipiteet) sekä viranomaistahoilta tulleita näkemyksiä.

Vuosien 2008–2009 aikana toteutetun, EU:n osin rahoitettaman KaOs-projektin teematyöryhmien sekä kahden kaupunginosakonferenssin työskentelyjen perusteella muodostetuista vaihtoehtoista Pispalan kehityskuvista sai toisen kaupunginosakonferenssin osanottajien keskuudessa eniten kannatusta vaihtoehto, jonka mukaan Pispala voi tulevaisuudessa tiivistyä jonkin verran, mutta niin että kaikkea rakentamista harkitaan ja valvotaan tarkkaan (rakennustapaohjeet, suojeluhenkilöiden lupaviranomainen). Pääpaino alueen kehityksessä olisi vanhimpien rakennusten säilyttämisellä sekä alueen erityislaatuisen ilmeen vaalimisella. Vanhoja rakennuksia voisi laajentaa ja muuttaa harkitusti, ja jos rakennuksen korjaaminen olisi kohtuutonta omistajaa kohtaan, pitäisi olla myös lupa purkaa.

Kirjallisissa mielipiteissä on muun muassa vastustettu rakennusoikeuksien vähentämistä, pidetty inventoinnissa esitettyjä toimenpidesuosituksia kohtuuttomina vanhojen rakennusten kunto huomioon ottaen. Lisäksi niissä on esitetty, että suojelun tulisi kohdistua alueisiin, ei yksittäisiin rakennuksiin, suojelun tulisi perustua vapaaehtoisuuteen, rakennuksen suojelusta mahdollisesti aiheutuvat taloudelliset menetykset tulisi kompensoida ja suojelun aiheuttama rasite tulisi korvata lisärakennusoikeudella. Suojelulle toivotaan kannustimia ja myös suojelua kannattavissa mielipiteissä on toivottu suojeltavien kiinteistöjen laajentamis- ja lisärakentamismahdollisuuksien säilymistä.

Viranomaistahoilta (ympäristöministeriö, Pirkanmaan ympäristökeskus eli nykyinen ELY-keskus, museoviranomaiset sekä kaupungin rakennusvalvonta) saadut näkemykset ovat koskeneet erityisesti keinoja, joilla Pispalan suojelutavoitteet voidaan saavuttaa. Viranomaiset ovat toivoneet selkeitä ja mahdollisimman yksiselitteisiä kaavamerkintöjä ja -määräyksiä, eri taseisia suojelumerkintöjä sekä rakentamistehokkuuden vaikutusten arviointia eri tehokkuuksilla. Eri viranomaisten näkemyksissä on ollut eroavaisuuksia sen suhteen, tulisiko kaavassa ohjata rakentamista määrittelemällä tarkat rakennusalat ohjaamaan rakentamisen määrää, massoittelua ja sijoittumista tontilla, vai tulisiko kaavaan jättää enemmän tulkinnan varaa.

Tiivistelmä vaihtoehtoista

Suojelu- ja rakennusoikeustarkastelussa on tutkittu vaihtoehtoisia suojelumerkintöjä ja rakennusoikeuden käyttömahdollisuuksia I kaava-vaiheen alueelta poimitun 52 koetontin ja niistä muodostetun kuuden koealueen avulla. Koetontit edustavat mahdollisimman kattavasti erilaisia rakennustyyppisiä ja tontteja sekä miljöön monimuotoisuutta.

Pispalassa I-vaiheen kaava-alueilla tonttitehokkuusluku on yleisesti $e=0,5$. Varsinaisen rakennusoikeuden lisäksi on saanut rakentaa maanpäällisen kellarikerroksen ja suurrehkon kevyen rakennelman (esim. autokatoksen). Osassa kortteleista nykyisen kaavan rakentamismahdollisuudet vastaavat varsin hyvin toteutunutta tilannetta, osassa toteutunut tehokkuus on suurempikin. Lähtötilanne tonteilla on kuitenkin hyvin monimuotoinen ja tonttien muutoksen sietokyky siten erilainen. Tonteilla, joilla rakentaminen on hyvin pienimuotoista, nykyisten rakentamismahdollisuuksien säilyttäminen olisi riski alueen kulttuurihistoriallisille arvoille. Tästä syytä on katsottu, että nykyisen kaavan rakentamismahdollisuuksien säilyttäminen koko alueella ei täytä riittävästi kaavalle asetettuja suojelutavoitteita eikä siten voi olla lähtökohtana vaihtoehtojen laatimiselle.

Kaavoittajan kokeilualueet Ylä-Pispalassa. Näitä koskevat tarkat kaavakartat kolmella vaihtoehdolla tulevat esille ja asukkaiden kommentointavaksi.

Tulevan kaavan periaatteita tutkittaessa lähtökohdaksi on otettu löytää tonteille ja kortteleille lisärakentamisen määrä, joka tukisi kulttuurihistoriallisesti arvokkaan miljöön säilymistä. Erilaisten ratkaisumallien testauksen ja karsinnan avulla on päädytty kolmeen ratkaisuvaihtoehtoon.

Kaikissa vaihtoehtoissa:

- rakennusoikeus jaetaan kerrosneliömetreinä rakennusaloille
- kerrosluvut osoitetaan pääasiassa toteutuneen tilanteen pohjalta
- suurimmalle osalle tonteista osoitetaan nykyisen kaavan tapaan käyttötarkoituksimerkintä, joka sallii asumisen sekä liike-, toimisto ja palvelutilat (A-17)
- valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristöarvo huomioidaan yleismääräyksessä; kaikki suunnittelu ja rakentaminen tulee tehdä niin, että alueen valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö säilyy
- rakennusinventoinnin osoittamille arvoalueille alueellinen suojelumerkintä (sk-2)
- inventoinnin osoittamat erityisen arvokkaat 1. lk pihapiirit osoitetaan omalla merkinnällään (sk/5)
- inventoiduille rakennuksille on kolme erilaista rakennuskohtaista suojelumerkintätyyppiä (srp-1, srp-2, ja srp-3), joita on vaihtoehtoissa kohdistettu rakennuksille eri tavoin
- kaikissa vaihtoehtoissa piharakennuksista suojellaan vain arvokkaimmat (1lk), muut saa korvata uusilla. Tavoitteena on että piharakentamisen kulttuuri elpyisi.
- kaikissa vaihtoehtoissa suojeltavaksi merkityn rakennuksen sisällä saa ottaa tiloja pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaiseen käyttöön huolimatta rakennusoikeudesta. Tällä halutaan edistää vanhan rakennuskannan säilymistä.
- kaikissa vaihtoehtoissa on tonttikohtaisia eroja rakentamisen tehokkuudessa.

Kolme vaihtoehtoista linjaa

Vaihtoehtoissa on hieman erilaiset painotukset. Periaatteena on ollut, että kussakin vaihtoehdossa samantyyppisiä kohteita kohdeltaisiin valitun lähestymistavan puitteissa tasapuolisesti.

Vaihtoehto 1 noudattaa tiukimmin rakennusinventoinnin suosituksia. Vaihtoehto mahdollistaa niukasti lisärakentamista. Tonttitehokkuudet on määritelty rakennusinventoinnin suositusten, muinaisjäännösten, rakentamisperinteen, maastollisten tekijöiden sekä luontoarvojen perusteella. Rakennusoikeuksien tuottama tonttitehokkuus on perinteisesti tiiviisti rakennetuilla Pispalan pohjoisrinteen koetonteilla pääasiassa $e=0,5$. Etelärinteen väljemmin rakentuneilla koetonteilla tehokkuus on alempi, $e=0,3-0,45$.

Vaihtoehto 2 noudattaa väljemmin rakennusinventoinnin suosituksia ja mahdollistaa laajennus- ja lisärakentamismahdollisuuksia useammalle tontille. Tässäkin vaihtoehdossa pohjoisrinteellä on keskimäärin suurempi tehokkuus. Rakennusoikeuden määrittämisessä perusteet ovat samat kuin vaihtoehdossa 1, painottaen kuitenkin tavoitetta tonttitehokkuuden suurempaan yhtenäisyyteen, vaihteluväli on $e=0,4-0,5$. Vaihtoehdon rakennusoikeuksien yhtenäisyyspyrkimys tuottaa paikoitellen kompromisseja suojelutavoitteiden suhteen.

Vaihtoehto 3 soveltaa vielä väljemmin rakennusinventoinnin suosituksia ja mahdollistaa vaihtoehdoista runsaimmat laajennus- ja lisärakentamismahdollisuudet, suurimmat harjun etelärinteelle. Vaihtoehdon erityispiirteenä on, että suojelluille 1 ja 2 luokan rakennuksille ei osoiteta rakennusoikeutta ja kerroslukua. Talon tuhoutuessa tilalle tulee rakentaa samankokoinen, mittasuhteiltaan ja massoitteeltaan vastaava uudisrakennus. Vaihtoehto ei siten vaadi tilalle täysin samanlaista, vaan painotus on kaupunkikuvan säilyttämisessä. Lisäksi on huomioitava, että tämä vaihtoehto sallii myös 3. lk asuinrakennusten korvaamisen uusilla. Koska tässä vaihtoehdossa suojelutalon rakennusoikeus määrittyy sen massan perusteella, vaihteluväli tonttitehokkuuksissa on suuri, $e=0,5-1,1$. Vaihtoehto vahvistaa Pispalan luonnetta tiiviinä ja uusiutuvana alueena mahdollistamalla runsaan täydennysrakentamisen, mutta on samalla osin ristiriidassa suojelutavoitteiden kanssa.

Vaihtoehdoissa 2 ja 3 on piharakentamisen kannustimena mahdollisuus rakentaa rinteessä terassien, pysäköintipaikkojen ja pienten piharakennusten alle kivijalkaan aputiloja varsinaisen rakennusoikeuden lisäksi.

Kaikki vaihtoehdot rajoittavat rakentamisen määrää ja sijoittamista verrattuna nykyiseen kaavaan, vaihtoehto 3 vähiten. Kaikissa vaihtoehdoissa on kuitenkin sallittu jonkin verran lisärakentamista. Vaihtoehtojen yleisperiaatteet on esitelty erillisessä taulukossa (s.13).

Suojelu- ja rakennusoikeustarkasteluun sisältyy vaihtoehtojen alustava vaikutusten arviointi. Arvioinnissa on keskitytty suojelu- ja rakennusoikeusvaihtoehtojen vaikutuksiin kulttuuriympäristön arvojen säilymisen ja alueen kehittämismahdollisuuksien näkökulmasta. Laajempi vaikutusten arviointi tehdään kaavaluonnosten yhteydessä.

Kiinteistönomistajien kannalta on alustavassa vaikutusten arvioinnissa arvioitu suojelu- ja rakennusoikeus-periaatevaihtoehtojen tasapuolisuutta ja kohtuullisuutta kaavan tavoitteet huomioon ottaen. Tasapuolisuutta arvioidaan vertaamalla samankaltaisessa tilanteessa olevia kiinteistöjä keskenään (inventoinnin arvoluokitus, maastolliset olosuhteet), ei siis välttämättä naapuritontteja toisiinsa. Alustavassa vaikutusarvioinnissa on arvioitu, sallivatko suojelumerkinnot ja rakennusoikeus kiinteistön käyttämisen tavanomaisella tai kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla. Suojelu- ja rakennusoikeusperiaatteiden taloudelliset vai-

kutukset yksittäisten kiinteistönomistajien kannalta voidaan selvittää vain yhteistyössä kiinteistönomistajien kanssa, tästä syystä vaikutusten arviointia täydennetään vaihtoehtojen nähtävilläolon aikana ja sen jälkeen.

Kaavoituksen eteneminen

Suojelu- ja rakennusoikeus-periaatevaihtoehtojen nähtävilläoloaikana saatujen mielipiteiden, kiinteistönomistajien kanssa käytyjen keskusteluiden ja viranomaistahoilta pyydettyjen lausuntojen perusteella täydennetään vaihtoehtojen vaikutusten arviointi. Mielipiteet, lausunnot ja vaikutusten arviointi esitellään yhdyskuntalautakunnalle ja osallisille kesän jälkeen. Lautakunta ottaa kantaa siihen, minkä vaihtoehdon tai vaihtoehtojen yhdistelmän pohjalta kaavoitusta jatketaan, vai tutkitaanko vielä uusia vaihtoehtoja.

Kun periaatepäätökset suojelumerkinnoista ja rakennusoikeuksien määrittämisperusteista on tehty, alkaa I-vaiheen kahden kaava-alueen asemakaavaluonnosten laatiminen. Luonnosvaiheessa tutkitaan tonttikohtaisten ratkaisujen lisäksi muun muassa kaava-alueiden liikenteellisiä kysymyksiä sekä viheralueita. Tavoitteena on saada I-vaiheen kaavaluonnokset valmiiksi vuoden 2010 loppuun mennessä. Luonnosten nähtävilläolon jälkeen aloitetaan kaavaehdotuksen laatiminen.

Pispalan asemakaavoituksen II-vaiheen kaava-alueiden osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä keuhälä 2009. Kaavoitus ei kuitenkaan käynnistynyt vuoden 2009 aikana, johtuen muun muassa henkilöresursseista. Myöskään osallisryhmää, johon ilmoittautumisia oli haettu jo aikaisemmin, ei näin ollen perustettu. Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti v. 2009 II-vaiheen alueella rakennusinventointia, joka asetetaan nähtäville syksyllä 2010. II-vaiheen alueella järjestetään kaikille avoimia, ohjattuja kävelykierroksia syksyn 2010 aikana. Tilaisuuksista tiedotetaan alueen asukkaille ja osallisryhmiin ilmoittautuneille. .

Asemakaavoituksen III-vaihe, johon kuuluu osia Ylä- ja Ala-Pispalasta sekä Tahmela, käynnistetään vasta kun I-vaiheen kaavaehdotus on hyväksymiskäsittelyssä, eli aikaisintaan vuonna 2011. Alueen rakennusinventointi käynnistyy aikaisemmin. Viimeistään rakennusinventoinnin yhteydessä tulee harkittavaksi, mikä vaikutus Museoviraston kokoamalla uudella valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt -inventoinnilla (www.rky.fi) on Pispalan kaavoitukselle. Valtioneuvoston joulukuussa 2009 hyväksymä inventointi korvaa aikaisemman, vuodelta 1993 olevan inventoinnin, mutta se ei ole vielä saanut lainvoimaa siitä tehdyn valituksen vuoksi. Uudessa inventoinnissa Pispalan valtakunnallisesti merkittävaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi määritellyn alueen rajausta on muutettu poistamalla siitä Tahmela, pieniä osia Ylä- ja Ala-Pispalasta sekä Santalahti. Maakunta-kaavassa Tahmela on merkitty maakunnallisesti arvokkaaksi.

Selvitykset

Uusia valmistuneita selvityksiä ovat hyönteisselvitys, melu- ja värinäselvitys, runkomeluserveys sekä I-vaiheen kaava-alueilla tehty kasvillisuus selvitys, josta suojelu- ja rakennus-oikeus -periaatevaihtoehtojen tontteja koskeva osuus on vaihtoehtoraportin liitteenä. Myös jo aikaisemmin toteutettu arkeologinen inventointi on nyt raportin muodossa. Selvitykset löytyvät kaupungin internetsivuilta sekä painettuina Pispalan kirjastosta. Kasvillisuus selvitystä tullaan kesän 2010 aikana tekemään myös III-vaiheen kaava-alueella. Viherverkkoselvitys koko kaavamuutosalueelta on tekeillä, ja selvitykseen kootaan myös eri yhteyksissä saatuja näkemyksiä viheralueista (KaOs-projektissa syntynyt aineisto, mielipiteet, ohjatun kävelykierroksen anti). Kaavoituksessa huomioon otettavaa selvitystietoa saadaan myös EU-projekti BaltICASTa, jonka puitteissa on tutkittu Pispalan harjun geologista koostumusta ja pohjavesiolosuhteita.

Kaava-aineistoon tutustuminen ja mielipiteiden jättö:

Pispalan suojelu- ja rakennusoikeus -periaatevaihtoehdot nähtävillä 27.5.–24.6.2010:

Palvelupiste Frenckellissä, Frenckellinaukio 2B,
puh. 03 5656 4400,
sähköposti: palvelupiste.frenckell@tampere.fi

Pispalan kirjastotalolla, Tahmelankatu 14,
ma–pe kello 14–20
sekä internetissä osoitteessa: <http://www.tampere.fi/kaavatjakiinteistot/kaavoitus/asemakaavoitus/pispala.html>

Yleisötilaisuus torstaina 3.6. kello 18–20 Ahjolassa,
Ahjolankatu 3, kahvitarjoilu klo 17.30–18.

Kaavoittajien päivystys tiistaina 8.6. kello 11.30–17.00
Palvelupiste Frenckellissä

Mahdollisuudesta varata tapaaminen kaavoittajien kanssa tiedotetaan suojelu- ja rakennusoikeustarkastelun koepalojen kiinteistön omistajille kirjeitse.

Mielipiteiden jättö suojelu- ja rakennusoikeus -periaatevaihtoehtoista
Tampereen kaupungin kirjaamoon, osoitteeseen Puutarhakatu 6 tai postitse osoitteella:
Tampereen kaupunki, Kirjaamo
PL 487, 33101 Tampere
tai sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@tampere.fi

Osallisyhmätoiminta

I-vaiheen kaksi osallisyhmää ovat kokoontuneet viimeisen vuoden aikana kolme kertaa, kaikilla kerroilla molemmat ryhmät yhdessä. Osallisyhmätoiminnasta on kaupunki saanut lähinnä negatiivista palautetta, joka on koskenut muun muassa kokouskäytäntöjä ja kokousten harvalukuisuutta. Myös tiedottamisen puutteesta esimerkiksi II-alueen kaavoituksesta on tullut palautetta.

Osallisyhmätoimintaa olisi siis tarve kehittää. I-vaiheen osallisyhmille on ehdotettu, että Pispalan asemakaavoituksen tueksi perustettaisiin vain yksi, laajennettu osallisyhmä täydentämällä I-vaiheen ryhmää II-vaiheen osallisyhmiin ilmoittautuneilla ja rajoittamalla yhdistysten edustusta yhteen henkilöön/ yhdistys. Osallisyhmää täydennettäisiin myöhemmin myös III-kaavoitusvaiheen osallisilla. On käynyt ilmeiseksi, että osallisyhmien perustaminen jokaiselle yksittäiselle kaavoituksen osa-alueelle on varsin keinotekoinen ratkaisu, koska monet kaavan valmisteluun liittyvät asiat koskettavat koko Pispalan kaavoitettavaa aluetta. Vaihtoehtona on myös varsinaisten osallisyhmien sijaan ryhtyä järjestämään useammin kaikille avoimia yleisötilaisuuksia ja lisäämään tiedottamista muun muassa internetsivujen kautta. Osallisyhmätoiminnan ja yleisen tiedottamisen kehittämiseen palataan viimeistään syksyllä, jolloin II-vaiheen kaavoitus on alkamassa.

Yhteystiedot:

Pispalan kaavoituksesta vastaavat Tampereen kaupungin tilaajapuolella kaupunkiympäristön kehittämisen maankäytön suunnittelussa:

asemakaava-arkkitehti Sakari Leinonen,
puh 040 701 5792 ja projektiarkkitehti Riikka Rahkonen,
puh 040 801 2724.
(puhelinaika maanantaisin ja tiistaisin kello 11.30–13.00)

I-vaiheen kaava-alueen suunnittelijana toimii Tampereen Infran Suunnittelupalveluiden yhdyskuntasuunnittelu-yksikössä arkkitehti Minna Kiviluoto, puh 040 801 6951.

sähköpostiosoitteet muotoa etunimi.sukunimi@tampere.fi

II-vaiheen kaavasunnittelija selviää syksyyn mennessä.

Pispalan kaavoituksen aineisto löytyy internetistä osoitteesta:
<http://www.tampere.fi/kaavatjakiinteistot/kaavoitus/asemakaavoitus/pispala.html>

Asemakaavoitusta koskeviin kysymyksiin vastataan myös Palvelupiste Frenckellissä.

Suojelu- ja rakennusoikeusvaihtoehtojen vaikutukset tiivistettynä:

	Vaihtoehto 1	Vaihtoehto 2	Vaihtoehto 3
SUOJELU	1 ja 2 lk asuinrakennukset ja 1 lk piharakennukset: suojelumerkintä ei salli rungon laajennuksia eikä korotusta 3 lk asuinrakennukset: suojelumerkintä ei rajoita laajennusta tai korotusta lopun piharakennukset: saa korvata uudella pihapiiriin ja kaupunkikuvaan sopivalla rakennuksella	1 lk asuinrakennukset ja 1 lk piharakennukset: suojelumerkintä ei salli rungon laajennuksia eikä korotusta 2. ja 3 lk asuinrakennukset: suojelumerkintä ei rajoita laajennusta tai korotusta lopun piharakennukset: saa korvata uudella pihapiiriin ja kaupunkikuvaan sopivalla rakennuksella	1 lk asuinrakennukset ja 1 lk piharakennukset: ei rungon laajennuksia eikä korotusta yleensä, harkinnan mukaan lievempi merkintä 2. lk asuinrakennukset: suojelumerkintä ei rajoita laajennusta tai korotusta, harkinnan mukaan purkamisen ja uudella korvaamisen salliva merkintä 3. lk asuinrakennukset ja lopun piharakennukset: saa korvata uudella pihapiiriin ja kaupunkikuvaan sopivalla
RAKENNUS-OIKEUS	herkimmät pihapiirit (e=0,3...0,4) muut (e=0,45...0,5) niukasti lisärakentamista	herkimmät pihapiirit (e=0,4...0,45) muut (e=0,5) kohtalaisesti lisärakentamista	suojellulle rakennukselle ei kerrosalaa eikä kerroslukua, tuhoutuneen tilalle samankokoinen mittasuhteiltaan ja massoittelultaan pihapiiriin soveltuva tehokkuushajonta e=0,5...1,1 runsaasti lisärakentamista
KANNUSTIMET JA SANKTIOT	suojellulle rakennukselle pyritty merkitsemään hieman pienempi rakennusoikeus kuin arvio toteutuneesta suojellun rakennuksen sisällä saa muuttaa tiloja pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaiseen käyttöön huolimatta rakennusoikeudesta	suojellulle rakennukselle pyritty merkitsemään hieman pienempi rakennusoikeus kuin arvio toteutuneesta suojellun rakennuksen sisällä saa muuttaa tiloja pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaiseen käyttöön huolimatta rakennusoikeudesta terassin, pysäköintipaikan ja enintään 45 m2 suuruisen piharakennuksen alle saa rinteessä rakentaa aputilaa varsinaisen rakennusoikeuden lisäksi	tuhoutuneen suojelutalon tilalle saa tehdä samankokoisen mittasuhteiltaan ja massoittelultaan vastaavan suojellun rakennuksen sisällä saa muuttaa tiloja pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaiseen käyttöön huolimatta rakennusoikeudesta terassin, pysäköintipaikan ja enintään 45 m2 suuruisen piharakennuksen alle saa rinteessä rakentaa aputilaa varsinaisen rakennusoikeuden lisäksi
AUTOPAIKAT yleensä	1 ap/alkavaa 150 k-m2 kohti, ei kuitenkaan edellytetä enempää kuin 1 ap/asunto autopaikkanormi on maksimi katettuja ja maanalaisia autosuojia vain rakennusalalle	1 ap/alkavaa 150 k-m2 kohti, ei kuitenkaan edellytetä enempää kuin 1 ap/asunto autopaikkanormi on maksimi katettuja ja maanalaisia autosuojia vain rakennusalalle	1 ap/alkavaa 150 k-m2 kohti, ei kuitenkaan edellytetä enempää kuin 1 ap/asunto autopaikkanormi ei ole maksimi maalaisautosuoja saa sijoittaa myös rakennusalan ulkopuolelle

KYSYMYKSIÄ ASEMAKAAVASTA?

Yleinen linja?

Onko niin, että nyt esille tulevista vaihtoehtoista lautakunta tulee syksyllä valitsemaan yhden (tai useamman), ja se on koko Pispalan asemakaavan yleislinja suojelun ja rakennusoikeuden suhteen? Eli päätetäänkö nyt kaavan linjasta myös II- ja III-alueille?

Vastaus:

Yhdyskuntalautakunta voi valita asemakaavoituksen pohjaksi joko jonkun nyt nähtävillä olevista vaihtoehtoista, vaihtoehtoista kootun yhdistelmän tai päättää, että tutkitaan vielä uusi tai uusia vaihtoehtoja. Tarkoitus on, että valittuja pääperiaatteita noudatetaan myös Pispalan asemakaavoituksen II- ja III-vaiheen alueilla. Eri kaava-alueilla on myös sellaisia ominaisuuksia ja erityiskysymyksiä, jotka vaativat kaava-aluekohtaista räätälöintiä, muun muassa rakentamistapaohjeet.

Nolla-vaihtoehto?

Miksei vaihtoehtoissa ole mukana niin sanottua 0-vaihtoehtoa, eli nykytilanteesta pysymistä, ainoastaan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) uusien laskentatapojen vaikutus huomioon? Eikö 0-vaihtoehto olekaan enää kaavoituskäytäntöjen/-ohjeiden mukaista?

Vastaus:

Kaavoituksen näkökulmasta 0-vaihtoehto tarkoittaisi nykytilanteen säilyttämistä, eli että nykyistä kaavaa ei muutettaisi. Pispalan asemakaavan uudistamisen lähtökohdana on ollut se, että nykyinen kaava ei turvaa riittävästi valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilymistä (purkamismahdollisuudet, ei ohjaa riittävästi uudisrakentamista). Nykytilanne on siis ollut suojelu- ja rakennusoikeustarkastelun lähtökohta, ei yksi vaihtoehto.

Kysymyksessä viitataan sellaiseen 0-vaihtoehtoon, jossa nykyiseen kaavaan tuotaisiin suojelumerkinnot ja vaihdettaisiin kaavan päivämäärä. Päivämäärän muutoksella voimaan tulevat maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaiset kerrosalan laskutavat aiheuttavat sen, että rakentamisen mahdollisuudet vähenevät, koska maanpäällisiä kellarikerroksia ja suurehkoja kevyitä rakennelmia ei enää saisi tehdä varsinaisen rakennusoikeuden lisäksi.

Suojelu- ja rakennusoikeus-vaihtoehtoraportissa käsitellään edellä mainittuja 0-vaihtoehtoja, sekä vaihtoehtoa, jossa nykyisen kaavan rakentamismahdollisuudet säilytettäisiin, eli nostettaisiin tonttitehokkuutta nykyisestä.

Rakennusoikeus?

Kaavoituksen alkuvaiheessa kaavoittaja esitti useissa puheenvuoroissa, että rakennusoikeuden (RO) alentaminen ei ole kaavauudistuksen tavoite eikä edes pääkeino suojelu-kaavan teossa, vaan että vain ani harvoilla tonteilla tätä jouduttaisiin esittämään. Onko tämä arvio nyt muuttunut, onko RO:n alentaminen osoittautumassa välttämättömäksi keinoksi merkittäväällä määrällä tontteja? Kuinka monella I-alueen tontilla (kaikkiaan monestako tontista?) arvionne mukaan RO:ta pitäisi laskea nykyisestä, eriteltyinä kussakin eri suojelu- ja RO-vaihtoehdossanne?

Vastaus:

Rakennusoikeuden vähentäminen ei ole ollut kaavoituksen lähtökohtainen tavoite. Inventoinnin suositukset sekä tonttien yksityiskohtainen tutkiminen ovat kuitenkin osoittaneet, että osalla tonteista nykyisen kaavan salliman rakennusoikeuden toteuttaminen olisi ristiriidassa suojelutavoitteiden kanssa.

Mukana on vaihtoehto, jossa muodostuva tonttitehokkuusluku ei laske millään tontilla. Tämäkin siis vähentää rakentamismahdollisuuksia verrattuna nykyiseen kaavaan, kuten edellisen kysymyksen vastauksessa todetaan (MRL:n laskentatapojen voimaantulo). Vaihtoehtojen tilastot, jotka sisältävät myös tiedot koealueiden tonttien rakennusoikeuksista kussakin vaihtoehdossa, sisältyvät nähtävillä tulevaan raporttiin. Tilastot eivät olleet vielä lehden painoon mennessä valmiina.

Porkkanoita suojeltaville?

Onko suojeltaville jaltai rakennusoikeutta menettäville yritetty kehittää joitakin uusia porkkanoita vaihtoehtotaulukossa mainittujen lisäksi?

Vastaus:

Kaavallisia porkkanoita ei ole vielä löydetty muita kuin vaihtoehtotaulukoissa mainitut. Esimerkiksi joissakin suojelu-kaavoissa käytettyä lisärakentamisoikeuden myöntämistä suojelun kompensointina on Pispalassa vaikea käyttää. Jotta kompensointi toimisi yhteen suojelutavoitteen kanssa, pitäisi yleinen tehokkuuslinja laskea varsin alhaiseksi. Täten kompensatorakennusoikeus ei vaarantaisi suojelutavoitteita. Muita kuin kaavallisia kannustinkeinoja voisivat olla esimerkiksi korjausrakentamisen parempi ohjaaminen ja nykyistä suuremmat korjausavustukset sekä kiinteistöverohelpotukset. Korjausrakentamiskeskuksen toteuttamisesta Tampereelle on ollut eri yhteyksissä puhetta, mutta tiedossa ei ole, onko asia edennyt. Tällä hetkellä kaupungin kaavoituksessa ei ole vielä tietoa muista, kuten valtakunnallisista suojelukannustimien kehittämishankkeista, mutta asiaa tullaan selvittämään kaavoituksen yhteydessä.

Tonttikohtainen käsittely?

Käsitelläänkö kaavaluonnosvaiheessa jokainen tontti erikseen omistajansa kanssa keskustellen? Käydäänkö hänen kanssaan läpi rakennusalojen sijoitus, suojeltavien rakennusten laajennusmahdollisuudet ja RO:n säilyminen/alentaminen. Missä määrin omistajan kanta huomioidaan?

Vastaus:

Jotta kaavasta tulisi tasapuolinen kiinteistönomistajien kannalta, tulee olla yhteiset periaatteet, joiden mukaan samassa tilanteessa olevia kiinteistöjä kohdellaan sekä suojelun että rakennusoikeuden suhteen. Tästä syystä on tehty periaatevaihtoehtoja, joiden pohjalta kiinteistönomistajien kanssa voidaan vaihtoehtoista kunkin tontin kohdalla keskustella. Tonttikohtaisia keskusteluja voidaan käydä kiinteistönomistajien kanssa jo suojeluoikeus ja rakennusoikeus -periaatevaihtoehtojen nähtävillä ollessa sekä myöhemmin, kaavaluonnoksen valmistelun yhteydessä. Missä määrin omistajien näkemykset kullakin tontilla voidaan huomioida, selviää, kun kaavaratkaisun nyt käsitteilyyn tulevat yleisperiaatteet on päätetty, ja kun tonttikohtaiset toiveet ovat selvillä.

Aitoa osallistumista?

Pispalassa koetaan, että perinteinen virkamieskäytäntö osallisten kuulemisesta on ollut vain kuulemista, jonka jälkeen kuullusta huolimatta päätösehdotukset menevät eteenpäin muuttumattomina. Läpikäyty KaOs-projekti on osoitus paremmasta. Pelkona on että seuraava vaihe on paluuta menneeseen virkamieskulttuuriin: annetaan vain vaihtoehdot päätöksentekoa varten, eikä oikeata mahdollisuutta osallistua päätösvaihtoehtojen hiomiseen. Miten osallisten vaikutusmahdollisuus mielestänne turvataan?

Vastaus:

Suojelu- ja rakennusoikeusvaihtoehtojen lähtökohtana on ollut inventoinnin lisäksi osallisilta saadut mielipiteet ja muut kannanotot. Kaavan tavoitetta, rakennetun kulttuuriympäristön suojelua ja kehittämisen mahdollistamista, ei voida kaavoittajien toimesta ohittaa, vaan kaavoittajien täytyy pyrkiä sovittamaan yhteen eri intressejä niin, että kaavan tavoitteet toteutuvat.

Pispalan asemakaavoitusprosessin aikana on osallisilla ollut useita mahdollisuuksia tuoda esiin omia tavoitteitaan ja näkemyksiään ennen kuin mitään oli kaavoittajien toimesta suunniteltu. Nyt nähtäville tulevat vaihtoehdot eivät ole päätösehdotus, vaan esitys vaihtoehtoisista periaatteista, joiden pohjalta voitaisiin laatia Pispalan arvojen säilymisen turvaava ja alueen kehittämisen mahdollistava kaava. Vaihtoehtoista toivotaan nyt mielipiteitä, jotta esiin tulisivat niin ongelmalliseksi koetut kuin hyvätkin piirteet. Eri osallistahoilta toivotaan parannus- ja kehitysehdotuksia. Kaavoittajan näkökulmasta katsoen on todennäköistä, että tuleva kaavaperiaate on kooste eri vaihtoehtojen ominaispiirteistä, muutoksia ja korjauksia tehdään saatavasta palautteesta tehtävien johtopäätösten perusteella. Nyt on siis merkittävä vaikuttamisen paikka. Kaavan laadinta aloitetaan vasta syksyllä, joten kaikki lain edellyttämät osallistumismahdollisuudet ovat käytettävissä.

RKY-rajausmuutokset?

Museovirasto julkaisi joulukuussa uusitun Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY)-luettelon (www.rky.fi). Pispalan alue oli rajattu toisin kuin aikaisemmin, eli Tahmela, Ansionkallio ja Santalahti on rajattu alueen ulkopuolelle. Miten tämä muutos mielestänne vaikuttaa Pispalan kaavoituskokonaisuuteen?

Vastaus:

Maankäyttö- ja rakennuslaki velvoittaa huomioimaan rakennetut kulttuuriympäristöt, vaikka niillä ei olisikaan valtakunnalliseksi määriteltyä arvoa, eli suojelukaavoja tehdään myös paikallisesti merkittävillä alueilla. Tästä syystä RKY-rajauksen muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta Pispalan kaavoituskokonaisuuteen. Tahmela on maakuntakaavassa määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi alueeksi. III- vaiheen rakennusinventointi tarkentaa alueen kulttuurihistoriallisia arvoja asemakaavoituksen pohjaksi.

 KAAVOITTAJAT VASTAAVAT!

Kysymykset: lehden toimitus ja lukijat
Vastaukset: kaavoitusarkkitehti Riikka Rahkonen
ja kaavoitussihteeri Ulla Tiilikainen

Kommentteja asemakaavaan ja vastauksia kysymyksiin ympäristöministeriöstä

Vastaajana on yliarkkitehti Minna Perähuhta ympäristöministeriön rakennetun ympäristön osastolta. Hänen päävastuualueenaan on kulttuuriympäristön ja rakennuskannan tilan seuranta. Hän on myös seurannut kulttuuriympäristö- ja rakennusperintökysymyksiä 1990-luvulta tampere-laisen yhdistyksen näkökulmasta.

Vastaukset eivät edusta ympäristöministeriön virallista kantaa, vaan ne ovat Perähuhtan henkilökohtaisia kommentteja.

Kommentit suojeluvaihtoehtoihin?

Mitkä ovat ensikommenttisi Pispalan asemaakaavan nyt nähtäville tulevista suojeluvaihtoehtoista?

Vastaus:

Suojeluvaihtoehtojen koepala-alueiden perusteella suojelussa on lähdetty siitä, että rakennukset säilyvät sellaisenaan, ja muutokset tehdään nykyisen talon ulkovaipan sisällä. Rakennusalat on rajattu aika tarkasti nykyisten seinien mukaan. Vuosien myötä syntyy väistämättä muutostarpeita, jolloin tulee miettiä, onko kaava sopiva, vai liian ”tyköistuva”. Rakennusvalvonnalla on mahdollisuus tapauskohtaiseen harkintaan ja rakennusalan vähäiseen ylitykseen, mutta se on monesti naapurikaunaa herättävä tie.

Vanhastaan suuri tonttikohtainen rakennusoikeuden vaihtelu tekee Pispalasta kiperän suunnittelukohteen. Myös maasto on toisissa kohdissa Pispalaa haastava. ”Koepaloissa” on sallittu aputilojen sijoittaminen rakennusten ja pengerrysten alle. Toinen, Pispalalle myös luonteva vaihtoehto, voisi olla kerrosten lisääminen. Eirakennusoikeuteen laskettavat alapuoliset aputilat johtavat helposti massiivisiin ja epäluonteviin pengerryksiin.

Korvausvelvollisuus kohtuuttomuudesta?

Usein kuultu väite on, että myös kaava-alueilla lankeaisi korvausvelvollisuus kunnalle, eli kaavoittajalle, mikäli maanomistaja kokee tulleensa kaltoin kohdelluksi. MRL 54:ssä on maininta:

"Asemakaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää." Mikä on sinun tulkintasi tähän?

Vastaus:

Kaavoittajan ammattitaitoa on etsiä ratkaisu, joka ei ole kohtuuton kenellekään. Kaavoittajien vastauksista tämä pyrkimys välittyy selvästi.

Suojeltavien tuhoutuminen?

Yleinen ongelma on, että jos kaavaluonnoksessa rakennus saa suojelumerkin, saattaa se palaa tai muuten tuhoutua ennen kaavan voimaantuloa. Näin on käynyt esimerkiksi Santalahdessa. Miten tätä voitaisiin ehkäistä?

Vastaus:

Kiinteistönomistajalla on velvollisuus pitää rakennus turvallisessa ja terveellisessä kunnossa ja estää asiattomien pääsy rakennukseen. Kulttuurihistoriallisten arvojen turmelemiskielto on MRL:n 118§ssä, mutta se on osoittautunut tehottomaksi pykäläksi. Rakennusvalvonnan antama kunnostuskehoitus on hyvä, mutta vähän käytetty keino. Harvoin kunta kehoittaa itseään laittamaan rakennuksen kuntoon, vaikka tällaisestakin on kyllä joku urbaani legenda kulkenut.

Porkkanoita suojelusta?

Onko suojeltaville jaltai rakennusoikeutta menettäville (valtakunnallisesti esimerkiksi kulttuurihistoriallisesti arvokkaille RKY-alueille, kuten Pispala?) yritetty kehitellä tai onko kehitteillä joltakin uusia porkkanoita rakennusoikeuden ylittävän talon ulkovaipan sisäisen laajennusoikeuden lisäksi?

Olisiko mahdollista saada suojellulle jaltai rakennusoikeutta menettävälle kiinteistölle todella merkittäviä kunnostusavustuksia suojeltaviin rakennuksiin?

Vastaus:

Kun tehdään kokonaan uusi koko alueen kaava tilanteessa, jossa vanha kaava on todettu vanhentuneeksi, on koko kaavatarkastelu uusi, myös rakennusoikeuden osalta.

Suojeltujen rakennusten ei esimerkiksi tarvitse hankkia energiatodistusta. Olemassa olevaan rakennuskantaan kohdistuvien energiatehokkuusvaatimusten kiristyessä tämä saattaa olla porkkana. Vapautus energiatodistuksesta on sidottu asemakaavamerkinnot ja -määräykset -oppaan (ympäristöministeriö) merkintöihin, esimerkiksi sr (suojeltu rakennus), SR (rakennus suojelulla suojeltu rakennus) ja aluemerkinnot /s. Esimerkiksi joskus käytetty js (suojeltu julkisivu) ei riitä vapautukseen.

Valtakunnallisesti merkittävillä alueilla sijaitsevat vanhat rakennukset ovat etusijalla jaettaessa rakennusperinnön hoitoavustuksia.

Korotetut korjausavustukset esimerkiksi valtakunnallisesti merkittävillä kohteilla tai alueelliset painopisteet kuulostavat kiinnostavilta. Perustelujakin, kysyntää ja kokeiluja pitää tulla ministeriön ulkopuolelta. Siinä yhdistykset ja kunnat ovat tärkeässä asemassa.

**Kysymykset: lehden toimitus ja lukijat
Vastaukset: yliarkkitehti Minna Perähuhta**

VIHITYISÄÄ SEURUSTELUA
JA MAISTUVAA PUBIRUOKAA.

PUBIAAMIAINEN JOKA PÄIVÄ
KLO 12 ASTI.

TIISTAISIN KLO 20.00
TIETOVISA.

TULE TESTAAMAAN
PUBIRUOKALISTA.

TERVETULOA!

vuodesta 1964
Pyynikintori 6

Pyynikintori 6
Puh. 010 767 2360
Avoinna ma-to 10-24,
pe-la 10-02, su 11-24

**TAMPEREEN KAUPUNGIN
YHDYSKUNTALAUTAKUNNAN
JÄSENET**

Lautakunta päättää syksyn aikana
Pispalan asemakaavan
linjan käsitellessään asemakaavan
suojelu- ja rakennusoikeus-
periaatevaihtoehdot.

Vaikuta päätökseen:

Lähetä mielipiteesi kaavoittajalle
27.5.– 24.6. nähtävilläolonaikana ja
kerro mielipiteesi suoraan
lautakunnan päättäjille

Puheenjohtaja, apulaispormestari
Hanhilahti, Timo (keskusta)
timo.hanhilahti@tampere.fi
puh. 040- 800 4906

Varapuheenjohtaja
Siik, Kirsikka (vihreät)
kirsikka.siik@kolumbus.fi
puh. 050- 324 5527

Axen, Erkki (kokoomus)
erkki.axen@tampere.fi

Hyötynen, Kalle (vasemmistoliitto)
kalle.hyotynen@gmail.com
puh. 044- 585 2544

Höyssä, Matti (kokoomus)
Matti.Hoyssa@tiehallinto.fi
puh. 0400- 625 972

Jokinen, Tarja (SDP)
tarja@tarjajokinen.net
puh. 040- 560 6711

Rantaviita-Tiainen, Anna-Kaarina
(keskusta)
anna-kaarina.rantaviita-tiainen@tut.fi
puh. 050- 366 4143

Rissanen, Niina (vihreät)
niinarissanen@hotmail.com
puh. 044- 012 6126

Sirniö, Ilpo (SDP)
sirnio@kolumbus.fi
puh. 040- 747 3165

Strömberg, Hannele (kokoomus)
hannele.stromberg@sandvik.com
puh. 020- 544 4302

Tervo, Anne (SDP)
anne.tervo@tampere.fi
puh. 050- 594 4502

Rakennusoikeustyöryhmän kommentti:

Pispalan asemakaavoituksen museointi- ja rankaisu- periaatteiden ongelmakohtia

Pispalan asemakaavoituksen ti-
lannetta on käsitelty Pispalan
Rakennusoikeus-osallisyhmässä
säännöllisesti. Edellisessä kokoukses-
sa käsiteltiin niitä haasteita ja ongel-
makohtia, joita nähdään kaavoittajan
suojelu- ja rakennusoikeusperiaatteis-
sa ja niihin liittyvissä niin sanotuissa
koepaloissa.

Tähän mennessä nähdyt kaavakoe-
palat eivät tarjoa valitettavasti mitään
ratkaisuja läpiajoliikenteen, liikenne-
turvallisuuden, virkistämisen tai
nykyaikaisen asumislaadun näkökul-
masta. Puistot, julkiset tilat ja ryyti-
maat lienevät taas unohtuneen koko-
naan pois suojelulistalta.

Kaikissa kolmessa kaavoittajan
”vaihtoehdossa” lähdetään siitä, että
rakentamismahdollisuuksia vähenne-
tään – puuttumaan ovat jääneet aidot
vaihtoehdot 4 ja 5. Nähdystä vaihto-
ehdoista numero 3 tarjoaa eniten hy-
viä ratkaisuja – periaatteen sanalliset
kuvaukset ovat monelta osin oikean
suuntaiset, mutta toteutus on jäänyt
vajaaksi jo kaavakoepaloissa.

Rakennusoikeusryhmä
on KaOs-projektissa
syntynyt työryhmä,
joka koostuu Pispalassa
ja muualla asuvista
kaava-alueen
kiinteistönomistajista

Minne unohtui viihtyisä asu- minen ja näköalat ?

Kaavoittajan kantava ajatus lienee edel-
leen, että 2000-luvulla perheet elävät
40m²:n ulkorakennuksissa ja radon-
pitoisissa kellaritiloissa, kunhan saavat
olla Pispalassa. Asumisen tilatarpeet
tai viihtyvyysnäkökulmat eivät nähdyn
perusteella ole korkeassa huudossa.

Vaikka tämä lienee hieman kärkevästi
sanottu, niin valitettava tosiasia on, että
vanhojen rakennusten rakennusalat on
määritetty niin tarkkaan nykyisten ra-
kennuksen seinien mukaan, että pois-
tetaan kokonaan mahdollisuudet laa-
jentaa vanhoja rakennuksia omistajan
asumistarpeiden mukaisesti.

Kaavoittajan tiukimmat skenaariot
estäisivät jopa pienien varastotilojen
rakentamisen vanhojen rakennusten
kunnostamista ja ylläpitoa palvele-
maan.

Näköalojen säilymisen kannalta
koepalat eivät valitettavasti myöskään
tarjoa tyydyttäviä ratkaisuja. Raken-
nukset pakotetaan aiempaa kaavaa
pahemmin rinteen korkeuskäyrien
suuntaisiksi, mistä aiheutuu Pispalan
arvokkaiden näköalojen maksimaalis-
ta peittymistä. Rakennusten vapaampi
sijoittelu olisi mahdollistanut parem-
min naapureiden ja lähiympäristön
näkökulmien huomioimisen raken-
nussuunnitteluvaiheessa.

Pispala – satoja ränsistyneitä museotaloja ja liukkaita pihoja?

Ei voi liikaa korostaa, että Pispalassa on yksittäisten talojen alkuperäisyyssasteen sijasta kyse maisemakokonaisuuksista. Kulttuuriympäristöön vaikutusten kannalta ei ole ratkaisevaa kummalla puolella tontin rajaa uudisrakentaminen tapahtuu tai onko rakennuksen ulkovuoraus alkuperäinen. Rakennusten jako 1, 2, 3 ja ”ei luokitusta” -luokkiin ja kiinteistöille asetetut eri tason rajoitteet ovat teennäisiä.

Mikäli nyt nähdyn mukaisesti sata-määrin rakennuksia pakkosuojellaan, pitäisi omistajille korvata aiheutunut haitta. Voiko kukaan olla tästä eri mieltä, jos asettuu hetkeksi talon omistajan saappaisiin? Kaavoittajan periaatteisiin tämä ei kuitenkaan näköjään kuulu.

Piha-alueille asetetut suojelumerkinnät ovat erittäin ongelmallisia. Toiveena on ollut, että tonteille jäisi toimivaa piha-alueutta virkistäytymiseen. Suurestakaan pihasta ei kuitenkaan ole kenellekään mitään iloa, mikäli se jää rinteessä niin kaltevaksi, etteivät puutarhakalusteet tai edes ihmiset pysy siellä pystyssä.

Pispalan rakennustapaan olisi sopinut hyvin se, että rakennusten väliset tilat olisi saanut uudistaa pengertäen esimerkiksi pulterikivin toimiviksi ja turvallisiksi käyttöpihoiksi. Piha-alueella voidaan toki ohjeistaa hyviin ratkaisuihin, mutta sen ei tulisi rajata eri vaihtoehtoja kokonaan pois.

Löytääkö rakennusoikeus-osallisyryhmä pelastustien Pispalan kaavoitukseen?

Kun vertailukohtana on nykytila, niin missä kannusteet?

Käytännössä laadittujen kaavakoe-palojen linjaukset eivät anna riittäviä kannustimia tai keinoja vanhojen rakennusten suojeluun tai remontointiin pitkällä aikajänteellä. Ne rakennukset, joiden säilymistä vaativa remontointi edellyttäisi eniten kannustimia, asetetaan kaavassa heikoimpaan asemaan. Uudehkojen talojen omistajia ja asujia tietenkin lohduttaa tieto siitä, että kaava ei rajoittaisi heidän toimintaansa jatkossakaan.

Kaavoittaja on hyvän kaavoitustavan ja ohjeiden vastaisesti jättänyt toteuttamatta rakentamismahdollisuuksien osalta nykytilavertailun, niin sanotun 0-vaihtoehtoon. Kerrosalaa on lähdetty vähentämään, mutta syytä tähän ei tiedetä. Olisi tullut tarkastella miten rakentamaton kerrosala voidaan sovittaa tonteille ”pispalalaiseen” tapaan.

Tavoitteena tulisi olla ratkaisu, joka on kiinteistöjen vakuusarvojen kannalta neutraali. Koepalojen rinnalla tulisi olla nähtävillä nykyisen kaavan sallima rakentaminen, jotta ei jäisi epäselvyyttä laadittujen vaihtoehtojen vaikutuksista.

Tonttikohtainen tarkastelu tarkemmin

Pispalan kaava-alueella on lähes tuhat tonttia ja/tai erilaista rakennuspaikkaa. Tonttikohtainen kaavoitus on haastavaa aikataulujen ja rahoituksen takia. Se on myös epätasa-arvoinen tontinomistajien kannalta, koska olemassa olevia rakennusoikeuksia ei ole haluttu ottaa suunnittelun lähtökohdaksi. Epätasa-arvo vielä korostuu jos, kuten näyttää, tonttien rakennusoikeudet vaihtelevat jopa vain kaavoittajan kiireen takia.

Tonttikohtaisessa tarkastelussa tulisi myös huomioida omistajien tavoitteet vastaavalla tavalla kuin tehtäessä suojelukaavaa omistajan toiveesta. Se, että uusi kaava on tulossa pakolla, ei tarkoita sitä, etteikö omistajien esittämiä toiveita olisi kohtuullista huomioida. Vanhan rakennuksen omistajan toiveiden kuuntelu on tehokkain keino edistää suojelutavoitteiden toteutumista.

Vanhaan kaavaan paluu – vahvennettuna rakennusjär-jestyksellä

Pispalan kallis kaavoitushanke näyttää tuovan mukanaan uusia ongelmia alueelle ja lopputulos vaikuttaa miinusmerkkiseltä. Pahimmillaan kaavoittajan laatimat ratkaisut Pispalassa aiheuttavat yhteiskunnalle miljoonien eurojen ylimääräiset kustannukset, puhumattaakaan suorista haitoista pispalalaisille.

Vanhassa kaavassa oli paljon hyvää. Ongelmana oli pääasiassa lainvoimaisen rakennusjärjestyksen puute.

Voimassaolevan kaavan ”vahvistaminen” rakennusjärjestyksellä sekä nyt jo tehdyillä selvityksillä ja ohjeilla toisi mukanaan verorahojen säästön lisäksi puhtaasti laadullista etua. Rakennusluvan yhteydessä on mahdollista vaatia tarpeen mukaan ”muuta selvityksiä”. Tätä oikeutta on mahdollista vielä vahvistaa rakennusjärjestyksessä.

WWW.PAULAHUHTANEN.FI

PAUHOUSE

EXHIBITION - NÄYTTELY

22.5. - 30.9. KESÄ SUMMER 2010

PAUHOUSE
Pispalan valtatie 11
(Pispalan saunakortteli)

Open Atelje art & knowhow taidetta & tekijöitä

auki ke, pe, la klo 13-19
open on wed, fri, sat 13-19

Pispalan valtatie 11
Tampere

heimira@hotmail.com

PirPerPolin kaavakommentti: Pispala maailmassa

Teksti: Tanja Vahtikari ja Ville Vuolanto
PirPerPolin pj:t 2009 ja 2008
Pispalan asemaakaavan
osallisyhmän jäseniä

Pirkanmaan perinnepoliittisen yhdistyksen (PirPerPol) tavoite on kulttuuri- ja rakennushistoriallisten arvojen suojelu ja säilyttäminen tulevaisuuteen Pirkantaalla. Viime vuosina Pispala on ollut tärkeimpiä yhdistyksen mielenkiinnon kohteita. Kuinka alue saataisiin jatkossakin säilyttämään kulttuurihistoriallisesti, sosiaalisesti ja toiminnallisesti merkityksellisenä ja merkittävänä ympäristönä? Tampereen kaupungin puheissa ja teoissa on pitkään vallinnut ristiriita: Pispalaa on vuodesta toiseen ylistetty kaupungin kulttuurihistoriallisena helmenä, samalla kun alueella on saanut rakentaa melkein miten ja mitä vain lystää. Siksi tervehdimme ilolla käynnissä olevaa kaavoitusta!

Muutos ja muutosvaihtoehdot Pispalassa

Kaikki kaavoitusprosessin osapuolet tuntuvat olevan yksimielisiä siitä, että perinteisen pispalalaisen miljöön säilyminen tulisi olla ensisijaista. Mutta tämä 'miljöö' ja sen säilyminen voidaan ymmärtää ja on ymmärretty kaavoitusprosessin kuluessa kovin eri tavoin. PirPerPolin näkökulmasta miljöö Pispalassa, kuten muuallakin, säilyy, kun merkittävä osa rakennuksista säilyy. Tällä emme tarkoita kehityksen pysäyttämistä, rakentamisen lopettamista, alueen museoimista, purkamisen täyskieltoa tai toimintojen jäädyttämistä: nykyaikaisen kaupunkisuojelun tavoitteet ovat jo kauan olleet toisaalla. Hallittu muutos on toiminnallisen jatkuvuuden edellytys. Muutoksen tulee säilytettävillä alueilakin olla sallittua, tai se on jopa suotavaa. Elämä jatkuu. Pispalalaista rakennusperintöä tehdään toivottavasti myös tulevaisuudessa.

On kuitenkin muutosta ja MUUTOSTA. Viimeaikaisessa kaupunkien kulttuuriperintöä koskevassa tutkimuksessa onkin etsitty tasapainoa säilyttämisen ja muutoksen välille sekä pyritty hahmottamaan suotuisaksi

katsottavan muutoksen kriteereitä. Tähän ovat mielestämme pyrkinneet myös Pispalan kaavoittajat, jotka ovat lähteneet etsimään yhtä aikaa erilaisuuksia ja samankaltaisuuksia kokonaisuuden sisällä: omakotitalomaisia tontteja käsitellään omana vertailuryhmänä, samoin rivitalomaisia ja kerrostalomaisia. Erityyppisten tonttien muutoksen sietokyky on olennaisesti erilainen. Esitetyt kolme vaihtoehtoa näyttävät myös todellisina vaihtoehtoina etenkin rakennustehokkuuksien näkökulmasta. Miksi tarvittaisiin neljäs, niin sanottu nollavaihtoehto, kun keran kaavoituksen tavoitteeksi on asetettu kulttuuriympäristön säilyminen?

Omistajien oikeudet ja yhteisen kulttuuriperintö

Pispalassa voimassa oleva asemaakaava on oman aikansa, 1970-luvun lapsi, ja selvästi vanhentunut. Säilyttäväksi asemakaavaksi sitä ei nykypäivän perspektiivistä voi parhaalla tahdollakaan kutsua, vaikka joskus niinkin kuulee väitettävän. Jokainen sukupolvi asettaa omat tavoitteensa niin kulttuuriympäristön säilymiselle kuin kaavoituksellekin. Nyt elämme ajassa, jolle kulttuuriperintö on vaalittava arvo.

Jotkut alueella kiinteistöjä omistavat eivät ole valmiita uhraamaan mahdollista tulevaa tuottoa tai lisäsiipeä tilanteessa, jossa rakennusoikeutta rajoitettaisiin. Yhtä ymmärrettävää on myös se, että joskus kokonaisedun arviointi voi johtaa yksityisen edun rajoittamiseen. Yhteiskunta on olemassa sitä varten, että joku valvoo kokonaisuutta ja -oikeuksia. Ympäristöä säilyttävä asemakaava ei tietenkään lähde palauttamaan jotakin tiettyä menneisyyden vaihetta, mutta sen ei myöskään tarvitse orjallisesti noudattaa aikaisempaa asemakaavaa rakennusoikeuksineen.

Porkkanoita säilyttämiseen luonnollisesti tarvitaan. Vapaus laajentaa toimintoja kaavassa säilytettäväksi

merkityn rakennuksen vaipan sisällä huolimatta rakennusoikeudesta on todellinen porkkana, vaikka toki erikokoisissa ja -mallisissa kiinteistöissä tähän on erilaiset käytännön mahdollisuudet. Piharakentamisen kulttuurin elvyttäminen on hieno tavoite, toivottavasti se kohtaa myös asukkaiden tarpeet. Muualta tästä on ainakin hyviä kokemuksia olemassa, esimerkiksi Vanha Rauma.

Talon omistaja ja asukas tuntee parhaiten oman talonsa, ja rakennukset säilyvät vain haltijansa niin tahtoesa. Mutta ei rakennuksen omistajalla nykyisen lainsäädännönkään mukaan ole yksipuolista saneluvaltaa tonttinsa asioissa. Myöskään kaavoituksen saneluvalta ei tule kysymykseen, joten kompromissit ovat välttämättömiä. Kiinteistön omistaa yksilö tai suppea ryhmä, mutta kulttuuriperinnön 'omistajuus' on paljon laajemmalla yhteisöllä: alueen asukkailla, siellä työn tai huvien vuoksi vierailevilla, tamperelaisilla asuinpaikasta riippumatta ja valtakunnallisen statuksen myötä kaikilla suomalaisilla. Suomen perustuslakikin toteaa, että vastuu kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille.

Ainutlaatuinen Pispala – keskustelun arvoinen

Kaavoitusprosessia seuranneiden näkökulmasta on vaikuttanut, että osallistamisesta ja osallistumisesta huolimatta aito dialogi on Pispalassa nyt hakoteillä. Saavutetuista eduista ja periaatteista pidetään kynsin hampain kiinni. Keskustelun Pispalassa tulisi siirtyä pois kaavamaisesta rakennusalojen tarkastelusta dialogiin eri osapuolten välillä. Pitäisikö kaavoittajan vielä kerran kiertää talonmistajien puheilla Pispalassa, ihmetellä taloja ja ainutlaatuista ympäristöä, mahdollisia lisärakentamisen paikkoja, kuunnella ja tulla kuulluksi? Tärkeintä on, että saadaan kaava, joka pitää Pispalan elossa seuraaville sukupolvillekin. Maailmassa ei ole kuin yksi Pispala.

PISPALAN PULTERI

RUOKA-ANNOKSIA.ESIM.
LOHTA, SILAKKAPIHVIT,
PYTTIPANNU, LIHAPULLAT,
HUNAJABROILERI,
HAMPURILAISANNOKSIA...
SUPERPIHVI MAUN MUKAAN
PIKKUANNOKSIA
TALON SALAATIT

JUOTAVAA

Avoimna
arkisin 11-02
la-su 12-02

Keittiö avoin
ma-pe 11-16
la 12-18
su 12-19

Pispalan valtatie 23
puh. (03) 212 5211

Pyynikin näkötorni

MAANKUULU
MUNKKIKAHVILA

Olemme
avoinna
kesäkaudella
31.5. - 29.8.
klo 9-21

Avoimna joka päivä 9-20, p. 03 212 3247
www.munkkikahvila.net

RAJAPORTIN SAUNA 104 v. 1906-2010

Sauna - Kahvila - Hieroja

Pispalan valtatie 9 - www.rajaportinsauna.fi

Suomen vanhin yleinen sauna

puh. 03 222 3823

AVOINNA:

ma 18 - 22

ke 18 - 22

pe 15 - 21

la 14 - 22

Miesten ja naisten osasto
Maksu: ma ja ke 4€, pe ja la 6€
Myös sarjakortteja

Kysy tilaussaunoja, puh. 045 136 5557

Hierontahuone

puh. 045 673 6871

TOIMII SAUNA-AIKOINA

Tilauksesta muulloinkin

Ajanvaraus pakollinen

Koulutettu hieroja Matthias Braun

Rajaportin kahvila

puh. 044 055 9353

AVOINNA SAUNA-AIKOINA JA TILAUKSESTA

Kahvia, pullaa, olutta,
virvokkeita ja pikkusytävää.

Kahvilaa laajennettu.

Nyt sisätilaa 3 huoneessa
yhteensä n. 35 paikkaa.

Myös kokouksiin 1-3 huonetta
tarjoilulla tai ilman

Kesäterassilla 20 paikkaa.

RAJAPORTIN SAUNA

Saunatuotteita:

- Lahjakortti on oiva lahja saunanystäväälle!

Sisältää 15 min. hieronnan, saunan ja pullakahvit. Hinta 15€

- T-paitoja on kahdenlaisia ja monessa värissä. Hinta 10€

-Tukevakankaiset saunakassit pitkillä sangoilla;

musta tai valkoinen. Hinta 8€

- Saunan historiikkikirja "Puhraa tuli". Hinta 15€

- Videodokumentti-dvd "Rajaportin sauna 100v.". Hinta 20€

Tuotteet myynnissä kahviossa.

Erikoisaukioloajat:

Juhannusaattona klo 12-18

Juhannuspäivänä suljettu

Muuten auki normaalisti

La 12.6 Suomalaisen saunan

päivänä erikoisohjelmaa

Konsultti tekee Santalahden kaavan

Santalahden asemakaavoitus on alkamassa ulkopuolisen konsultin tekemänä pari vuotta sitten hyväksytyn osayleiskaavan pohjalta. Ulkopuolisen tekijän käytön kaavoissa mahdollistaa kaupungin uusi tilaaja-tuottajamalli. Kaupunki ja alueen maanomistajat ovat yhdessä valinneet kaavan tekijäksi FCG-Finnish Consulting Group Oy:n. Suunnittelutoimisto on kokenut ja tunnettu kaavoitusalan ammattilainen, joten se on ollut myös Tampereen kaavoituksen tilaajan hyväksyttävissä. FCG:ssä Santalahden asemakaavan suunnittelua vetää projektipäällikkö Alf Lindström. Kaupunkiympäristön

kehittämisen (eli kaupungin kaavojen tilaajayksikön) puolelta työtä valvoo ja ohjaa projektiarkkitehti Jouko Seppänen.

Lukuisien jo tehtyjen selvitysten lisäksi Santalahteen on parhaillaan valmisteilla esteettömyys selvitys, joka laaditaan huhtikuussa tehdyn esteettömyyskyselyn ja vammaisjärjestöjen edustajien kanssa käydyn kävelykierroksen pohjalta. Pispalaan tehtyä leppäkartoitusta laajennetaan kesän aikana myös Santalahteen.

Viime vuoden alussa ilmoittautumisten perusteella valittiin Santalahden osallisryhmä. Kaavasuunnittelu aloitetaan osallisryhmän järjestäyty-

misellä ja osallisryhmän tavoitteiden selvittämisellä. Tämän jälkeen asemakaavasuunnittelu jatkuu Santalahden osayleiskaavan pohjalta luonnoksen valmistelulla kesän yli syksyyn, jolloin on tavoitteena saada asemakaavaluonnos esille kaikkien kommentoitavaksi.

Santalahden osallisryhmään valikoituivat seuraavat ilmoittautuneet:

Jalonen Marjo, Keppo Eeva, Kytäjä Matti, Lahtinen Matti, Lilja Tero, Lindell Matti, Luoto Mikko, Mesimäki Sirpa (varajäsen Pylvänäinen Sanna-Kaisa), Raevaara Aarne (varajäsen Kaikkonen Annikki), Rajaniemi Heikki, Roivas Mika, Salonen Anneli, Virtanen Annele.

Suojeltavaksi inventoitu vanha OTK:n tulitikkutehdas rapistuu Santalahdessa odotellessa kaavallista suojeluaan ja uusiokäyttöä.

Lisätietoja:

Jouko Seppänen
puh. 0400 846 275
jouko.seppanen@tampere.fi
Alf Lindström
puh. 010 409 6702
alf.lindstrom@fcg.fi

Panostusta korjausrakentamiseen yhteistyössä Kotiseutuliiton ja kaupungin kanssa

Kotiseutuliiton tämän vuoden kulttuuriympäristökampanjaa toteutetaan teemalla JOY – Jokaisen oma ympäristö.

ECO2 – Ekotehokas Tampere 2020 -hankkeen tavoite on edistää energiatehokasta rakentamista ja peruskorjausta.

Kampanjan tavoite on nostaa kulttuuriympäristön arvostus samalle tasolle luonnonympäristön arvostuksen kanssa niin arkikeskustelussa, päätöksenteossa kuin lainsäädännössä.

Lisäksi se pyrkii parantamaan kulttuuriympäristöä vaalivien järjestöjen, viranomaisten, yritysten ja muiden tahojen yhteistyötä erityisesti paikallistasolla.

Tavoitteena on myös muodostaa kansalaisten ja järjestöjen toimintaverkosto, jossa on mukana satojatuhania ihmisiä.

www.joy2010.fi

Korjausrakennuskeskus Pispalaan?

Pispalassa Kotiseutuliiton kampanjaa toteutetaan Pispalan kumppanuuden ja muiden yhdistysten yhteisvoimin. Tavoitteena on edistää kulttuuriympäristömme säilymistä käynnistämällä hanke korjausrakentamisen neuvontakeskuksen saamiseksi Pispalaan. Idea tästä syntyi jo asemakaavoitusta valmistelleessa KaOs-projektissa. Alustavia neuvotteluja kaupungin eri tahojen kanssa on käyty, ja palaute on ollut myönteistä. Tavoitteena on yhdessä kaupungin rakennusvalvonnan, maakuntamuseon ja muiden tahojen kanssa löytää Pispalasta vanha puutalo, joka kunnostettaisiin oppilas- ja työllistämistyönä esimerkkikohteeksi entistävästä kunnostuksesta. Talossa toimisivat sen valmistuttua neuvontaja tietopiste vanhan talon korjaajille perinteisistä työtavoista sekä energia-korjauksista. Myös varaosapankki kunnostajille voisi toimia samassa yhteydessä. Malli keskukselle saatiin KaOs-projektin retkellä Raumalta ja Porista.

www.rauma.fi/ymparisto/html/tammela1.htm
www.pori.fi/smu/toivo

Kotiseutuliiton Pispalassa asuva toiminnanjohtaja Lassi Saressalo pitää ajatusta korjausneuvontakeskuksesta erittäin hyvänä ja sopivana JOY-kampanjan tavoitteisiin.

– Erityisen arvokasta on, jos tällaiseen kansalaisjärjestöissä syntyneeseen aloitteeseen lähtevät mukaan myös viranomaiset. Näin toteutuisi JOY:n keskeinen tavoite kulttuuriympäristön vaalimisesta laaja-alaisessa yhteistyössä ja kansalaisten aito kuulluksi tuleminen sekä osallistuminen, toteaa Saressalo.

Lisää Saressalon ajatuksia kulttuuriympäristöistä ja Pispalasta voi kuulla lauantaina 29.5. Pispalan karnevaaleilla, jossa hän pitää puheen kello 15 Puistotorilla Tahmelankadun mutkassa.

Yhteistyötä kaupungin ECO2-hankkeen kanssa

Kaupunki käynnistelee parhaillaan laajaa ECO2 – Ekotehokas Tampere 2020 -hanketta. Se toteuttaa Tampereen kaupungin ilmasto- ja energia-tavoitteita. Ohjelmassa tuetaan hankkeita, jotka edistävät vähähiilistä ja hiilineutraalia kaupunkirakennetta. Lisää osoitteesta <http://www.eco2.fi>

ECO2-hankkeen johtaja Pauli Välimäki pitää tärkeänä, että Tampereelle saataisiin korjausrakentamisen keskus, koska kaupungissa on paljon vanhoja taloja, jotka ovat peruskorjauksessa. On myös tapahtumassa sukupolvenvaihdos vanhoilla omakotialueilla ja uudet asukkaat haluavat korjata taloja. Siksi on tärkeää tarjota tietoa sellaisista korjaustavoista, jotka ovat sopuisuudessa vanhan rakennuskulttuurin kanssa. Vanhojen rakennusosien välitykselle olisi varmasti myös kaupallista kysyntää.

– ECO2:n yhtenä tavoitteena on edistää energiatehokasta rakentamista ja peruskorjausta. Eräs käytännön hanke on rakentajien neuvontakeskuksen perustaminen. Nyt tuleekin selvittää, sopisiko korjausrakentamisen keskus sen yhteyteen, tai miten ne voisivat tukea toisiaan. Mielestäni tässä pitäisi edetä nopeasti, jotta toiminta saataisiin käyntiin mahdollisimman pian, toteaa Välimäki.

Avoimia ovia korjauskohteisiin

Syyskuussa järjestetään muutaman vuoden tauon jälkeen avointen ovien päivä erilaisiin korjattuihin (tai korjauksen alla oleviin) vanhoihin taloihin Pispalassa. Ideana on, että talojen omistajat ja korjaajat esittelevät taloaan ja korjausratkaisujaan vierailijoille muutaman tunnin ajan. Päivän aikana pidetään mahdollisesti myös esitelmä- ja keskustelutilaisuus. Lisäksi asukkaita palvelee neuvontaklinikka, jossa korjausrakentamisen asiantuntijat vastaavat kysymyksiin.

Halukkaat avointen ovien pitäjät voivat ilmoittautua lehtemme osoitteeseen pispalalainen@gmail.com

Kulttuuriympäristön säilyttäminen on luonnollisesti kantava teema myös käynnissä olevassa asemakaavan uudistuksessa. Siinä valitaan parhaillaan linjaa, joilla rakennuksia ja ympäristöä tullaan kaavassa suojelemaan. Toivottavasti kaavaan löydetään myös riittävät kannustimet suojeluun ja korjaamiseen, ja kaupunki parantaa jatkossa talonmestajien edellytyksiä yhteisen kulttuuriympäristömme kunnossapitoon.

Korjausavustukset haussa syksyllä

Vanhojen rakennusten kunnostukseen voi hakea valtion avustuksia lokakuun loppuun asti. Tätä niin sanottua rakennusperinnön hoitoavustusta myöntää Pirkanmaan ELY-keskus (entinen ympäristökeskus). Kaikki Pispalan vanhat rakennukset ovat avustuskelpoisia. Avustusta myönnetään esimerkiksi vesikaton, ulkoseinien, perustusten, kantavien rakenteiden, ikkunoiden ja ulko-ovien korjauksiin sekä ulkomaalaukseen. Avustukset ovat keskimäärin 3000–5000 euroa/hakija ja kattavat korkeintaan 50 prosenttia toteutuneista kuluista.

Lisätietoa ja hakulomakkeita:

www.ymparisto.fi/default.asp?node=19124&lan=fi
tai puh. 040 714 6280
(Päivi Keskikallio)

Lisätietoa rakennusperinnön hoidosta, korjausrakentamisesta ynnä muusta:

www.rakennusperinto.fi
(ympäristöministeriön ja Museo-
viraston ylläpitämä sivusto)

www.tuuma.net (Rakennus-
perinteen ystävät ry:n sivusto
ja Tuuma-lehti, jonka numeroita
voi lukea myös Pispalan kirjastolla)

Meirän Tampere -näyttely on avattu Työväenmuseo Werstaassa

Teksti: Hannu Koskinen
Kuva: Ilpo Mikkonen

Lisää pienoismallista
osoitteessa:
[www.pienoismaallit.net/
galleria/
malli_6538/](http://www.pienoismaallit.net/galleria/malli_6538/)

Työväenmuseo Werstaassa esillä olevan 1930-luvun Pispalan pienoismalli on tehty museolle tilauksesta. Museo toivoi, että työssä pitäisi näkyä pala Pispalanharjua Näsijärveltä Pyhäjärvelle, harjun ja järvien väliset korkeuserot ja tukinuittokouru. Päänäyttely on esillä ainakin vuoteen 2016.

Pienoismallin on tehnyt Untamo Sallinen, joka on käyttänyt työhön 1600 tuntia. Lisäksi apuna on ollut harjoittelija, joka on ollut työssä 200 tuntia. Untamo Sallinen opiskelee Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa, ja työ on syntynyt opiskelun ohessa.

Pienoismallista voi tunnistaa monia nykyisin pystyssä olevia rakennuksia. Kun niitä vertaa esimerkiksi Hauli-tehtaan rakennukseen, voi huomata, kuinka pieniä Pispalan asuintalot ovat olleet. Pispalan rakentamista on tietenkin parhaiten kuvannut Lauri Viita. Pienoismallissa ”Luojan palikkaleikki” on parhaimmillaan.

Untamo Sallinen on avustajansa kanssa tehnyt huolellista työtä. Pienoismallista välittyy katsojille Pispalan alueen tiivis kylätunnelma. Ilman asemakaavaa ja viranomaisten holhousta on otettu huomioon, ettei naapurin näköalaa peitetä, ja pihojen kasvimaille saadaan valoa.

Ihmisten arkipäivää ja elämää ovat Viidan lisäksi ansiokkaasti kuvanneet muun muassa Toini Vuoristo, Hannu Salama, Erkki Lepokorpi ja Tauno Kaukonen. He ovat ammentaneet teoksiinsa huikaisevista näköaloista ja ihmisten arjesta. Työväenmuseo Werstaassa näyttely edustaa tätä kaikkea ja paljon muuta. Kiitos Untamo Sallille ja työn tilaajalle.

Vimakoulu Tahmelan rannassa kesä- ja heinäkuussa 2010

*Varalan Urheiluopisto, Pispalan Moreeni ry
ja Pispalan asukasyhdistys järjestävät kesä- ja
heinäkuussa uimakoulun Tahmelan rannassa.*

Talven aikana asukasyhdistyksen sivuille on kertynyt runsaasti uimakoulupalautetta. Uimakoulua halutaan 5–11 vuotiaille, ja onpa joukossa muutama kolmikymppinenkin uimakoulun tarvitsija.

Uimakoulut alkavat 7.6., 21.6., 5.7. ja 19.7. Ne kestävät kaksi viikkoa ja opetusta on arkipäivisin 1,5 tuntia päivässä. Alustavan suunnitelman mukaan kurssit alkavat kello 10, 12.30 ja 14.30, joten ilmoittautujia voidaan jakaa osaa-

misen ja iän mukaan sopiviin ryhmiin. Uimakoulut ovat maksuttomia.

Opettajina on kaksi Varalan Urheiluopiston uimakoulunopettajan tutkinnon suorittanutta opiskelijaa. Kaikki halukkaat pääsevät mukaan uimakouluihin, ja myös aikuiset ovat tervetulleita. Kuhunkin ryhmään otetaan viisitoista oppilasta.

Uimaopetuksen lisäksi leikitään vedessä ja rannalla, ja huonolla säällä keksitään jotakin muuta sopivaa puuhaa.

Teksti: Antti Valtakari
Pispalan asukasyhdistyksen pj

Tavoitteenamme on uimakoulujen avulla aloittaa pispalalaisten liikuttaminen ja kehittää myöhemmin jatkuvaa toimintaa.

Lisätietoja Varalan vastaanotosta.
Ilmoittautuminen osoitteessa:
www.varala.fi. Varalan Urheiluopisto on myös Facebookissa. Liity faniksi!

Varalan Urheiluopisto,
Pispalan Moreeni ry,
Pispalan asukasyhdistys ry

PALANUT TALO PALAA ELÄMÄÄN

*Vuoden evakossa
olon jälkeen,
Pispalan harjun
asukkaat pääsevät
korjattuihin koteihinsa.*

Pispalanharju neljän asukkaat voivat heinäkuun alussa palata asuntoihinsa. Korjaustyöt jatkuvat yhä sisätiloissa, mutta talon entistetty julkisivu on ollut ohikulkijoiden nähtävillä toukokuun alusta asti, kun rakennusaikainen suojaus poistettiin.

Korjaustöiden sijasta koko talon osalta pitäisi puhua oikeastaan suora- naisista rakennustöistä. Viime vuoden heinäkuun puolella välissä riehunut raju ukonilma syytti tulipalon, jonka aiheuttamat palo- ja savuvahingot

tekivät rakennuksen silloisen korjaamisen mahdottomaksi. Niinpä hirsirakenteisen rakennuksen lähes koko talon käsittävän purkutyön jälkeen vain kivijalka ja hirsirunko sekä palomuurit olivat ennallaan. Myös pihanpuoleinen ulkoseinä voitiin jättää ennalleen.

Koska Pispalassa on voimassa rakennuskielto, voitiin rakennus korjata ja uudelleenrakentaa nopealla aikataululla vain saattamalla rakennuksen ulkomuoto täysin entiseen malliin. Sisätiloissa kaikki on pitänyt raken-

taa alusta alkaen, kertoo rakentamisen nokkamies Olli Nieppola. Huoneja- oissa ei kuitenkaan ole tehty muutoksia. Sen lisäksi muun muassa tulisijat ovat käytössä entisillä paikoillaan.

Rakennustöihin päästiin tammi- kuussa purkutöiden jälkeen. Talon alakerrassa sijaitsee kolme asuntoa, joista kaksi on yksiötä. Yläkerrassa on kaksi kaksiota. Yläkerta on rakennettu kokonaisuudessaan uudestaan. Ulko- työt jatkuvat vielä asukkaiden muuton jälkeen elokuulle.

Hyhkyssä vastustetaan luokkasiirtoja

Teksti: Hannu T. Sepponen

Hyhkyssä on kouluvuoden mittaan jouduttu käymään runsaasti keskustelua kaupungin suunnittelemaa luokkien siirrosta Kaarilan koulun yhteyteen. Alkuperäisen ehdotuksen mukaan Kaarilaan olisivat viime syksynä siirtyneet 3–6. luokat. Muutos on määrä toteuttaa kahden vuoden kuluttua eli syyslukukauden 2012 alusta.

Kaupungin täsmentynyt suunnitelma tähtää 5.–6. luokkien siirtämiseen. Tätäkään ei hyväksytty koulun vanhempainyhdistyksessä, kertoo yhdistyksen puheenjohtaja Anneli Salminen. Tekeillä on valitus hallinto-oikeuteen kau-

pungin jätettyä huomioimatta asiasta tehdyt lukuisat oikaisuvaatimukset.

Luokkien siirtohanke liittyy kaupungin laajempiin suunnitelmiin, joihin kuuluu myös Kaarilan lukion lopetus. Tämä toisi tilaa alemmille luokka-asteille, joita Kaarilaan siirrettiisiin Hyhkyyn lisäksi myös Kalkusta.

Raholan oppilasalueeseen kuuluvissa Hyhkyssä ja Kalkussa siirtohankeita on protestoitu voimakkaasti. Asia- sa aktiivinen paikallinen työryhmä on selvittänyt väestöennusteita ja on sitä mieltä, että kaupungin laskelmat eivät pidä kutiaan. Hyhkyssä on pidetty

yleisötilaisuuksia viime joulukuussa ja tammikuussa.

Työryhmän jäsen Raija Kotilainen sanoo, että toteutunut väestökehitys poikkeaa selvästi kaupungin aiemmista hahmotuksista, eikä ole mitään syytä olettaa, että jatkossakaan kävisi toisin. Päinvastoin niin Hyhkyssä kuin Kalkussakin lapsiperheiden määrä ja asukasluku ovat nousemassa, mikä näkyy jo nyt päiväkotien kohdalla. Ei siis olla siirtymässä muualle kaupungin sisällä, ei Vuorekseen eikä myöskään naapurikuntiin, kuten aiempi kehitys olisi antanut olettaa.

PISPALAN 29.

Päiväohjelma

Lasten karnevaalit

11.00–13.30 Lasten Kulma A-Killan edustalla, Uramonkadulla. Monipuolista Höntsiä lapsille: Seikkailu- ja luontorata, vohvelibuffetti, kasvomaalausta. Naamio- ja soitinpaja. Lasten karnevaalikulkue. Reitti Tahmelan Liikekeskuksen edustalle, jossa viihdyttää Herra Heinämäen Lato-orkesteri kello 13.30.

Pispalan kirjastotalo

11.00–13.00 Elämää pienempi näytelmä. Vieraana ohjaaja Jotaarkka Pennanen. Omaelämäkerrassaan tunnettu teatteriohjaaja tekee tiliä radikalismien perinnöstä. Keskustelutilaisuuden vetäjänä Matti Tohka.

Kahvila/Basaari

11.00–17.00 Hirvitalon pihalla soppaa ja kahvila sekä kirppis. Puistotorin basaarialueella myynnissä käsityöläisten ja taiteilijoiden tuotteita. Basaarialueella jaossa karttoja Tutustu ja ideoi –omatoimiselle kävely- kierrokselle Pispalan kulttuuriympäristössä.

Hirvitalo – Pispalan nykytaiteen keskus

12.00–18.00 Galleriatiloissa näyttelyt: Laura Kaseliuksen Talviuni sekä Kristiina Tuomisen ja Jenni Munteen näyttely Kaunis Eläin. IHMISEN KUVA –nukketyoöpaja kaikenikäisille. Työstä omakuvanukke ja osallistu kesäkuussa pidettävään Ihmisen kuva –nukketaidenäyttelyyn.

Avoimet ovet maa- ja aurinkolämmityksestä kiinnostuneille, Pispankatu 14

14.00–17.00 Satu Hassin ja Jukka Valjakan talossa. Lämmitysjärjestelmiin ja muuhun remonttiin voi tutustua asukkaiden opastuksella.

KARNEVAALIT LA 29.5.2010

Iltaohjelma

Tanssit Suuren Mäen Yllä Puistotorilla (Hirvitalon vieressä)

13.00 Avaus: Esko Mäkinen.

Pispalan kumppanuus ry.

13.05 Pulahulaband

14.15 Buddha Surfers

15.00 Puhe: Lassi Saressalo.

Suomen Kotiseutuliiton pääsihteeri.

15.15 Surffiveikot

16.00 Hasputti

Special quest - Herra Heinämäen Lato-orkesterin

10-vuotiskekkerikonsertti viihdyttää lapsia ja aikuisia Tahmelan liikekeskuksen edustalla n. klo 13.30.

Jalkapallo-ottelu Tahmelan kentällä.

17.00-18.00 Kujakollit vs. Pulterrieri

ynnä katsomokoreografiaa.

Suurin osa tapahtumista sijoittuu

Pispalan kirjastotalon, Hirvitalon ja

Tahmelan liikekeskuksen ympäristöön.

Lasten karnevaalit A-killan edustalla Uramonkadulla.

Jalkapallo-ottelu Tahmelan urheilukentällä.

Päätösjamit Vastavirta-klubilla.

Lisää tietoa ja tapahtumakartta nettisivuilla:

www.pispala.fi/karnevaalit

Tanssit Tahmelan liikekeskuksen edustalla ja Kujakollissa

18.00-22.00 Buffetti ja grillimakkaraa, hupaelma,

tanssia, standuppia, jazzia ja Salorokkia.

18.30-19.00 Näytelmä Samovaari.

Käsikirjoitus Sam Ovar.

19.00-22.00 Parkkitanssit.

Rytmittäjinä Frankie Shannon Band (folk/rock).

Duo Aitimus (tanssia ja improa). Iso Anita

(standup-komiikkaa) ja Jahnukaiset (jazz).

22.00-02.00 Pub Kujakollin sisätiloissa.

Heikki Salo & Friends.

Vastavirta-klubi

18.00-22.00 Yläbaariissa skeittielokuva kello 18.

Lavalla: Semi sailor feat. Pipar sisar ynnä jamit.

22.00-02.00 Alakerrassa karnevaalien päätösjamit.

HeMail John & Co soittaa Suomen Talvisota 1939-1940-levyn.

DJ:t Piitse & Mongoloidi.

Tanssit Suuren Mäen Yllä -levyn virallinen
julkistamistilaisuus kello 20 alkaen.

Karnevaalien järjestäjä: Pispalan kumppanuus ry
Yhteyshenkilö: Marita Sandt, marita.sandt@gmail.com.
040 558 8084 www.pispala.fi/kumppanuus

Lisäksi Lasten Karnevaaleja järjestävät:
Ahjola, Pispalan koulun vanhempainyhdistys.
Harjun seurakunnan alueneuvosto

"PISPALA ON HIENOIN PAIKKA, MISSÄ OLEN ASUNUT"

Jotaarkka Pennanen on kokenut teatterimies. Hän on toiminut Jyväskylän ja Lahden kaupunginteattereiden johtajana sekä Helsingin kaupunginteatterin johtoryhmässä. Tampereella hänet muistetaan viime vuosilta Sartren *Likaisien käsien* ja Sofokleen *Oidipuksen* ohjauksista.

Jotaarkka Pennanen julkaisi tänä keväänä muistelmateoksen *Elämää pienempi näytelmä*. Elämäkerran mielenkiintoisimpia osia ovat kuvaus hänen lapsuudestaan Pennasen kulttuuriperheessä, ja erityisesti aika Moskovassa, jossa hänen isänsä Jarno Pennanen toimi Kansan Uutisten kirjeenvaihtajana.

Jotaarkka Pennanen osallistui nuorena uutтерasti radikaalin vasemiston rientoihin SKP:n enemmistöläisten riveissä. Niiltäkin vuosilta elämäkerrassa on kiinnostavia muisteluja ja henkilökuvia.

Nykyisin Jotaarkka Pennanen asuu Pispalassa. Tänne hänet houkutteli hänen nykyinen vaimonsa näyttelijä Aliisa Pulkkinen. Kymmenen vuoden jälkeen Jotaarkka on edelleen asuinpaikkaansa tyytyväinen.

– Tämä on hienoin paikka, missä olen asunut, hän todistaa. Pispala ei ollut hänelle tuntematon ennen vuonna 2000 tapahtunutta muuttoa. Hänellä on muistikuvia Pispalasta jo lapsuudesta. Perheen

kesäpaikka oli Hämeenkyrössä, ja kun sieltä palattiin taksi-lla Tampereelle, vanhemmat pyysivät usein ajamaan Pispalan harjun kautta.

Pispala muutoksen kourissa

Pennanen mukaan Pispala on muuttanut paljon viime vuosien aikana.

– Pispala on siistiytynyt sinä aikana, kun olen asunut täällä, ja huumeporukoita on vähemmän. Täältä on hävinnyt myös vanhoja mukavia pispalalaisia, joiden tapa tervehtiä kadulla vastaantulijoita on minusta mukava.

Hänen mielestään Pispalan on noudataanut vanhaa kaavaa.

– Aluksi se oli työläisten kaupunginosa, jota porvaristo karttoi. Sitten tänne muutti taitelijoita ja opiskelijoita. Kun heitä oli riittävästi, porvaristo kiinnostui alueesta. Pispalan tapauksessa tänne on, usein kaavaa väärin tulkiten, rakennettu palatseja rikkaille.

Tampere kulttuurikaupunkina

Tampere kulttuurikaupunkina ei ole vakuuttanut Jotaarkka Pennasta.

– Minusta oli jotenkin kuvaavaa, että kun Suomessa haettiin ehdokkaita EU:n kulttuuripääkaupungiksi,

Tampere jätti hakemuksensa määräajan jälkeen ja karsiutui kilpailusta jo ennen kuin se oli edes alkanut. Ehkä hakemuksesta oli vastuussa sama virkamies, joka totesi niihin aikoihin, kun muutin Tampereelle, että täällä ei ole ollut muita valtakunnallisesti merkittäviä taiteilijoita kuin Väinö Linna.

Tampereella on kuitenkin ollut vankka maine teatterikaupunkina. Pennanen antaa tästä ansion Aamulehden legendaariselle teatterikriitikolle Olavi Veistäjälle. Veistäjä ei pelkästään kirjoittanut itse teatterikriitikoita, vaan puuttui myös muiden arvostelijoiden kritiikkiin. Veistäjä ei ollut vain arvostelija, hän oli myös kulttuuripoliitikko.

– Tällä hetkellä Tampereella kevyt eläkeläishömpä näkyy ohjelmistossa päällimmäisenä, koska sitä esitetään suurilla näyttämöillä. Mutta sen rinnalla on esitetty hyvinkin merkittäviä näytelmiä, kuten Juha Jokelan Fundamentalistia tai Leea Klemolan näytelmiä. Musikaaleissakin voi olla sanomaa, kuten Sirkku Peltola on osoittanut.

Jotaarkka Pennanen mukaan esityksiä markkinoidaan Tampereella näyttelijöillä, jotka ovat tulleet valtakunnallisesti tutuiksi televisiossa.

– Vaihtoehtoisilta teattereilta puuttuu verkosto, jossa niitä tehtäisiin tunnetuksi. Näin syntyy kuva, jossa teatteriohjelmistot näyttävät pelkältä hömpältä. Ihmiset, jotka haluaisivat nähdä toisenlaista teatteria, havaitsevat esitykset usein vasta, kun ne yleisön puutteessa on jo poistettu ohjelmistosta.

Tulevat suunnitelmat

Jotaarkka Pennanen on jo eläkkeellä, mutta työt jatkuvat. Kajaanin runovierailulle on tekeillä yhdessä Aliisa Pulkkinen kanssa runo- ja tarinaohjelma *Tarinoita rakkaudesta*. Sitä tullaan syksyllä esittämään myös Tampereella. Jotaarkka Pennanen on edelleen valmis ohjaamaan teattereissa, kunhan sopiva tilaisuus tulee eteen. Mutta selvästikin myös kirjallinen tuotanto saa jatkoa muistelmien jälkeen.

MAASSA, MAAN TAVALLA, MAASTA POIS?

Teksti: Hannu T. Sepponen

*Maassa-, maasta- ja maahanmuutto ovat
vuosisataista suomalaista historiaa.*

*Kuten koko maailmassa, Suomestakin on
lähdetty pakoon – ja päädytty jopa suosioon.
Jälkipolvi ei aina ymmärrä aikaisempia aikoja.*

Tampereen taannoinen kulttuuritoimenjohtaja Lassi Saressalo on kirjoittanut mielenkiintoisen teoksen maastamuutosta. Saressalon omien sanojen mukaan hän on koonnut kirjaansa *Pois Suomesta* välähdyksiä viidensadan vuoden ajalta ja tarinoita maasta eri syistä lähteneistä suomalaisista. Teos on kiinnostava lisä keskusteluun, jota muutaman vuoden ajan on käyty lähinnä Suomeen kohdistuneen maahanmuuton kielteisistä ja myönteisistä piirteistä.

Saressalo hahmottelee teemaa tavalla, josta voisi olla opittavaa nykyisessä tulehtuneessa maahanmuuttokustelun ilmapiiressä. On maasta- ja maahanmuuttoa, joiden motiivit ovat ymmärrettäviä, jaloja ja edistettäviä, ja sitten on vaikeampia tapauksia.

Suomessa maastamuuttoa esiintyi poliittisista syistä uudempana aikana esimerkiksi sotien jälkeen. Tunnettu nimi on SS-upseeri Lauri Törni, joka siirtyi 1945 Saksaan organisoimaan saksalaisten hanketta vastarintaliikkeestä Suomeen. Kotimaassa oikeudenkäyntien jälkeen Törni siirtyi lopulta Yhdysvaltoihin, jossa hän palveli Vietnamissa katoamiseensa asti.

Tiedustelupäällikkö Aladar Paasonen ja radiotiedustelun keskushahmo Reino Hallamaa muuttivat Suomesta 1945. Kumpikin osallistui keskeisenä henkilönä Stella Polaris -operaatioon.

Niinikään maasta poistui Helsingin yliopiston rehtori ja professori Rolf Nevanlinna, joka palasi maahan vasta eläkkeelle 1963. Paavo Talvela, jonka nimiin jatkosota on joskus pistetty, siirtyi 1946 Brasiliaan, josta hän palasi 1949.

Pakolaisia rajojen yli

Oma lukunsa ovat useassa vaiheessa Suomen kautta tai Suomeen siirtyneet venäläispakolaiset, inkeriläiset tai virolaiset, niin itsenäisyytemme alkuaikoina kuin viimeisten sotien aikana ja niiden jälkeen. Niinpä yli 5000 virolaista kuljetettiin parissa viikossa venellä Ruotsiin syksyllä 1944.

Suomen sisällissodan jälkeen maasta karkotettiin kymmeniätuhansia venäläisiä, ja samassa joukossa oli mukana myös Suomen kansalaisia. Asiaa mutkisti Venäjän vallankumousta seurannut valkoisten emigranttien tulva. Pelkästään Viipurin läänissä heitä oli kesällä 1920 noin 9000. Maa puhdistautui ”ryssistä”, olivatpa he punaisia tai valkoisia.

Eräs kuuluisimpia maasta poistuneita on Otto Wille Kuusinen, joka tuhansien punaisten tavoin pakeni keväällä 1918. Kuusinen nousi korkeaan asemaan itänaapurissa, mutta hänen nimensä on edelleen Suomessa matalassa kurssissa Terijoen hallituksen vuoksi.

Svinhufvudin karkotus

Harvoin muistetaan, että maasta poistettuna oli aikanaan myös Pehr Evind Svinhufvud, joka karkotettiin Tömskiin Siperiaan vuonna 1913. Tuleva presidentti oli virantoimituksessa protestoinut sortokautta vastaan.

Siperiaan karkotettiin tavallisia rikollisia, mutta myös poliittisista syistä niin sosialisteja kuin itsenäisyysmielisiä porvareitakin. Aikansa rikospoliisin päällikkö Väinö Takanen oli karkotettuna kaksi vuotta. Rikollisten karkottaminen Siperiaan alkoi parikymmentä vuotta Venäjään liittämisensä jälkeen. Kaikkiaan karkotuksia tuli olemaan noin 3300 tapaus. Heistä 900 oli kuolemaantuomittuja, mutta karkotukseen armahdettuja.

Suomen asia ja historia

Merkittävä henkilö maastamuuton ristiriitaisessa kuvastossa on Gustaf Mauritz Armfelt, joka siirtyi Venäjälle tsaarin palvelukseen 1794, oltuaan sitä ennen esimerkiksi Ruotsin joukkojen komentajana itäisessä Suomessa. Myöhempi aika on tulkinnut Armfeltin toimintaa eri tavoin kuin Ruotsin kuningashuone aikanaan. Sama koskee Yrjö Maunu Sprengtportenin toimintaa hieman aiemmin.

Suomen Kotiseutuliiton pääsihteerin, filosofian tohtori Saressalon teos ulottuu ajassa vielä varhaiselle keskiajalle. Kansallisvaltiot keksittiin vasta 1800-luvun kumousten myötä. Isänmaan palveleminen, kunnia ja petturuus, maastamuutto pakon edessä tai toivottuna oli todellisuutta sitäkin ennen. Ehkä aikakausien läpi kulkeva ajatus ihmisestä, yksilöstä aikansa valtajännitteissä ja poliittisissa taisteluissa on oppaana myös Saressalon esittelemän historiallisen aineiston tarkasteluun – ja omaan aikaamme.

ANARKISMIA AJAN VIRRASSA

Teksti ja kuvat: Aino Sepponen

Sarjakuva-Finlandia jaettiin kolmannen kerran 19. maaliskuuta Tampereen yliopiston Linna-rakennuksessa. Myös Heikki-Pekka "Heinari" Miettisen legendaarinen Miihkali oli ehdokkaana kisassa, mutta palkinnon pokkasi Matti Röntgenin tuomaroimana Petteri Tikkasen Eero.

Miihkali tituleerattiin ehdokkaiden anarkistikolmikkoon, mistä Heinari oli mielissään. Vetäydyimme palkinnon julkistamisen jälkeen Kupila Kulmaan jälkitunnelmoimaan, ja samalla ongin tietoja mahdollisista lähiaikojen projekteista.

Heinari ei pahastunut lainkaan, vaikka palkintoa ei tullut.

– Tiesin, etten voita. Olen tyytyväinen, että olin ylipäättään ehdolla kisassa. Se on näyttö siitä, että painin vielä valtakunnallisessa sarjassa. Toisaalta kilpailuasetelmassa ei ole järkeä: on

täysin mahdotonta laittaa järjestykseen niin omintakeiset teokset.

Heinari oli silmäillyt kaikki ehdokasteokset läpi jo aiemmin, ja voittanut Eero oli hänenkin suosikkinsa.

– Pitkän linjan mies, joka on itse nuorena kaupustellut omia tuotoksiaan.

Suosikkien tullessa puheeksi kysyin Heinariilta, mikä on hänen lemmikkinsä omasta tuotannosta.

– Olen piirtänyt yhden ainoan elävän henkilön, Pahkeiseen Tuomari Nurmion uransa nousun alkuvaiheessa. Silloin naksatti ja tajusin, että tässöpä on hyvä tyyppi.

Entä tulevaisuus, mitä se enteilee? Heinari pohtii, että ehkä jossakin vaiheessa on ruvettava keski-ikäiseksi ja sen jälkeen on alettava viettää seesteistä vanhuutta. Kaikenlaisia suunnitelmia kuitenkin on, muun muassa yksi sarjakuva-albumi ja tietovisakirja itse kysytyjen kysymysten pohjalta.

Vielä elämästä. Pyydän Heinariilta terveisiä pispalalaisille.

– Ihminen ei ole mikään tolppa ajan virrassa. Kaikki virtaa. Elämä tapahtuu, ja ihmiset tapahtuvat sen mukana. Toisinaan muutosta tapahtuu, toisinaan ei.

Elämä kantaa!

Jouko täytti 50 ja tekaisi Suomen ennätyksen

"Kaikenlaisissa pippaloissa olen soittanut mutta enpä ole aikaisemmin säestänyt seiväshyppyä!" Heikki Hela

Otsikolla Soittoa ja seiväshyppyä Pispalan transitmies Jouko Mäki-Lohiluoma täytti 50 vuotta.

Joukon kutsusta oli tammikuiseen Pirkkahalliin kokoontunut suomalaisia seiväshyppääjiä ja yli 350-päinen yleisöjoukko, joka todisti seiväshyppykilpailua Tampereen parhaiden muusikoiden säestäessä ikivihreitä ja hittisäveliä.

Syntymäpäiväsankarin kilpakumppaneina olivat Suomen menestynein seiväshyppääjä ja Montrealin hopeamitalisti Antti Kalliomäki, Kimmo Palloinen, Antti Haapakoski, Jarmo Eronen ja Timo Kuusisto. Jouko Mäki-Lohiluoma ylsi kilpailussa uuteen 50-vuotiaiden SE-korkeuteen tuloksella 420.

Pirkkahalliin oli kutsuttu kaikki suomalaiset hyppääjät, jotka olivat ylittäneet 5 metrin maagisen rajan. Toistaiseksi heitä on 103, joista yli 50 oli saapunut paikalle.

Paikalla oli myös ensimmäinen viiden metrin ylittäjä maailmassa, Pentti Nikula, joka vuonna 1960 piti hallussaan seiväshypyn maailmanennätystä.

Tilaisuudessa jaettiin ensimmäiset Pentti Nikula -mitalit, jotka tästä lähtien saa jokainen uusi suomalainen viiden metrin ylittäjä. Mitalin on suunnitellut Liisa Lankinen.

Soiton ja seiväshypyn päätteeksi kuultiin Joukon hittikappale Transitmies, hyppyasusteessa esitettynä.

Lavalla musisoivat Herra Heinämän Lato-orkesteri, sekä mestarin tuurajina Kaitsu Huovinen, Seppo Rauteva, Jaakko Löytty, Heikki Hela, Teppo Nuorteva ja Heikki Silvennoinen. Veteraanit aloittivat seiväskisan Joukon tyttären Vilma Lankisen laulaessa kappaleen Forever young.

Teksti: Jorce Markkula
Kuva: Asko Parkkonen

Jouko Mäki-Lohiluoma valmistautuu hyppyyn.

Pispalan joukkue Reiska-jalkapallon MM-kisoihin

Pohjois-Savossa Vesannolla järjestetään heinäkuun lopulla Reiskan MM-turnaus nyt jo neljättä kertaa. Ideana on pelata futista Reinot tai Ainot jaloissa.

Reiska-jalitsun tuoksinaa viimevuotisista kisoista.
Kuva ja lisätietoja: www.mmreiska.net

Pispalasta on lähdössä kisoihin FC Pispalan Tohvelisankarit, joka tosin virallisessa kisaluettelossa on vielä nimellä Reino ja Aino Kotikenkä.

Tämä johtuu siitä, että joukkueen sponsorina on mainittu Tampereella päämajaansa pitävä Reinoja ja Ainoja valmistava firma. Sen toimitusjohtaja Arto Huhtinen on sankarijoukkueen kapteeni, ja hänelle on istutettu maailvahdin rooli.

– Tämä on minulle suuri kunnia, ja uskon kantavani sen, ilmoittaa kapteeni Huhtinen Pispalalaiselle.

Heinarista hyökkääjä

Reiska-kisat pelataan viisimiehisin joukkuein, joten Pispalan Tohvelisankarit aloittaa pelinsä ilman oikeata laitahyökkääjää. Sen korvaa piilokärjeksi valittu Hauli Brosin solisti Juri Lindeman.

– Potkaisen muuten turnauksen avaus- tai päätösottelun aloituspotkun Juice Leskisen minulle aikoinaan lahjoittamilla Reinoilla, huomauttaa Lindeman.

Vasempana laitahyökkääjänä häärii sarjakuvapiirtäjä Heinari eli Heikki-

Pekka Miettinen. Vasen pakki on muusiikin monitoimimies Esko Mäkinen ja oikea pakki näyttelijä Ilpo Hakala.

Vaihtopenkillä aloittavat – ja tarpeen mukaan mitä tahansa paikkaa pelaavat – tutkimusmatkailija Jari Niemelä, muusikko Kalle Alatalo ja taksiryttääjä Teemu Mäntykorpi.

Ainot huoltojoukoissa

Reiska-jalkapallossa on myös naisten sarja eli Ainot, mutta tällä ensimmäisellä "pispalalaisella" kerralla Pispalan Ainot liittyvät mukaan huoltojoukkoihin: he hurraavat kentän reunalla sekä toimittavat virvokkeita pelaajille.

Tosin Pispalan Ainojen riveissä lymyää myös näyttelijä Jannastiina Hakala, joka on lupautunut iskemään Ainsonsa kentälle, mikäli tarve vaatii eli Tampereen "reinoja" putoaa vauhdista.

Pispalalaisen lisämausteen tapah-tumaan tuovat lisäksi Reino ja Aino Kotikenkä Oy:n sponsoroimat kahden illan esiintyjät. Perjantaina 23.7. esiintyvät Hauli Bros ja Mikko Alatalo ja lauantaina 24.7. Reino Houseband ja Heikki Silvennoinen.

Lähtekää kannustamaan!

Reino-kisoissa on mukana 40 miesten joukkuetta ja naisten Aino-sarjassa kahdeksan joukkuetta. Lisäksi Ainojen harrastesarjassa kisaa 16 tiimiä. Reiska-jalkapallo kerää Vesannolle yhden viikonlopun ajaksi noin 600 osallistujaa. Jos pispalalaisia kannustusjoukkoja vielä löytyy, merkitkääpä kalenteriinne kesäinen hauska tapahtuma 23.–24. heinäkuuta.

Muuten, Reiska-jalkapallon edellisvuosien kummallisimpia havaintoja on, että pelikentän ilmatilassa on yhdellä kertaa enemmän reiskoja kuin palloja.

MM-Reiskan perussääntöjä

- Reinoja tai Ainoja ei saa tuunata
- pelivälineenä on kevyt lasten muovinen jalkapallo
- peliaika alkusarjassa 1 x 15 min ja jatkopeleissä 2 x 10 min
- joukkueen koko on neljä kenttäpelaajaa + maalivahti
- paitsiota ei tunneta
- pelaajakontaktit kielletään, muuten yleiset jalkapallosäännöt
- alkoholin nauttiminen pelialueella on kielletty

OMAKUVIA
NUKKEINA,

Hirvitalon kesä

kansantaidetta
meren takaa

ja tietokonetaiteen
helmiä

Inhmisen kuva -nukkenäyttelyyn voivat osallistua kaikki halukkaat, sillä omakuvanukkeja tehdään työpajoissa toukokuun aikana eri puolilla Tampereä. Hirvitalolle voi myös tuoda omatoimisesti valmistettuja nukkeja näyttelyä varten tai lähettää niitä postitse toukokuun loppuun mennessä. Painotus on kierrätys- ja luonnonmateriaaleissa. Nuket antavat oivan keinon omakuvien tekemiseen

– Ne ovat helposti lähestyttävä ja tuttu formaatti. Tarkoituksena on, että kaikilla olisi mahdollisuus osallistua näyttelyyn eikä tekijöiden tarvitse olla taiteilijoita. Esimerkiksi veistoksiin verrattuna nukkeihin liittyy usein enemmän omakohtaisia tunteita ja huumoria. Nuket antavat mahdollisuuden ilmaista vapaammin ja leikkimielisemmin, kertoo näyttelyn järjestäjä Stina Riikonen.

Avajaiset pidetään 5. kesäkuuta, ja niissä on mahdollista nauttia nukke-teatteri- ja musiikkiesityksistä. Sunnuntaina 6. kesäkuuta järjestetään työpaja, jossa opetellaan nukella näyttelemisen perustekniikoita, sen animointia eli ”eloon herättämistä.”

Heinäkuun näyttely koostuu taiteilijan ja taidekerääjän Steve Vanonin kokoelmista. Näyttelyyn liittyy myös hänen ideoimansa kierrätysmateriaaleihin keskittyvä taiteilijoiden kuvanveistotyöpaja. Sen tuloksia on mahdollisuus ihailla Hirvitalon pihalla aina elokuun puoliväliin saakka. Kahden eri mantereen ITE- ja outsiderkulttuurista puhutaan 24. heinäkuuta Pispalan kirjastotalolla. Kuvia, tarinoita ja taiteilijoita esittelevät Erkki Pirtola ja Steve Vanoni. Molemmat ovat tehneet pitkän uran kyseisten taiteen alojen parissa niitä dokumentoiden ja esille

Teksti: Janne Rahkila, Mikko Lipiäinen
Kuvat: Stina Riikonen

tuoden. Työpaja järjestetään yhteistyössä Pispalan nykytaiteen keskuksen, Pirkanmaan taidetoimikunnan ja Tampereen kaupungin kesken.

– Saatiin onneksi täksi kesäksi Steve tänne vähän pidemmäksi aikaa ja työpaja järjestettyä. Se tulee olemaan varmasti hieno kokemus. Myös tuo keskustelutilaisuus on jotain, mitä odottaa innolla.

On kiinnostavaa kuulla kahden eri kulttuurin ja mantereen

taidemeiningeistä tällä ITE-outsider-akselilla. Näitähän ei niin kauheasti Tampereella näe, mutta nyt on kaksi asiantuntijaa kertomassa asiasta ja näyttely siihen vielä päälle, intoillaan Hirvitalolla.

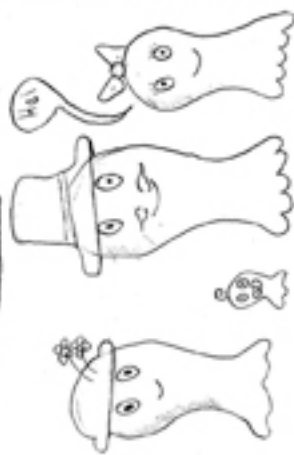
Elokuun Demoskene-näyttelyssä esitetään aikaisempina vuosikymmeninä julkaistuja merkittäviä tai muuten kiinnostavia demoja alkuperäisiltä laitteilta videoprojisoituna. Lisäksi valotetaan skenen historiaa lyhyellä videokoosteella ja tekstillä, joka tekee läpileikkauksen cractroista, murrettujen ohjelmistojen alkuun sijoitetuista introista, aina suuryritysten sponsorioimien kilpailujen tuotoksiin. Lisäksi tarkastellaan skenen vaikutusta tietokonepelien kehitykseen käytännön esimerkein.

Demoskenessä keskitytään ohjelmoimaan tietokoneelle näyttäviä visuaalisia efektejä tuottavia ohjelmia, demoja, joihin ohjelmointisuorituksen lisäksi kuuluu oleellisena osana musiikki ja graafinen toteutus. Tärkeää demokulttuurissa on sen kytkeytyminen piraatti- ja hakkerikulttuuriin, ja siten sen asettuminen vasta- ja valtakulttuurin rajalle. Demoskenessä tärkeinä arvoina on pidetty rajoittamatonta tiedonvälitystä ja sananvapautta sekä tee-se-itse-henkeä.

Loppukesästä Pispalassa tehtaillaan omia soittimia ja musisoidaan kokeellisesti, kun Koelse, Kokeellisen elektroniikan seura, tulee Hirvitalolle pitämään työpajaa. Luvassa on mielenkiintoisia seikkailuja sähkön maailmassa.

Kummitusjuhlat Pispalassa

Tässä on Kummitusperhe Pispalassa. He asuvat Hautajainvintilällä. Perheeseen kuuluvat isä, äiti, äiti, vauva sekä Liisa.

Perhe on lähdeissä joulukuun 15. päivä.

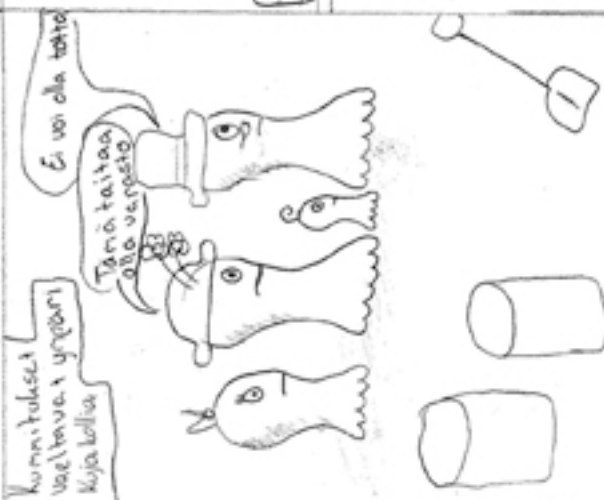

Äiti missä on minun paras ystäväni?

Äiti se on siellä huoneesi nurkassa. Mä näin sen. Mä näin sen!

Olemme tervetulleita!

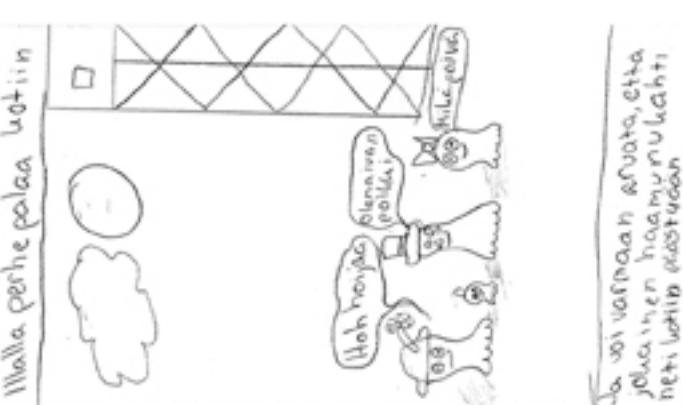
Kummitukset ovat tervetulleita. Kukaan ei ole...

Tämä taitaa olla vauva.

Ei voi olla totta.

Viikot.

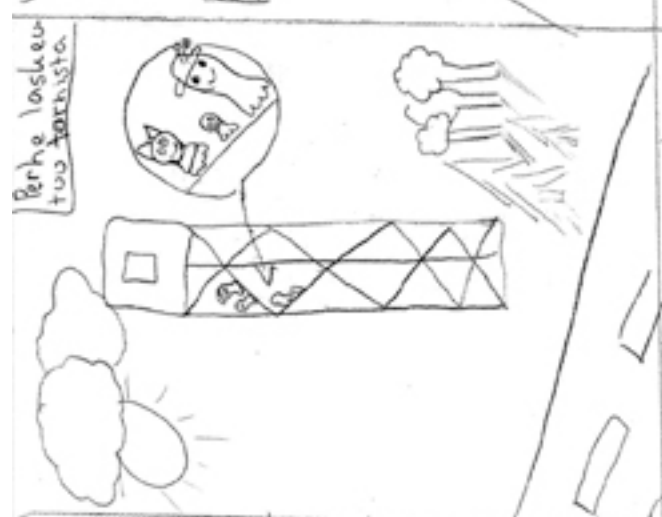
Mulla perhe palaa lauloi.

Hon hoi!

Olennoini poltti!

Kukaan ei...

Ja voi vammaa arvata, että joku on hirtetty nauttia. Netti laulaa kukaan.

Perhe laskee tuo torkkua.

Ahjola

Teksti: Janne Rahkila

- toimintaa ja harrastuksia jo 80 vuotta

Vuonna 1929 perustettiin Tampereelle Pispalaan Ahjolan setlementti. Taustalla oli Suomessa vuonna 1918 perustettu Teollisuusseutujen evankelioimis seura, jonka tavoitteena oli tehdä sivistys- ja sosiaalityötä. Myös yhteisöllisyyden ihmistä voimistavaa vaikutusta korostettiin. Rahoituksen seuran setlementit saivat eri teollisuusyrityksiltä. Toiminta oli osana suurempaa Britannia lähtöisin olevaa kristillistä setlementtiliikettä. Liike sai alkunsa 1800-luvun loppupuolella Lontoon köyhälistökortteleihin perustetuista toimintakeskuksista.

Liikkeeltä saadun mallin mukaisesti toiminta koostui aluksi erilaisista ”kätevyttä kehittävästä” harrastuksista, esimerkiksi puutöistä. Kesäisin myös retkeiltiin ja urheiltiin. Hyvin nopeasti mukaan tuli myös opistotyö, kun

opiston avajaisia vietettiin vuonna 1932. Runsaan parin vuoden jälkeen helmikuussa 1935 toimintansa aloitti valtiontuen piirissä oleva Ahjolan vapaaopisto, jonka kurssitarjontaan kuului muun muassa äidinkielen sekä vieraiden kielten opetusta, kirjanpitoa, maantietoa, kuorolaulua ja musiikkia.

1960-luvun alkupuoliskolla opiston nimi vaihtui Ahjolan kansalaisopistoksi. Teollisuusseutujen evankelioimis seura oli muuttanut nimensä Kristillis-yhteiskunnalliseksi työkeskusliitoksi jo vuonna 1941, ja vuonna 1983 se muutti nimensä jälleen, nyt Suomen setlementtiliitoksi.

Ahjolan setlementti on Ahjolan kannatusyhdistys ry:n ylläpitämä setlementti, joka tarjoaa toimintaa ja harrastuksia kaiken ikäisille ihmisille. Ahjolan kannatusyhdistys ry on Suomen setlementtiliiton jäsen.

Setlementti pitää sisällään esimerkiksi erilaisia lasten ja nuorten kerhoja, päiväkodin, kansalaisopiston kursseja sekä kesäkerho- ja iltapäiväkerhotoimintaa. Vuosittain kursseja järjestetään yli 1600 usealta eri alalta aina liikunnasta vieraisiin kieliin ja tietotekniikasta taiteisiin. Kerhoja on yhteensä noin 200. Niiden lisäksi Ahjola järjestää tapahtumia ja leirejä sekä vastaa Tyttöjen Tuvan ja nuorisokahvilan toiminnasta. Ahjolan kannatusyhdistys ry on poliittisesti sitoutumaton, eikä uskonto nykyään ole näkyvässä osassa sen käytännön toimintaa. Juuret yhdistyksellä on Pispalassa, mutta se toimii nykyään eri puolilla Tamperetta noin 80 eri toimipaikassa. Ahjolan toimipisteistä tunnetuimpia ovat kannatusyhdistyksen omistamat Ahjolan, Rientolan ja Saukkolan toimitalot. www.ahjola.fi

Nuorisotyön kevätjuhlatanssiryhmä

Teksti: Satu Juoperi
Kuvat: Ilpo Mikkonen

Kirsi Nurminen on esittänyt
Hiiri Morsiamena -näytelmää
jo yli 600 kertaa.

Nukketeatteria tanssisalissa

Pispalan valtatiellä sijaitsevalla Teatteri Mukamaksella on juh-lavuosi. Teatteri aloitti toimintansa 30 esityskautta sitten eräästä Var-lankadun autotallista Tahmelasta. Mukamaksen perustaneet opiskelijat harjoittelivat nukketeatteria ja pyö-rittivät teatterin toimistoa. Vuonna 1983 teatteri siirtyi harjoittelemaan Pispalan valtatielle vapaapalokunnan tanssipaikkana toimineeseen kiinteis-töön, ja nykyisin koko kolmikerrok-sinen talo on Mukamaksen käytössä. Tanssilavasta on tullut näyttämö ja entisessä paloautojen tallissa rakenne-taan nukkeja ja järjestetään työpajoja.

– Pispalalaisuus on Mukamakselle tärkeää, enkä voisi kuvitella, että oli-simme muualla, Mukamasta alusta asti johtanut Mansi Stycz kertoo.

Nuketonta teatteria

Suomalainen nukketeatteri on Mansi Styczin mielestä muuttunut jonkin verran. 1970-luvulla esillä olivat vain nuket, mutta nykyisin esitys saattaa yhdistää nukkeja, näytteli-jöitä ja esimerkiksi videota tai sir-

kusta. Myös tilaa ja esineitä käytetään Styczin mukaan eri tavoin kuin en-nen. Näytelmässä ei välttämättä näh-dä lainkaan nukkeja, vaan sen juju on siinä, kuinka esineet muuntuvat lavalla ja katsojien mielissä toisiksi.

– Nukketeatterin etuna muihin te-atteereihin verrattuna on se, että lapsen on helpompi samaistua nukkeen kuin aikuiseen, joka esittää lasta. Teatterin tarkoitus ei siten ole tavoitella lapselli-suutta, vaan yrittää löytää lapsen tapa olla maailmassa, pohtii Mukamaksen perustaja.

Vastapainoa hektisyydelle

Mansi Stycz harmittelee, että Suo-messa nukketeatteri on edelleen vain lastenteatteria, vaikka muissa maissa sitä pidetään varteenotettavana taide-muotona. Toukokuun alussa Muka-maksen järjestämällä kansainvälisillä nukketeatterifestivaaleilla nähtiin kuitenkin myös aikuisten nukketeat-teria. Joka toinen vuosi järjestettävien festivaalien lisäksi Mukamaksella on vuodessa kaksi omaa ensi-iltaa. Teat-terinjohtaja kertoo, että 30-vuotiaan nukketeatterin filosofiana on olla vas-tapainona hektisyydelle ja tarjota yk-sinkertaisia ja syvällisiä esityksiä.

– Pidän sloganista, joka minuun yhdistettiin saadessani vuoden 2009 Pirkanmaan Kulttuurirahaston pal-kinnon: taian ja taiteen yhdistäjälle, pienen muodon taitajalle. Siitä nukke-teatterissa on kysymys, pienten ihmei-den löytämisestä ja pysähtymisestä asi-oiden äärelle koko valtavan kulttuurin vyöryessä ympärillä.
www.teatterimukamas.com

Teatterinjohtaja Mansi Styczistä on mukavaa saada lapsikatsojilta jälkeinpäin piirustuksia näytelmistä. Jokaiselle jää esityksestä mieleen eri kohta.

KESÄTEATTERI KIRVOITTA TUNTEITA

Teksti: Satu Juoperi
Kuvat: Ilpo Mikkonen

H

*Pispalan teatteri nousee lavoille
tänä kesänä kahden näytelmän voimin.
Esitykset ovat Viikinsaassa
ja Pispalassa.*

einäkuun alussa Pispalan teatteri esittää Viikinsaaren lavalla tuttuun satuun perustuvan näytelmän *Helmenlento*. Sirkku Veilahden ohjauksen taustalla on Sakari Topeliuksen tarina Adalminnan helmi, mutta ohjaajan mukaan näytelmän tapahtumat ovat saaneet pontta nykyajan ilmiöistä.

Helmenlennon päähenkilö Helmi on entinen laulaja ja julkkis, jonka kautta juoni nivoutuu narsismin ja ammattijulkisten ympärille. Sirkku

Veilahden mielestä julkisuus on muuttunut raaemmaksi takavuosien iskelmäkilpailuiden ajoista. Hän kokee, että esimerkiksi television laulukilpailu X Factor ei ole kaikista miellyttävintä katsottavaa.

– On ikävää katsoa, kuinka ohjelmassa kiusataan julkisuuteen haluavia nuoria, Veilahti sanoo.

Näytelmän ensi-ilta on heinäkuun alussa, ja tässä vaiheessa kevättä ohjaaja Sirkku Veilahti kirjoittaa Helmenlennon dialogia. Käsikirjoituksen tekemiseen on kuitenkin osallistunut

koko työryhmä, mikä saa näyttelijöiltä kiitosta.

– Yhdessä ideoiminen tekee käsikirjoituksesta monimutkaisemman ja rönsyilevämmän kuin silloin, jos käsikirjoittajia olisi vain yksi. Emme ole kuitenkaan kiistelleet näytelmän sisällöstä, koska viimeinen sana on Sirkulla, näyttelijä Mikko Lehtineva toteaa.

Viikinsaaren lavalla esiintyjät pääsevät myös tanssimaan ja laulamaan. Heitä säestää koko esityksen ajan kolmijäseninen liveorkesteri Niko Inkiläisen johdolla.

Vasemmalla: Helmenlennon työryhmä on ideoinut näytelmän yhdessä.

Kuvassa ylärivissä ovat Araminta Malli, Ilona Junkkari, Joni Lehtomäki, Nestori Välitälo, Mikko Lehtineva ja Katja Korva. Alarivissä Niko Inkiläinen, Sari Degerlund, Sirkku Veilahti ja Roosa Toivonen.

Oikealla: Käsikirjoittaja Jarmo Suomen *Lunta sataa neekerikylään* -näytelmä on tekijänsä mukaan saivarteleva komedia.

Helmenlentoa esitetään Viikinsaareissa 1.7.–8.8. torstaisin kello 18 sunnuntaisin kello 15 tiistaina 3.8. kello 18 www.pispala.fi/teatteri

Lisätietoa Lunta sataa neekerikylästä -näytelmästä ja Pispalan teatterin ohjelmisto ovat osoitteessa: pispalanteatteri.suntuubi.com

Primitiivinen kylä Pispalassa

Toinen pispalalaista käsialaa oleva kesänäytelmä on Jarmo Suomen *Lunta sataa neekerikylään*. Käsikirjoittajan omien sanojen mukaan esitys on idioottihuumoria viljelevä komedia, joka voisi tapahtua missä vaan. Näytelmä sijoittuu kuitenkin kylään, jonka elämä menee sekaisin, kun alueelle muuttaa tehdas. Tehdas tuo mukanaan ahneutta ja rahanhimoa, jotka kiteytyvät kyläpäällikön ja poppamiehen valtataistelussa. Näytelmä sivuaa myös ympäristönsuojelua, sillä tehdas likaa kylän vedet.

Näytelmässään käsikirjoittaja haluaa kyseenalaistaa liiallisen varovaisuuden ja sen, että asioista ei anneta puhua niiden oikeilla nimillä. Neekeri-sanaa hän ei halua käyttää pilkkaavassa mer-

kityksessä, ja vetoaa siihen, että alun perin sanaan ei ole liittynyt negatiivista latausta. Käyttöön on myös toinen syy.

– Neekeri-sana voi loukata joitakin katsojia, mutta nimitys on kunnianosoitus kotiseudulleni Vaasassa. Siellä on Alvar Aallon 1940-luvulla suunnittelema lähiö Aaltopuisto, jonka alkuperäinen nimi oli Neekerikylä, Suomi kertoo.

Puiston nimitys tulee ilmeisesti siitä, että 1940-luvulla, kun maalia ei ollut saatavilla, talojen seinät tervattiin mustiksi.

Kun esityksen teemana on se, mille saa nauraa ja mille ei, täytyy kysymyksen udella vastausta myös Jarmo Suomelta.

– Mielestäni se ei ole yksiselitteistä. Itse nauran kaikelle hyväntahtoisesti,

mutta en missään nimessä loukkaa ketään enkä halua pilkata naurullani.

Toisaalta jos naurukysymystä ja katsojien reaktioita miettii liikaa, ei Suomen mielestä esitystä synny ollenkaan. Ainoa reaktio, jota käsikirjoittaja ei toivo saavansa näytelmällään on ”ihan kiva”. Sen sijaan ääripääreaktiot ovat tervetulleita.

– Katsomossa saa sekä ilahtua että suuttua.

Hän lupaa, ettei alleviivaa asioita näytelmässä liikaa. Kun näytelmä tehdään hyvin, se arvostaa käsikirjoittajan mukaan katsojia ja antaa tulkinanvara.

Lunta sataa neekerikylään -näytelmän ohjaa Markku Hokkanen, ja sen ensi-ilta on elokuun alussa. Esityspaikka varmistuu kesän aikana.

TALO TUULISELLA HARJULLA

Teksti: Hannu T. Sepponen
Kuvat: Ilpo Mikkonen

Peksa, Hessu ja Olli tietävät mitä on rakennuksen korjaaminen.

Pispalanharjun korkeimmalla kohdalla sijaitseva Lauri Viidan syntymätalo uhmaa edelleenkin länsituulia. Heikki Salo ja Sirkku Peltola ostivat talon nopealla sytytyksellä kolme vuotta sitten. Vuotta myöhemmin päästiin muuttamaan.

Pyykkipuiston vieressä sijaitsevan talon rakensivat Lauri Viidan vanhemmat Emil ja Alfhild vuonna 1916. Lauri syntyi vuonna 1917, ja seuraavana vuonna perhe muutti nykyiseen Viidan museotaloon. Talon osti punapäällikkö Kalle Kivelä, joka laajensi rakennusta vuosien mittaan. Eteläpäädyn rakennusaineena hän käytti pihamaalta puretun bunkkerin hirsiiä.

Talon keskikerroksessa oli alkujaan kaksi asuntoa, yläkerrassa yhden huoneen asunto ja alakerrassa asunto ja hellahuone.

Kolme vuotta sitten talo oli edelleen lähes alkuperäisessä kuosissa. Ikkunoita, ulkovuorausta ja kattoa ei ollut uusittu. Perustukset olivat myös alkuperäiset.

Tilaisuus talon ostoon tuli nopeasti, ja päätös piti tehdä pikaisesti.

– Olimme oikeastaan suunnitelmassa vielä keittiöremonttia Jalajakadun rivitaloasunnossa, Heikki kertoo.

Uuden talon ostamista vauhditti se, että muutama viikko kaupanteosta oli alkava Pispalan kaavoituksen uusimiseen liittyvä rakennuskielto.

Kun talo oli ostettu, sitä piti korjata mahdollisimman paljon entisöimällä. Pian kuitenkin havaittiin, että talo oli toivottua huonommassa kunnossa, ja piti ottaa käyttöön suunnitelma B.

Remontti tuli olemaan perustuksia myöten huomattavasti ajateltua suurempi urakka. Oli tarkoitus laajentaa asumistilaa ja ottaa käyttöön koko kellarikerros sekä talon ylin kerros. Kävi ilmi, että perustuksissa oli käytetty myös bunkkerihirttä, joten kivijalkaa piti uusia pala palalta. Sitä ennen työtä teetätti alakerran käyttötilan laajentaminen, sillä se oli ollut vain osittain

asuinkäytössä. Maan kaivamisen ohella piti poistaa vastaan tulleet isot kivet.

Heikki Salo kertoo joutuneensa urakoimaan juuri kellarissa paljon luultua enemmän. Poraustöissä meni päiväkausia, jotta poistettaviin kiviin saatiin reikiä hidaspanoksia varten. Maan kaivaminen ahtaissa tiloissa oli hidasta ja hikistä. Välillä hiekkaa piti kaapia lusikalla kivien välistä. Nuorisio oli sitkeänä apuna maa-aineksen kuljettamisessa Tahmelaan.

Kellarissa lisähuolto tuottivat piippurakennelman perustukset. Kun maata kaivettiin, alkoi hiekkaa valua sen alta. Kävi ilmi, että rakennelma oli tehty hiekalle, ja sen tekemiseen oli käytetty kiviä ja tiiliä. Osana piippurakennelmaa ollut kanto oli jätetty paikalleen. Piipun tueksi oli valettava uutta betonia, joten lopulta uusi piippu oli puoli-toista metriä syvemmällä kuin alkupe räinen. Se vei myös jonkin verran tilaa käyttöön otettavasta lattiapinnasta.

Tämä oli remontin vaikein osuus. Muuten talossa oli uusimista ajatellen omat etunsa, vaikka hirttä, ikkunoita, lattiaa ja vesikattoa piti uusia. Kun ta-

lossa ei ollut suihkua, sisä vessaa eikä viemärintiä, ei rakenteisiin ollut kohdistunut mädättävää vaikutusta. Rakennuksessa ei myöskään ollut las-
tulevy- tai muita uusia pintarakenteita. Talo oli pysynyt tuulisella paikalla hyvin kuivana, mutta sade ja tuulet olivat koetelleet ulkopintoja. Jatkuva puulämmitys oli sinänsä pitänyt pii-
put ja hormit hyvässä kunnossa.

– Alkuperäiskunnossaan olleen talon putki- ja viemäriyöt olivat yksinkertaisia, kertoo rakennus-
töissä mukana ollut Olli Nieppola.

Nieppola on tehnyt Pispalassa kymmeniä peruskorjauskohteita, usein yhdessä Pertti Pulkin kanssa. Tällä on kokemusta korjauksesta esi-
merkiksi oman talon entisöinnistä.

Kun talossa aloitettiin purkutyöt kesällä 2007, katon ja ulkovuora-
uksen uusiminen oli tarkoitus jättää myöhemmäksi, ja kuistia piti tyytyä vain korjaamaan. Remontoijat totesi-
vat työtä olevan odotettua enemmän. Se tehtiin pääosin talven 2007–2008 mittaan kiireessä ja paineessa. Ollin ja Peksan aloittaessa loppusyksyllä, kel-
larin kaivu oli vielä kesken.

Tiukkaa aikataulua kuvaa, että muutettaessa huhtikuussa 2008 ik-
kunoissa oli vielä muovit, ja uusi-
tut akkunat saatiin paikoilleen tou-
kokuussa. Muuttopäivän aattona ikkuna-aukkoja isonnettiin hieman uusille pokille sopivaksi. Ikkunat uusittiin, koska vain yhdet pokat osoittautuivat käyttökelpoisiksi. Uudet entisen kaltaiset teki Tomppa Härkönen. Vanhoja ikkunalaseja käytettiin. Vain järven puolelle asen-
nettiin uudet ruudut.

Sisätiloissa tehtiin uudistuksia siten, että erillisenä asuntona ollut eteläpään laajennusosa muutettiin keittiöksi ja ruokahuoneeksi, joka yhdistettiin kahteen pitkän sivun muuhun huoneeseen aukaisemalla seinään oviaukko. Niinpä kolmen huoneen avatusta tilasta suuntautu-
vat avoimet näkymät Pyykkipuis-
toon ja kaupungin suuntaan. Kaikista huoneista on näkymä Pyhäjärvelle.

Yläkerran tultua kokonaisuudes-

saan käyttöön uusittiin kuistia suuremaksi ja rakennettiin portaat yläkertaan. Nyt asuinkäytössä on koko kerros, kun aiemmin vintillä oli vain yksi asuinhuone, jonne kavuttiin jyrkkiä tikkaita myöten. Ainoa merkittävä muutos ulkonäön kannalta on tehty puhkaisemalla yläker-
taan ikkuna, ”kattolyhty”.

Osittain ikkunapaikoista uusitun hirsirakenteen suojaksi ulkopuolelle on vedetty paksu tuulensuojalevy. Sisä-
puolelle on eristeksi lisätty selluvillaa. Kellaritilassa on käytetty perustuksiin harkkoa ja uretaanilevyä.

Vanhat hyväkuntoiset kaakeliuunit ja keittiön hella säilytettiin, joten talossa on yhteensä kuusi tulisijaa. Lämpöä hyödyntää poistoilmapumppu. Lattialäm-
mitys on asennettu kaikkiin kerroksiin.

Vaikka talossa jouduttiin remontoi-
maan luultua enemmän, pitävät entistä ilmettä esillä kakluunien lisäksi lis-
toitukset. Purettuja pystytään harvoin käyttämään sellaisenaan. Sirkku Peltola kertoo, että myös listojen valintaa var-
ten käytiin monessa pispalalaistalossa katsomassa käytettyjä materiaaleja. Nii-
tä löytyi lopulta liikkeistä varsin hyvin.

Heikki Salo kertoo, että remonttia tehtäessä syntyi monia ajatuksia, joita on vähitellen alettu toteuttaa talon lop-
puilmeessä. Hän havaitsi uuninluuk-
kujen yksinkertaisessa koristekuviossa aiheen paitsi kaapinovie ja rappuspyl-
vään koristeluun, myös talon nimeksi. Talo on nyt virallisia papereita myöten

”Tornikuusi”. Pihaan aiotaan istuttaa kapea korkea kuusi sen mukaisesti.

Remontin kuluessa mietittiin saunan paikkaa. Se oli aiottu ensin kivijalkaan, mutta se olisi tällöin jäänyt pakosta liian pieneksi. Niinpä syntyi ajatus hyödyntää vanhaa ulkorakennusta, jossa sijaitisi vuosikymmenet paskahuusi, eräs Pispalassa pisimpään, eli vuoteen 2007, palvelleita helpotuslaitoksia. Monttu on tyhjennetty, ja sen päälle rakennettiin entisten betoniseinien si-
sälle sauna. Tuloksena on mielenkiin-
toisella tavalla suorastaan välimerellistä tunnelmaa henkivä puhdistautumis-
paikka, josta saatiin myös mainio nä-
köalapaikka vilvoittelulle. Pesutilat ovat alakerrassa, vanhassa montussa.

Aukaistaessa pihaa viemärintiä varten oli huolena, löytyykö maan uumenista bunkkereita, jotka olisivat hidastaneet hanketta. Mitään I maailmansodan aikaisia rakennelmia ei löytynyt, mutta sen sijaan havaittiin vuosikymmenten takaisen putkityö-
maan aikaisia muistoja. Pispalan vesi-
johto-osuuskuntaan liityttäessä lapio-
hommia oli tehty yhdeksän miehen ja miestä väkevemmän voimalla. Metallisia kierrekorkkeja löytyi läjäpäin.

Heikki ja Sirkku kehuivat yhteistyötä kaupungin lupaviranomaisten kanssa ja asiantuntevia rakennusmiehiä. Kii-
tosta ansaitsee myös suunnittelija Matti Lindberg. Heidän kädenjälkensä näkyy kymmenissä kohteissa ympäri Pispalaa.

Saunan oikea paikka oli ulkokuoneen ylisillä, toteaa Heikki.

Teksti: Solja Virkkunen
Kuva: Ilpo Mikkonen

Kansanmusiikki raikaa Pispalassa tänäkin kesänä.

Elokuun toisena sunnuntaina Pispala Folk pystyttää lavansa Tahmelan rantaan, ja kutsuu kaiken väen niin läheltä kuin kaukaa juhlimaan merkkivuottaan. Innokkaiden tekijöidensä ansiosta festari järjestetään jo kymmenettä kertaa. Toteuttajina ovat vuosien varrella ahkeroineet vuorotellen Hanna Ruuskanen, Katwi Koivisto ja Kati Pellinen.

Ensimmäiset Folkit järjestettiin rannassa kesällä 2001. Kati Pellinen oli muuttanut Kissanmaalta Pispalaan ja päättänyt järjestää perinteiset takapihafestarinsa uusilla kotinurkillaan. Pispalan musiikkiyhdistyksen kuultua asiasta hänelle ehdotettiin, että kunnolliset festarit järjestettäisiin takapihan sijaan Tahmelassa. Pellinen kertoo ensimmäisten Folkien olleen kaikkein ikimuistoisimmat.

– Olimme lasten kanssa lavalla esiintymässä, kun alkoi järjetön kaatosade. Sähköt meinasivat mennä ja mietin vain, miten selviämme, Pellinen kertoo.

Naisvoimin vuodesta toiseen

Ensimmäiset märät Folkit olivat vasta alkua. Festareille löysivät seuraavina kesinä tiensä sekä helteinen aurinko että kirjava kävijäjoukko.

Lavalle nousi Pellisen itsensä lisäksi trubaduureja ja bändejä niin Pispalasta kuin muualtakin. Esiintyjää yhdistävä tekijä on ollut kansanmusiikki, muodossa tai toisessa. Lavalla on soinnut myös rap, ja musiikin lisäksi ihmisiä

ovat viihdyttäneet muun muassa performanssiteatteri- ja akrobaattiryhmät.

Viidensien Folkien jälkeen Pellinen siirtyi sivuun, ja festareiden tuottajaksi astui musiikkiyhdistyksessä toiminut Hanna Ruuskanen.

– Jonkun hullun nämä on jaksettava järjestää, hän toteaa.

Pellisen mielestä on hyvä, etteivät samat ihmiset ole tekemässä festareita vuodesta toiseen. Ruuskanen toteuttamien vuosien jälkeen ohjat ottikin käsiinsä Folkien lavalla aiemmin viihtynyt Katwi Koivisto.

Vanhanaikaista hippifilistä

Tapahtuma on paisunut ja muuttanut muotoaan vuosikymmenen saatossa, mutta periaate on silti pysynyt samana: sisäänpääsymaksua ei peritä, ja kaikki järjestetään alusta loppuun parinkymmenen hengen vapaaehtoisuutena. Jopa muusikot nousevat lavalle pelkkää matkakulukorvausta vastaan.

– Kaikki ovat mukana puhtaasti siksi, että haluavat olla osa tapahtumaa, Koivisto sanoo.

Toista kymmenvuotista ilmaisfestivaalia saa etsiä. Siksi merkkivuotta juhlistetaan kutsumalla elokuisille Folkeille muusikoita menneiltä vuosilta. Festivaalilavalla on ajan saatossa nähty yli sata esiintyjää, joten valinnanvaraa löytyy.

Tapahtuma ja sen kävijät ovat viime kesinä levittäytyneet Tahmelan rannasta Haulitornille ja Vastavirta-klubille asti. Ihmismäärää on vaikea arvioida, mutta parhaina vuosina väkeä on Koiviston mukaan ollut pari tuhatta. Samanlainen joukko saapuu Folkeille toivottavasti tänäkin vuonna, jos sää suosii.

– Jos sataa, niin sataa! Ei meitä ole sokerista tehty, Koivisto vakuuttaa.

Kati Pellinen on mielissään, että hänen ideastaan lähtenyt tapahtuma järjestetään yhä joka kesä. Hän kehuu Folkeja aidosti paikallisiksi ja asukkaiden tekemiksi.

– Folkeilla pääsee nauttimaan kunnon vanhanaikaisesta hippifilistiksestä – ilman niitä lieveilmiöitä.

www.pispala.fi/yhdistykset/musiikkiyhdistys/folk.htm

Harjulta kaikuu uusia rytmejä

Teksti: Pispalalaisen toimitus

Lauluja suuren mäen alta -koelma saa jatkoa. Uunituore *Tanssit suuren mäen yllä* tarjoaa tanssimusiikkia diskosta humppaan ja klezmeristä elektroon. Laatu-Tuotteen julkaisema kokoelma rullaa edelleen hyvin pispalapainotteisena, mutta muutama "ulkolainenkin" artisti on kelpuutettu lauteille. Heistä hyvänä esimerkkinä rovaniemeläinen Jaakko Laitinen & Väärä Raha. Paikallisia artisteja levyllä ovat muun muassa Surffiveikot, Pekko Käppi ja Hasputri. Levynjulkarit ovat karnevaaleilla ja myöhemmin illalla Yläkerrassa. Levyä saa cd:nä ja vinyylinä Hirvitalolta ja Vastavirralla.

Heikki Salon ja hänen keväällä julkaiseman *Unen renki* -soololevynsä muusikot ovat muodostaneet uuden yhtyeen. Heikki Salo ja Tulipalossa vaikuttavat Heikki Salo, Kepa Kettunen, Mikko Löytty, Janne Louhivuori ja Anssi Salminen

Black Motorin uusi LP *Never Out Of Fashion – live in Amsterdam* julkaistaan alkukesästä. Bändi keikkailee kesän mittaan levyn tiimoilta peruskokoonpanolleen ja sanataiteilija Dxxxan sekä trumpettisti Vernerin Pohjolan kera.

Lisätietoa ja näytteitä tulevalta levyltä: www.myspace.com/blackmotors

Jatsia ja rap-musiikkia yhdistelevän Dxxxa D and the Boysin esikoisalbumi ilmestyy kesällä. Uuden albumin musiikkia voi kuunnella osoitteessa:

www.myspace.com/dxxxadtheboys

Herra Heinämäen Lato-orkesteri täyttää tänä vuonna 10 vuotta. Sen kunniaksi orkesterilta ilmestyy uusi levy. *Äiti venyy* -levy julkaistaan 2.6. Otteita pääsee kuulemaan Pispalan karnevaaleilla. www.heinis.fi

Hauli Brosilta ilmestyy uusi pitkäsoitto elokuussa. Sen julkaisee Epe Heleniuksen uusi levy-yhtiö Sound of Finland.

Tampereen kitarafestivaali levittäytyy Pispalaan

Teksti: Satu Juoperi

Kuva: Ilpo Mikkonen

**Festivaali järjestetään
5.–13. 6. 2010**

www.tampereguitarfestival.com

**Vetonaulana on
kitaransoiton Elvis**

Kuudetta kertaa järjestettävä Tampereen kitarafestivaali on tahmeilaislainen Tomi Tolvasen perustama.

– Nälkä on kasvanut syödessä eli festivaalin esiintyjät ovat tänä vuonna niin kovia nimiä, että tapahtuman sisältöä on hankala enää parantaa. Sen sijaan panostan siihen, että ohjelmisto on monipuolinen läpileikkaus kitaran mahdollisuuksista harrastajille, ammattilaisille ja musiikin ystäville. Siksi konsertteja tuodaan kansan pariin esimerkiksi baareihin, Tolvanen sanoo.

Baarikonserteista kaksi on Kujakollissa, jonka lavalla esiintyvät Otto Tolonen sekä chileläinen José Antonio Escobar yhdessä Petri Kumelan kanssa.

– Kujakollissa soittaneet kitaristit ovat kehuneet erityisesti sen rentoa ja vapaata tunnelmaa. Siksi soittajatkin saattavat vapautua siellä ihan eri tavalla kuin konserttisalin lavalla, Tolvanen kertoo.

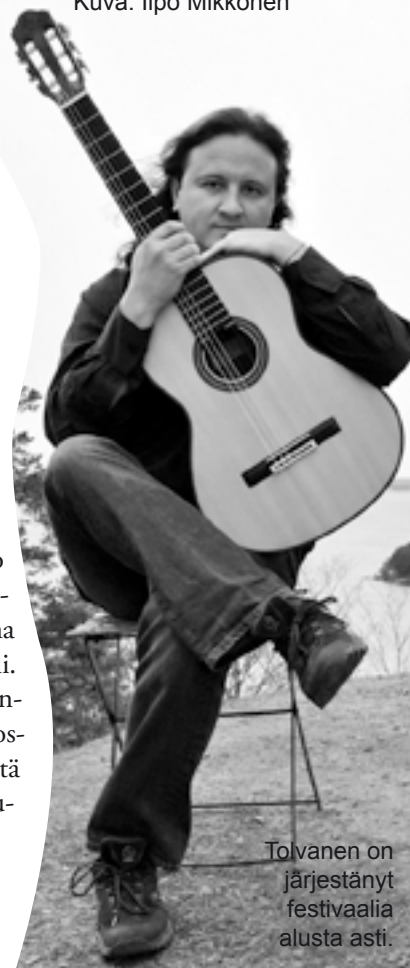
Festivaalinjohtaja Tomi Tolvanen valitsee Tampereelle tulevat artistit ja heidän tyyleihinsä sopivan akustiikan ja esiintymispaikan. Hyvässä akustikassa on hänen mielestään riittävä jälkikaiku, jonka osaava soittaja saa kitaralla syttymään. Tärkein tekijä on kuitenkin itse artisti.

– Tämän vuoden vetonaulana on maailman kuuluisin klassinen kitaristi John Williams, jota voisi kutsua kitaransoiton Elvikseksi. Kitaristiystävänä ovatkin kertoneet tulevansa Tampereelle pyhiinvaellusmatkalle kitaragurua katsomaan, Tolvanen toteaa.

Toinen festivaalin perustajan festaritärpeistä on Ilo irti kitarasta! -folkesitys, jossa katsojien edessä on yhteensä jopa 250 kitaristia, tanssijaa ja laulajaa. Mukana ovat muun muassa Jorma Uotinen ja Pauli Hanhinen.

– Salainen fantasiani tänä vuonna on, että jokin konserteista olisi loppuunmyyty. Tämä on mahdollista, koska akustinen kitara on niin monipuolinen soitin, että sen varaan voi rakentaa kokonaisen festivaalin, puhumattakaan siitä, että mukana on myös sähkökitara.

Konserttien lisäksi festivaalin ohjelmassa on mestarikursseja, kitaraleiri ja Tampere Guitar Show eli kitaroiden, nuottien ja levyjen myyntinäyttely.

Tolvanen on järjestänyt festivaalia alusta asti.

Vanhan ajan markkinat
sunnuntaina 5.9.

Tapahtumapaikkana on perinteinen markkina-alue Markkinakadun tuntumassa, jonne siirrytään kirkonmenojen jälkeen. Seuraa ilmoittelua.

Kuva: Tampereen kaupungin museot

Punainen Pispala

Pispalaa nimitetään usein Punaiseksi Pispalaksi. Maaliskuun lopussa avautuneet verkkosivut pureutuvat nimityksen syihin.

Sivusto esittelee Pispalan historiaa, ja sinne on kerätty lähes 300 valokuvaa Pispalasta 1900-luvun alusta lähtien. Verkkosivuilla voi tutustua myös Pispalan työväenjärjestöissä vaikuttaneisiin henkilöihin ja eduskuntavaalien äänestystuloksiin vuosilta 1917–2007.

www.pispala.fi/historia/punainenpispala

PIHAKIRPPIS PISPALASSA
lauantaina 12.6. kello 11–17

Rompetta ja roinaa maan ja taivaan väliltä.
Wanhjoja kaakeliuuneja, ovia ym. rakennustavaraa.
Ullakon aarteita ja löytöjä joka kotiin – avaimenperäistä autonrenkaisiin!
Open Atelje -talossa, Pispalan valtatie 11 talon taiteellisella takapihalla, käynti Mälikadun puolelta

TERVETULO - VAPAA PÄÄSY - PIHAPIIRISSÄ MYÖS BUFFETTI

www.paulahuhtanen.fi

Majanrakennuskurssi
11.–13.6.2010 kello 10–15
6–12-vuotiaille

Kurssilla perehdytään luonnonmukaisiin majanrakennusmenetelmiin ja kankaanpainantaan.

Hinta 5€/päivä (sis. kasviskeiton). Osallistua voi yhdeksi tai kahdeksi päiväksi. Aikuiset lasten kanssa maksutta. Ilmoittautuminen 9.6. asti Mikko Ängeslevälle, 041 525 5317.

Kurssin järjestää Lastenmaalla (Isolähteenkatu 2) Vuorenväki ry.

Kesätapahtuma
Lastenmaalla
18.–20.6.2010 kello 10–15

Tapahtumassa oppii hauskoja ja hyödyllisiä taitoja. Tarjolla piirustusta, kasvitietoa, jonglöörausta, pelejä, kankaanpainantaa, soittimia ym.

Tapahtuma on avoin kaikille.
Hinta 5€/päivä, sisältää materiaalit.
Järjestäjä: Vuorenväki ry

Kurpitsan kesätapahtumia:

Ma 31.5. Vieraslajit Suomessa
-luento klo 18 Pispalan kirjastotalolla
Tutkija Terhi Rytteri Suomen ympäristökeskuksesta kertoo jättipalsamin ja jättiputken torjunnasta.

To 5.8 Tapahtumien yönä kahvila ja viljelyaiheisia elokuvia Kurpitsatalolla.

To 9.9 klo 18 Pirkanmaan marttojen luento Hyötytarhan suunnittelusta ja perustamisesta Kurpitsatalolla.

Pe–la 10.–11.9. Kurpitsaliike Pellolta
pöytään tapahtumassa,
Tampereen kauppahalli.

La 18.9. Perinteinen Sadonkorjuujuhla

Talon palveluja:

Viljelijöille tarjoamme jysintää 20€/h (jäsenille 15€), 13€/0,5h (jäsenille 8€). Talo lainaa viljelytyökaluja ja vuokraa oksahaketinta hintaan 12€/vrk ja soutuvenettä hintaan 3€/h, lisätunnit 1 €/h. Kahvia, mehua ja limsaa.

Kurpitsatalo, Isolähteenkatu 2
puh. 041 525 7956
Avoinna ma–pe 12–19 ja la–su 12–16
Kurpitsaliike ry

Hei, me pelastetaan

Teksti: Jukka Pajuvirta
Kuvat: Juuso Aalto, Hernán Ohaco

Pispalan kansalaisaktivismi ja ryhmätoiminta ovat saaneet aikaan paljon hyvää ja pelastaneet monia uhanalaisia kiinteistöjä jyrän alta. Tämän lisäksi harjun päällä ja rinteillä kuhisee monia kiinnostavia taideprojekteja. Mitä syntyy, kun saatetaan yhteen kansainvälinen joukko elokuvan eri osa-alueiden ammattilaisia sekä innokkaita harrastajia ja aktivoidaan koko touhu Pispalaan? Vastaus on Pelastusryhmä.

Ari Tiihonen
(oik.) ohjaa
Pelastusryhmän
näyttelijöitä
Paula Huhtasta
ja Antti Mankosta.

Toiminta sai alkusyksäyksen syksyllä 2009, kun Pispalan VÄLKE -koordinaattori Paula Huhtanen keräsi suunnittelupalaveriin ryhmän, jonka tarkoitus oli tuottaa senioriviihdettä. Koska ilmeni, että kellään ei ollut selvää käsitystä senioriviihteen laatu- eikä tyylikriteereistä, päätettiin toteuttaa lyhytelokuvaproduktio yleisluonteisemmin katsotaan-mitä-syntyy -pohjalta.

Elina Ojanperä, Jukka Pajuvirta ja animaattori Mira Heija alkoivat luomaan hahmoja, jotka olisivat käyttökelpoisia sekä pähkäilemään tarinaa, joka kantaisi suunnitellun 20 minuutin kestoensa. Tämän viikkoja kestävä prosessin aikana työryhmä sai vahvistuksia kansainvälisestä kaveripiiristä.

Kuplivan aivoriiehen lopputuloksesta käsikirjoitus kertoo tunteikkaasta taidemaalariesta, jonka mystisen realistiset taivaanrannan maalailut kirvoittavat naapurin vastaiskuun.

Paikalle hälytetty Pelastusryhmä joutuu tiukan paikan eteen, jolloin tarpeen ovat kaikki temput ja oudot keksinnöt ennen kuin ratkaisu saapuu yllättävällä tavalla. Pelastusryhmä ja Taivaanrannan Töherentäjä on tyyliltään lähinnä absurdia komediaa.

Pispalaisen ilmestyessä elokuvan kaikki ihmiskuvaukset ovat purkissa ja audiovisuaalisia jälkitöitä puuretaan paraikaa.

Lyhytelokuvan kansainvälisyyttä lisää englanninkielinen tekstitys, ja ensi-ilta sijoittunee kesä-syksylle 2010. Pelastuksen ajat koittavat, malttakaa vielä hetki.

"OUR CULTURE IN PISPALA IS SPECIAL."

Teksti: Markus Petz
Kuva: Mikko Lipiäinen

I first came to Finland with the Federation of Young European Greens as their Communications Officer, but made no plans to move to Finland. Like many migrants that was resolved for me in one of the 3 usual ways; a relationship. A job or studying weren't factors.

Studying suomi kieli through Kela and now a work placement at Pispalan kumppanuus ry helped me stay longer, I already got a Biology Geology BSc from Manchester University and had worked at the Tapola factory before Pispala adventures.

Pispala was introduced to me in the form of Rajaportin sauna, a cool place to help run I thought. I was shown Hirvitalo, where I found a place welcoming to migrants who do not speak good suomen kielta and more to the point share my activist outlook on life.

Hirvitalo members elected me as Vice-chair. For 6 months I was a European Voluntary Service Co-ordinator/Cook. After I've been working

directly for Kumppanuus. I did many projects and made lots of connections I believe are good for Pispala.

Last year I curated the Truth exhibition for the Pirkanmaa Triennial, with a play, live band at Vastavirta, short films, art installations, disco occult, talks and an Art Mondo night. I did much of the arranging and team co-ordination to make this a success.

I took two others from Pispala to Uzupis to exhibit in a gallery there. I'm an ambassador there, as are now several others in Pispala. We seek to develop and strengthen links. While there we did a NATO simulation in the Lithuanian Parliament around the subject of peace. I co-ordinated ac-

commodation and transport.

Our culture in Pispala is special. It's a place that allows you to be an artist, not as something you do, but as something you are. I try and show this to a wider audience. I did this at the Grundtvig video-bridge training in Austria. There we looked at video-conferencing technology to connect communities and make our societies better at being self-organizing and sustainable. It was run by the GIVE Lab.

After I hosted Annette Leeb, an organizational coach and high-level change management professional from Berlin. She works with us on the Virtual Forest Conflict Sites project. It will take what we do into Second Life and exhibit in Dortmund, Wien, Leeds and Tampere.

I co-operated with a community policing project in Saltburn by Sea in the UK. I provided expert technical assistance working with; Steve Thompson of Teeside University, The University of the Year; and Barry Hunt, the Mayor of Loftus Town Council. The project linked with the Latvian Ministry of Justice and was on national TV. Laura Pakalne from the Ministry looks for more co-operations.

This year I was the Finnish National Co-ordinator for European Get Online Day and ran several events. I am still active at the Finnish national level. I just went to the Finnish Social Forum in Helsinki. I've volunteered here at the Social Fora the last few years. I took part in the European Social Forum as a performance artist, as a priest when it was held in Paris. In Helsinki I took part in the Pixelache Festival where I ran a kasvitietotalkoot at the Ptarmigan Arts Centre.

Now the Summer comes and there are more projects; Ecotopia, Ting and Rainbow Gatherings will be some of my focus. Of course in all of this there is team work, of greatest inspiration I want to thank Elina Ojanperä, Markku Konttinen, Mikko Lipiäinen and Teemu Raudaskoski.

First day of Summer

Teksti ja kuvat: Hernán Ohaco

Early summer in these hemispheres has a very particular brand that denotes a change not only in climate but also in the faces of people who yearn for warmer air coming to melt the remaining snow left from the winter and fill with light the longer days of May. Here in Pispala door opened to this new stage of Pyykkipuisto 2010 - The Laundry Park 2010. There were political speeches, testimony from immigrants and a bit of local humor that attracted the attention of viewers. Artistic performances built a magical evening but there was some sadness unforgettable and a cold wind from time to time to recall a fact known very recently to be digested. The bitter taste of violence had shocked the minds of many

here when they received the news of the passing of Jyri Jaakkola, Finnish activist who was killed recently in Oaxaca, Mexico. The convoy in which he was traveling was attacked by unknown assailants as he walked to the population of San Juan Trique Copala (Oaxaca), where they intended to bring food to the community, which is beset by political rivals for several months. Jyri had collected money and planned his voyage in search of an adventure that ultimately cost him his life. The senseless crime with impunity creates a very bitter taste and awakens the doubt.

Children playing in the sandblasting spared no energy in these details and were determined to spend it all another matter. Giving free rein to most emotional performance that had as its object a carousel turn and tumble in the wind. In the afternoon more than one took a memory embodied in the chest of "like me - like me not" t-shirt hand made by Mira Heija, the Visual Artist from Pispala. By nightfall there were couples and families looking amazed as the last rays of light on the horizon drawing a homogeneous lines as part of the first act of a new summer.

Pispalan EU-delegaatio tutustui parlamenttiin ja löysi haulitehtaan

Teksti ja kuvat:
Jari Niemelä

Pispalalaisten yhdistysten kirjava edustusto, parikymmentä osallistujaa, vieraili Brysselissä vihreiden europarlamentaarikko Satu Hassin kutsusta huhtikuun lopulla. Tarkoitus oli tutustua parlamentin toimintaan, tavata paikallisia ja luoda kontakteja eli verkostoitua. Näin tapahtuikin. Matkaan päästiin, vaikka tuhkapilvi varjostikin lähtöviikolla matkatunnelmaa.

Vierailun ensimmäinen päivä, lauantai 24.4., käsitti kaupunkikävelyn keskustassa. Oppaana toimi Belgian museoviraston edustaja Marcel Celis, joka jää kesällä eläkkeelle ja muuttaa Hämeenkyröön suomalaisen vaimonsa luo.

Marcel yllätti porukan kertomalla, että maailman kolmesta jäljellä olevasta haulitehtaasta yksi sijaitsee Brysselissä. Kaksi muuta ovat Manchesterissa ja tietysti Pispalassa.

Kävelyn jälkeen Satu tarjosi drinkit Brysselin-asunnossaan, minkä jälkeen suunnattiin illalliselle.

– Viikkoni menee niin, että työt alkavat kokouksilla maanantaina ilta-päivällä ja päättyvät torstaina ilta-päivällä johonkin aikaan. Viikonlopuiksi mepit lähtevät koteihinsa eri puolille Eurooppaa. Meitä kyllä on ryhdytty pyytämään myös EU:n ulkopuolelle puhumaan eurooppalaisina poliitikkoina, mutta itse vastaan moisiin kutsuihin aika harvoin, kertoi Satu.

Kaupunkiviljely nousussa

Sunnuntaina osa matkaväestä poikkesi Place de Jeu de Balle -torilla, jossa pidettiin antiikkikirpputoria. Päivän pääohjelmassa oli kuitenkin tutustuminen Eco Innovation -yhdistyksen kaupunkiviljelyideaan.

– Päällimmäinen ajatus Eco Innovation visiitistä on se kontrasti, miten ai-nutlaatuisen hyvät olosuhteet Tahmelan palstat viljelylle tarjoavat, ja vastaavasti miten suuria ponnistuksia jossain Brysselissä tarvitaan, että saadaan asvalt-in alta jotain elävää, pohdiskelee Kurpitsaliikkeen aktiivi Tiina Huuhtanen.

– Brysselissä he siis valtaavat kuollutta, osin saastunutta maata, raapivat, kuopivat ja tekevät rankkaa duunia saadakseen toimivaa viljelyaluetta.

Kaupunkiviljely on selvässä nousussa Euroopassa. Eco Innovationin toiminta on myös sosiaalista, koska yhdistys esimerkiksi opastaa koululuokkia siinä, miten taimia hoidetaan.

Pispalan delegaatio Brysselin kaupunkikierroksella. Siellä jossakin...

Esitteessä kerrotaan, että Brysselissä sijaitsee yksi maailman kolmesta haulitornista. Pispalalla ja Brysselillä on siis muutakin yhteistä kuin palstaviljely ja Satu Hassi.

Kohti uusiutuvaa energiaa?

Maanantain 26.4. aamupäivä vierähti parlamentissa. Kuulimme mielteitä vihreästä kaupunki- ja paikallispolitiikasta Saksassa, mistä kertoi sikäläinen meppi Ska Keller. Myös Satu esitteli toimintaansa europarlamentaarikkona. Kiintoisa oli Sadun kerronta siitä, kuinka aivan viime viikkoina on julkaistu kaksi selvitystä, joiden mukaan koko Eurooppa pystyisi vuonna 2050 tuottamaan kaiken sähkönsä uusiutuvalla energialla.

– Tämä ei edes tulisi kalliimmaksi kuin ydinvoima ja hiilidioksidin talteenotolla varustettu fossiilienergia. Näiden selvitysten tekijät, Pricewaters houseCoopers ja McKinsey, eivät ole tunnettuja viherpiiperryksestä vaan konsultoinnista isolle bisnekselle, muistutti Satu.

Kotimatalle jäi paljon ajatuksia ja hyviä käytäntöjä.

– Pidän tärkeänä kansainvälistymistä myös yhdistysten toiminnassa, kiteyttää matkalaisten tunteja Pispalan kumppanuus ry:n projektikoordinaattori Marita Sandt.

Satu ihmetteli Suomen ydinvoimapäätöstä. - Uusimpien tutkimusten mukaan Eurooppa pystyisi vuonna 2050 tuottamaan kaiken sähkönsä uusiutuvalla energialla.

HARJUN SEURAKUNNASSA

Messut Pispalan kirkossa

- 06.6. klo 11** Kristiina Hyppölä,
Tarja Laitinen
- 13.6. klo 11** Ritva-Leena Hirvonen,
Ville Karhula
- 20.6. klo 11** Konfirmaatiomessu
Jouni Heiskanen,
Ville Karhula
- 27.6. klo 11** Riitta Laankoski,
Suvi-Tuulia Raittinen
- 04.7. klo 11** Konfirmaatiomessu
Risto Korhonen,
Ritva-Leena Hirvonen,
Lasse Kautto
- 11.7. klo 11** Rainer Backström, Ritva-Leena
Hirvonen, Janne Salmenkangas
- 18.7. klo 11** Konfirmaatiomessu
Teuvo Suurnäkki, Tarvo Laakso,
Suvi-Tuulia Raittinen
- 25.7. klo 11** Konfirmaatiomessu
Liisa Lindell, Teuvo Suurnäkki,
Suvi-Tuulia Raittinen
- 01.8. klo 11** Konfirmaatiomessu
Ville Aalo, Rainer Backström,
Suvi-Tuulia Raittinen
- 08.8. klo 11** Konfirmaatiomessu
Timo Pöyhönen, Rainer Backström,
Janne Salmenkangas
- 15.8. klo 11** Konfirmaatiomessu
Mirella Lehtola, Kristiina Hyppölä,
Suvi-Tuulia Raittinen
- 22.8. klo 11** Konfirmaatiomessu
Marti Lammi, Veli-Pekka Järvinen,
Lasse Kautto
- 29.8. klo 11** Mirella Lehtola, Martti Lammi,
Suvi-Tuulia Raittinen

PIHAKIRKOT (Pispalan alueella)

- 02.6. klo 19** Pispalan kirkon piha, kesän avaus,
Tarja Laitinen
- 25.8. klo 20** lyhtyjen ilta, Pispalan kirkko,
Ritva-Leena Hirvonen, Lasse Kautto.
Illassa musiikkia, pientä tarjoilua
ja lopuksi ehtoollinen kirkossa

JUHANNUSJUMALANPALVELUS

juhannuspäivänä 26.6. klo 10
Gaddin kappelin luona Epilässä,
puretun kirkon paikalla.
Jouni Heiskanen saarnaa, liturgina Riitta
Laankoski, kanttorina Ville Karhula

Linja-autokuljetus:

1. Linja-auto:

- 9.15 Tahmelan kaupan edusta
- 9.25 Peurankallion palvelutalo
- 9.30 Pispalan tori
- 9.35 Pispalan palvelukeskus
- 9.45 Raholan vanhustentalot,
Gaddin kappeli

2. Linja-auto:

- 9.15 Talenti, Halkoniemenkatu
- 9.20 Lielahden Teboil-Lamminpään Siwa
- 9.30 Rauhanportti -Myllypuronkatu-
Haukiluomantie-Tuohikorventie
- 9.45 Kalkun seurakuntatalo
- 9.50 Tesoman Länsiportin pysäkki,
Gaddin kappeli

Paluu jumalapalveluksen ja
juhannuskahvien jälkeen samaa reittiä

"TAHMELESSA LÄMPÖSEMPÄÄKIN AINA KUIN MUUALLA"

Tahmelan Wesan jäseniä Tahmelan kentän raivaustalkoissa. Tahmelan hyppyrin (Hoppa) alaosa sijainneen niityn raivaus urheilu- ja harjoituslaksiksi aloitettiin vuoden 1923 paikkeilla. Kuva lienee vuodelta 1926, jolloin Tampereen kaupunki antoi luvan kaataa alueelta puita. Oikealla erottuva lippalakkinen herrasmies on Tahwen pitkäaikainen puheenjohtaja ja voimisteluoja Sulo Lahti.

Tahmelan sijainti kahden suomalaisittain suuren järven välissä on merkinnyt sitä, että ihminen on jo vuosituhansia sitten miettinyt mahdollisuuksiaan harjun ylitykseen raskaiden veneidensä kanssa.

Eteenpäin elämässä on täytynyt päästä. Selvää on, että vesistöreittejä ylös pohjoiseen tai alas etelään käyttävät löysivät ylityspaikakseen Pyhäjärven puolella Hyhkynlahden ja Näsijärven puolella Hiedan sataman. Hyhkynlahti on edelleen jossain määrin olemassa, joskin tänään jo maisemiltaan toisena. Hiedan satama jäi 1960-luvun alussa nykyisin Ranta-väyläksi kutsutun valtamaantien alle.

Tahmela on nimenä ja kaupunginosana nykypäivän jokaiselle tamperelaiselle arkipäivää. Vieraspaiikkuntalainen, ensikertaa tuon nimen kuuleva, varmistaa miltei poikkeuksetta kuulleensa oikein.

Tahmela on todellakin Tahmela, vaikka yhä vielä outo kuulija yhdistää sen siitä yhdellä kirjaimella eroavaan kaupunginosaan, joka sijaitsee jossakin kaukana Tammerkosken itäpuolella.

Saattoivat olla jopa aikansa iskelmäidoleja eli Metro-tyttöjä, jotka sitkeästi lauloivat saattomatkasta Tammelaan.

Laulun sanoittaja kuitenkin oli tiennyt Tahmelan Pispalan eteläkyljessä Pyhäjärven rannalla ja sitä tarkoittanut. Jotkut viisaammat kuitenkin tulkitsivat hänen merkintänsä kirjoitusvirheeksi. Tahmelalaisittain ehkä onni onnettomuudessa, että tuo sävelmä soi enää harvoin radiossa.

Harmillista kuitenkin ja suorastaan hämmäntävää, että eräs vuoden 1956 olympiakultamitalisti (silloinen tamperelainen) kertoo nuorukaisena "potkineensa palloa Tammelan Vesassa". Se melkein annettakoon hänelle anteeksi semminkin kun samassa yhteydessä hän kertoo urheilleensa myös Lielahden Urheilijoissa, "joka oli kommunistiseura". Ehkä tietous omasta kotiseudusta olisi lisääntynyt, jos hän olisi tutustunut siihen Tampereen kaupungin olympiamitalin kunniaksi lahjoittamaan Väinö Voionmaan kolmiosisseen Tampereen historiaan, "joka on avaamattomana hyllyssä", kuten hän internetistä löytyvässä haastattelussa toteaa.

Mistä Tahmela nimeksi

Kaupunginosa nimenä juontuu Pispan talon jyvänkei Heikki Tahmelasta, joka 1870-luvulla rakensi asumuksensa nykyisen Selininkadun alkupäähän.

Seudun asutus laajeni 1800-luvun viimeisinä vuosina Ansionkalliolle, josta Kaarilan kartanon isäntä Otto Thuneberg myi Provastin perintötilan tontteja työväestölle. Kerrotaan, että Thuneberg antoi paikalle nimeksi Ansionkallio viitaten mitä ilmeisemmin vähän aikaisemmin tapahtuneeseen Kyttälän asukkaiden pakkosiirtoon Armonkalliolle. Armo ja Ansio olivat aivan eri asioita. Alueelle asettuneet asukkaat omaksuivat viimein tuon Ansionkallion, mutta pitkään ns. vanha kansa puhui vain Tahmelan kallioista.

Tontit olivat täynnä isompaa ja pienempää kivenmurikkaa, joten ei ihme, että tontin saajien joukossa ollut Pohjalais-Mattsson kerran ärtyi.

– Kyllä siinä perkeleet tanssii, kun näitä tasoitetaan.

Asutus laajeni myös muualle Pispalanharjun etelärinteelle ja tottakai myös upean harjun pohjoispuolelle. Mökkiä nousi mökin viereen.

Tampereen kaupungin 1900-luvun alussa tekemän tutkimuksen mukaan "Tahmelan asunnot olivat liika-asuttuja". Mielenkiintoista on, että myöskin Tahmelan työväenyhdistyksen tontti vuokrattiin Thunebergilta vuonna 1908 "50 vuodeksi Tahmelan haasta".

Ensimmäisiä asukkaita

Selinin lisäksi alueen ensimmäisiä asukkaita olivat Johanssonit ja Sandellit sekä vähän myöhemmin Latviasta Suomeen kotiutunut Petter Sladey. Muita 1900-luvun alun asukkaita olivat muun muassa suutari Anttila, Iida Autere, tehtalainen Kustaa Björk, kauppias E.F. Horppu, koneenkäyttäjä Matti Häätänen, muurari Hannes Järvinen, räätäli Koivunen, saunanpittäjä Laine, talonomistaja J. Levynen (muutti Tahmelaan vuonna 1898), puuvillatehtaan työmies Lindgren, puuseppä Lehto, Siiri ja Toivo Louhi, Kustaa ja Miina Michelsson, räätäli K.J. Mäkelä, rakennusmestari Kalle Siren, Tyko Varto, kauppias Maria Waris ja Iida Wikman.

Alueen huvilavieraita olivat muun muassa runoilija Kössi Kaatra, jonka luona vieraili myös kirjailija Arvid Järnefelt, pankinjohtaja Albert Snellmannilla oli Tahmelassa huvila sekä paperityömies Johan Henrik Wilenillä huvila, jonka puutarhassa kasvoi "Kol-

me meetteriä pitkä hamppu, joka oli tyvestä viisi senttimeetteriä paksu läpimitaten. Siementen alkuperä oli tuntematon". (AL 08.10.1903).

Siiri Louhi (aikaisemmin Lemberg) oli ollut vuonna 1905 Tampereen Suurlakkomitean jäsen, Tampereen Liikeapulaisen ammattiosaston puheenjohtajana ja Tampereen työväenyhdistyksen sihteerinä, hänen miehensä Toivo oli kansalaissodan aikana Johtavan Komitean jäsen ja hetken aikaa silloin myös Tampereen postikonttorin hoitajana. Tyko Varto (1872–1959) oli ollut myös Tampereen Suurlakkomitean jäsen sekä Tampereen työväenyhdistyksen johtokunnassa. Varto kirjoitti 1950-luvulla kotiseutukirjojen klassikon *Lapsuuteni Tampere*.

Anna Levynen muistikuvien mukaan Kustaa Michelsson oli innokas sanomalehtien lukija, joka käytti usein puheissaan sivistyssanoja ja kertoili tarinoita, joissa kuulija sai olla tarkkana.

– Oli kerran Egyptissä, Rooman pääkaupungissa, saattoi hän sanoa.

Kerran Pispalan valtatieä kohennettaessa Michelsson oli pysähtynyt ohjeistamaan työmiehiä.

– Syökää pojat sipulia, se on terveellistä.

Tottahan tämä kyllä olikin, mutta taisivat työmiehet ehkä hiukan naureskella tälle aikaiselle terveysintoilijalle.

Tiet Tahmelaan ja sieltä pois olivat tuolloin lähinnä kinttupolkuja. Läheisen kaupungin humuun pimeään ajalla

Tahmelan Työväentalon on entinen von Frenckellin herrashuvila, joka koottiin talkootyönä lähes entiselleen tonteille. Tahmelan Työväenyhdistys oli vuokrannut sen 50 vuodeksi Pispalan kylän Provastin talon Tahmelan haasta. Talon kauppahinta oli 2000 mk. Varoja kerättiin muun muassa myymällä Tyko Varron kirjoittamaa runoa *Koti kulkijain kodittomien* erillispainoksina. Runo esitettiin Tahmelan Torpan vihkiäisjuhlassa 4.10.1908.

halajava joutui etsimään reittinsä lähes käsikopelolla, sähkövaloja ei ollut. Keväällä ja syksyllä kelirikon aikana "tiet" olivat upottavaa kuravelliä, joiden syvyksiin kerrotaan vajonneen "monen monta saapikaspäätä".

Kesällä nuo hankaluudet kuitenkin unohtuivat, Tahmela oli kuin paratiisi. Siniväriä pyöräyttävästi heijastava Pyhäjärvi, Saunasaari ja sen takana kauempana anteliaat kalavedet. Ja tietysti se maankuulu Tahmelan lähde, josta myös Pispalan Vesijohto-osuuskunta pumppasi vuosikymmenien ajan vettä osuuskunnan asiakkaille. Mitä nyt muuta ihminen voisi elämältä odottaa-kaan.

Tahmelan Vesan riveistä aikanaan ansiokkaan urheilu-uransa maaottelujalkapalloilijaksi aloittanut Matti Mäkelä muisteli osuvasti lapsuus- ja nuoruusvuosiaan Tahmelassa.

– Siellähän oli aina lämpösempääkin kuin muualla.

Tahmela kuului alunperin Pirkkalan osaksi Pirkkalan kuntaa, mutta vuonna 1937 se liitettiin yhdessä Pispalan kanssa Tampereen kaupunkiin. Osaksi läntistä liitosaluetta, kuten sanonta tuolloin kuului. Tahmelan asemakaava vahvistettiin vuonna 1945.

Tahmela on julkisuudessa jäänyt ylivertaisen Pispalan varjoon. On perin hämmäntävää, että upea ja ainutlaatuinen Tampereen kaupunginosien tarinaa kertovassa kirjasarjassa Tahmela odottaa vielä vuoroaan. Siellä on ollut vireätä järjestötoimintaa jo 1900-luvun alusta asti ja Tahmelan työväenyhdistyksen Voimistelu- ja urheiluseura Tahmelan Wesa (Tahmelan Vesa) on toiminut vuodesta 1919 alkaen.

Kirjoittaja valmistelee parhaillaan Tahmelan Vesan 90-vuotishistoriikkaa.

Hese PASTA
express

Hyvää pastaa löytyy Italiaa lähempääkin!

Tule maistamaan herkullista Hesepastaa Pispalan Hesburgeriin!

Pastavaihtoehtoja:
Bolognese, Carbonara, Tonno, Vegetariana & Pollo

650

HESBURGER
Makusi mukana
Hesburger Pizzeria, Pispalan Töölö 85

Husqvarna VIKING SINGER

PARHAAT TUOTTEET - PARASTA PALVELUA!
Ompelukoneet • Saumurit • Silittyslaitteet • Huoltopalvelut

Klikkaa
www.ompelijanmaailma.fi

Liikkeemme yhteydessä toimii myös edullinen ja Suomen monipuolisin ompelijan verkkokauppa.

OMPELUKONEKESKUS KOIVU
Pispalan valtatie 50, Tampere, (03) 344 0022

Pääohjelmiston ja Ohjelma-
teltan esitykset julkistettu!

Tutustu osoitteessa
www.teatterikesa.fi

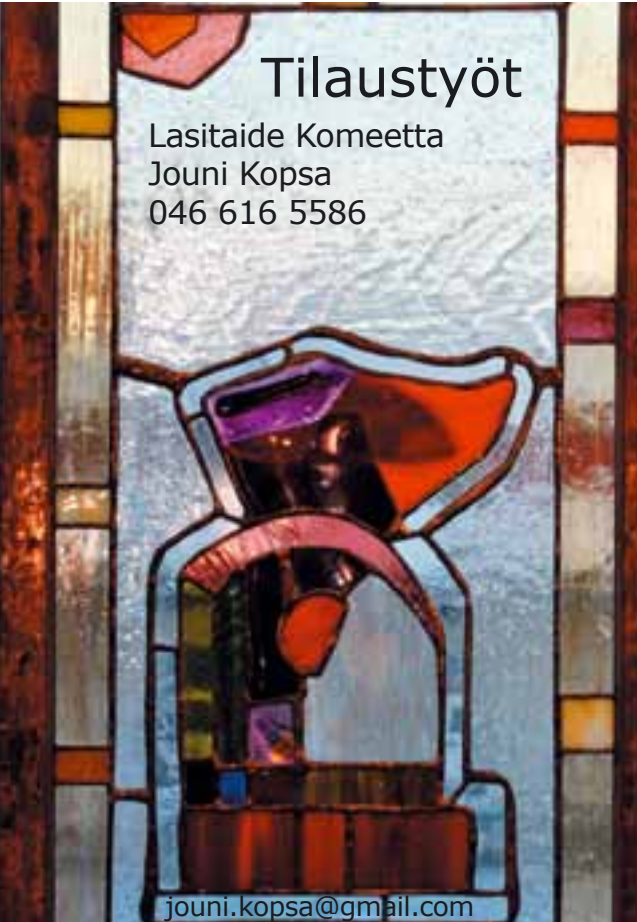
tampereen 42. teatterikesä
tampere theatre festival ■ 2.-8.8.2010

Lisätiedot: Teatterikesän
tiedustelu (03) 223 1066

lippu.fi 0600 900 900

Tilaustyöt

Lasitaide Komeetta
Jouni Kopsa
046 616 5586

jouni.kopsa@gmail.com

Mukamas 2010
Inspiration lähtee ilta

ELÄMYKSIÄ LAPSILLE JA AIKUISILLE
www.teatterimukamas.com

Teatteri Mukamas 30 vuotta

TEATTERI MUKAMAS
KIITTÄÄ KULUNEESTA NÄYTÄNTÖKAUDESTA
JA TOIVOTTAÄ KAIKILLE HYVÄÄ KESÄÄ!

Laita rahasi työhön
kestävän talouden hyväksi!

Tee tietoinen pankkivalinta

Oletko ajatellut mitä pankkisi tekee rahoillasi?
Kun valitset pankkiesi Merkurin, voit itse päättää
millaisia hankkeita haluat talletuksillasi edistää:

- ympäristöystävällinen tuotanto ja kauppa
- vaihtoehtoiset energiamuodot
- ekologinen rakentaminen
- luomu- ja biodynaaminen viljely
- koulut, lastentarhat ja koulutuspaikat
- taide ja kulttuuri

www.merkurpankki.net • info@merkurbank.net
09 8252 303 • 050 357 4661

MERKUR – YLEISHYÖDYLLISTÄ PANKKITOIMINTAA.

Hinnat voimassa 27.5-3.6.2010

**FANTA
VIRVOITUS-**

1,5 l,
raj. 1 erä/talous

3 pl

-70 %
tila K-Pussa-kortilla

3⁰⁰
3 pl
(0,40/l)
sis. parit 1,29

Ilman K-Pussa-korttia 2,45 pl (1,37/l) sis. parit 0,40

Kätkömykset saatavana vain kassalla kaupasta.

**PIRRKA
NAUDAN
PAISTIJAUHELIHA**

400 g,
rajoitus 1 erä/talous

2 rs

-24 %
tila K-Pussa-kortilla

4⁵⁰
2 rs
(5,63/kg)

Ilman K-Pussa-korttia yksittäin 2,99 rs (2,48/kg)

MARKET

TAHMELA

Avoimna arkisin 9-21, la 9-21 ja su 11-21

PARAS JOULULAHJA - AJOKORTTI

**Autokoulu
PIRKKÄ** *fi*

Pyynikintori 1, 33230 Tampere
050 411 5100
03 212 6222

Salon Eira
Pispalan parturi
Hyvän ilman Kampaamo
Permanentti + värikäsittelyt
Sim Sensitive tuotteilla
050 4143939 Pispalan valtatie 21
ma-ti-ke-pe 10.00-17.00 ja to 14.00-21.00
Hyvän Ilman Kampaamo

HAMMASLABORATORIO

MARKKU JÄRVINEN
erikoishammasteknikko

PIRKANKATU 3, 33230 TAMPERE. PUHELIN (03) 213 0329.

Heinätori
-ravintola, restaurant-
Pyynikintori 5, Tampere
puh. (03) 212 1205
www.heinatori.com

 03 447 4870
Pyynikintori 1
TAMPERE

 T-OSAT OY
RENKAITA JA VANTEITA MYÖS KÄYTETTYJÄ
Runsaasti erilaisia alumiinivanteita
Pispalan valtatie 24, Tampere
uusi puh. 010 423 6110
AVOINNA ark. 9-17 La suljettu

03 344 3632
Pispalan valtatie 54

HUOLTO

Windows, Linux ja Apple koneet

KÄYTETYT TIETOKONEET

laaja valikoima myymälässä

UUDET TIETOKONEET

sinulle räätälöitynä,
kysy tarjous!

 Lainalaatikko
puh. (03) 222 0956
Yritys- ja kotimuutot
www.lainalaatikko.fi

Vuokraamme:
• Laatikot
• Muuttokärryt
• Kotiinkuljetus
MUUTTOKESKUS
Noutovarasto Pispalanvaltatie 27

**PISPALAN
PUTKI-POJAT**

Pispalan valtatie 120 B 11
Postiosoite:
PL 30 33251 Tampere

Puh. 010 440 6000
Fax 03 3422 154
pispalan@putkipojat.fi

www.putkipojat.fi

Tuoretavarain erikoisliike

PYYNIKINTORIN LIHA

Yli 40 vuotta iloista lähipalvelua

Pyynikintori 6, avoinna ma - pe 9 - 19, la 9 - 15

22 vuotta Pispalassa Pispalan valtatie 21
VIINI JA OLUT p. 222 9661
TARVIKE SHOP Av. 10-17
la 10-14
www.kotiviini.com

TAIDELIIKE
Art Pispala

Arvotaiteen myynti, osto,
vaihto ja ilmainen arviointi

p. 0400 731 262
www.artpispala.fi

Pispalan valtatie 13 A 1 (Pispalan taidetalo), 33250 Tampere

ELÄINLÄÄKÄRI
Inka-Mari Anttila

Pättiniemenkatu 5
33270 Tampere

VASTAANOTTO AJANVARAUKSELLE p. 040 585 9799

HIUSSALONKI
CLIPPS

Myös meikkauspalvelua

Pispalan valtatie 73 B
33250 Tampere
puh. 222 8508/
040 588 2818

LUMME

HERMORATATERAPIASSA
pyritään löytämään syy hengitysvaikeuksiin
sekä tuki- ja liikuntaelinten ongelmiin, mm.
ischias- ja käsioireisiin sekä luupiikkeihin.

MARJATTA LUMME
Erikoissairaanhoitaja,
lymfaterapeutti,
hermorataterapeutti

Hämeenkatu 25 B,
7.krs. Tre
p. 040 547 0112
www.marjattalumme.net

**TAMPEREEN
LIHAJALOSTE OY**

Puhelin (03) 344 0264

Pyynikintorin fysioterapia
ja hieronta

Fysioterapeutit
Paula Haukka ja
Marja-Leena Hyvönen

Pyynikintori 4
33230 TAMPERE
puh. (03) 222 9295

KAUNEUSHOITOLA
AFRODIT

Sky-Cidesco kosmetologi
TIINA ISOKASKI

Satakunnankatu 38,
33210 TAMPERE
puh. (03) 213 2226
www.kauneusafrodit.fi

KAMPAAMO
HÄME

Reija Jantunen
Pyynikintori 8, puh. 222 0140

AVOINNA: ark. 9-17
la 9-13
ke suljettu

PARTURI
Team

Puh. 2221 333
Pyynikintori 3
(Heinätorin puolella)

Kauneus- ja Jalkahoitola Katri

Kosmetologiset hoidot, kestopigmentointi ja
valoimpuulshoidot

Pispalanvaltat. 56
(Hesburgeria vastap.)

 345 2555

Hiusmuotoilija
Satu Salmi
222 4737

Kaunotar HUSSALONKI

Tahmelankatu 6
33240 Tampere

